

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av naturgasmarknadslagen och 10 och 16 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att naturgasmarknadslagen och lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden ändras.

Propositionens syfte är att i samband med öppnandet av naturgasmarknaden den 1 januari 2020 åstadkomma en övergång till ett system med centraliserat informationsutbyte vid de centrala processerna på detaljmarknaden för naturgas, såsom leverantörsbyten, flyttningar och förmedling av mätuppgifter. Ett ytterligare syfte är en övergång till en centraliserad avräkning av naturgasbalanserna för distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare som är verksamma i distributionsnäten. Det föreslås att det ska inrättas en enhet för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln, en så kallad datahubb, för att betjäna detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare. Det föreslås att den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska ansvara för enhetens verksamhet. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare åläggs att sköta sina ovannämnda marknadsprocesser via enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Eftersom enheten enligt förslaget ska ha en lagbaserad monopolställning vid produktionen av tjänsterna i fråga, ska villkoren för tjänsterna och metoderna för prissättning av tjänsterna fastställas innan tjänsterna införs. Tillsynen över enhetens verksamhet ska anförtrors Energimyndigheten, som är nationell energitillsynsmyndighet.

I naturgasmarknadslagen föreslås bestämmelser om den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter i anknytning till marknadsprocesserna för naturgashandeln och om behandlingen av uppgifter i anknytning till marknadsprocesserna för naturgashandeln vid mätningen av naturgasleveranser, genomförandet av balansansvar, informationsutbytet inom naturgashandeln och sådana övriga marknadsprocesser för naturgashandeln som har samband med dem samt vid balansavräkningen. I propositionen föreslås bestämmelser som ger enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln och naturgasföretagen en rättslig grund för att behandla personuppgifter när de sköter sina ovannämnda lagstadgade uppgifter och skyldigheter.

De föreslagna ändringar i naturgasmarknadslagen och i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden som gäller centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln avses träda i kraft så snart som möjligt. Målet är att ändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt efter att naturgasmarknaden öppnas för konkurrens den 1 januari 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och praxis.....	6
Utvecklingen av det centraliserade informationsutbytet.....	6
Meddelanden om naturgasleverans inom detaljförsäljningen	6
Anmälande av mätuppgifter om naturgasleveranser	7
Balansavräkning för naturgassystemet.....	7
Behandling av personuppgifter vid naturgasföretag	8
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU.....	9
Europeiska unionens lagstiftning om den inre marknaden för naturgas	9
Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning	11
Datahubblösningar i olika länder	13
Finland	13
Övriga nordiska länder	14
Estland.....	15
Nederländerna	15
2.3 Bedömning av nuläget	15
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	17
3.1 Målsättning	17
3.2 Alternativ	18
Informationsutbytet på detaljmarknaden.....	18
Reglering av behandlingen av personuppgifter.....	19
3.3 De viktigaste förslagen.....	20
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	23
4.1 Ekonomiska konsekvenser	23
Konsekvenser för naturgasföretag.....	23
Konsekvenser för hushållen och företagen som naturgasförbrukare	24
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	25
4.3 Konsekvenser för miljön.....	25
4.4 Samhälleliga konsekvenser	25
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	26
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	26
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	27
DETALJMOTIVERING	29
1 LAGFÖRSLAG	29
1.1 Naturgasmarknadslagen.....	29
1.2 Lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden	51
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	52
3 IKRAFTTRÄDANDE	52
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	52
4.1 Skydd för personuppgifter	52
4.2 Näringsfrihet	57
4.3 Egendomsskydd	57
Begränsning av användningen av egendom	57
4.4 Administrativa påföljder	59

RP 104/2019 rd

4.5	Delegering av lagstiftningsbehörigheten	60
4.6	Bedömning av lagstiftningsordningen	60
	LAGFÖRSLAG	61
	om ändring av naturgasmarknadslagen	61
	om ändring av 10 och 16 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden	66
	<i>BILAGA</i>	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
	<i>PARALLELLTEXTER</i>	68
	om ändring av naturgasmarknadslagen	68
	om ändring av 10 och 16 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden	78

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Naturgasmarknadslagen (587/2017) öppnar den finska naturgasmarknaden för konkurrens den 1 januari 2020, då gasledningen Balticconnector, som sammanlänkar gasnäten i Finland och de baltiska ländernas, tas i bruk. EU:s lagstiftning om den inre marknaden för naturgas (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG, nedan *direktivet om den inre marknaden för naturgas*, samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005, nedan *naturgasnätetsförordningen*, och den delegerade lagstiftning som grundar sig på den) förutsätter att naturgasmarknaden baserar sig på konkurrensutsatta naturgasleveranser. Medlemsstaterna ska se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystemen grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder samt tillämpas objektivt och utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna.

Viktiga aktörer på detaljmarknaden för naturgas är distributionsnätsinnehavare, detaljförsäljare och slutförbrukare. En distributionsnätsinnehavare svarar för naturgasöverföringen, dvs. för naturgasdistributionen och mätningen av naturgasförbrukningen, i sitt distributionsnät. En detaljförsäljare för sin del sörjer för anskaffning av naturgas åt de slutförbrukare som anslutit sig till distributionsnät. För att detaljförsäljaren ska kunna fakturera kunden för rätt naturgasmängd och själv skaffa motsvarande mängd naturgas, ska distributionsnätinnehavaren lämna detaljförsäljaren uppgifter om kundens naturgasförbrukning. Nätinnehavaren ska samtidigt också tillhandahålla kunden uppgifter om förbrukningen. För närvarande finns det sammanlagt cirka 24 distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare på detaljmarknaden för naturgas i Finland. Informationsutbytet mellan distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare omfattar högst knappt 7 000 driftställen som är anslutna till distributionsnäten.

På en konkurrensbaserade naturgasmarknad matar de grossistmarknadsparter som reserverar överföringskapacitet samt gasproducenterna in naturgas och annan gas från olika källor i naturgasnäten, och slutförbrukarna får den naturgas de använder ur näten. Naturgas och annan gas som produceras av producenterna, säljs av leverantörerna och används av slutförbrukarna blandas i naturgasnäten. Naturgas som matas in i nätet kan säljas vidare flera gånger innan den levereras till slutförbrukaren. Detaljförsäljarens leverans till slutförbrukaren består i praktiken av en kombination av flera olika naturgasprodukter som detaljförsäljaren har anskaffat på olika marknader. Naturgasmarknadslagen reglerar hur leveranserna via naturgasnäten och förbrukningen ska utredas.

Utredningen av naturgasleveranserna sker enligt balansavräkningsperiod. Naturgasmarknadsparternas anskaffning och förbrukning av gas ska vara i balans när balansavräkningsperioden löper ut. Balansavräkningsperioden är ett gasleveransdygn. Ett år består således av 365 balansavräkningsperioder. Mängden naturgas som matas in i nätet och mängden naturgas som tas ur nätet för förbrukning specificeras per naturgasleverantör och slutförbrukare på basis av mätningar. På naturgasmarknaden uppstår hela tiden en riklig mängd mätuppgifter som gäller de enskilda kunderna. Naturgasförbrukningen hos de kunder som omfattas av fjärravläsning mäts i distributionsnäten minst en gång per dygn och ofta varje timme.

Uppgifter som hänför sig till utredningen av naturgasleveranser kan vara personuppgifter (till exempel mätuppgifter om en enskild persons förbrukning), uppgifter som omfattas av företags-hemlighet (till exempel uppgifter om ett företags förbrukning eller namnet på leverantören eller

en kund) samt uppgifter som inte hör till någon av dessa kategorier (till exempel mätuppgifter om ett företags förbrukning, om de inte till sin natur är uppgifter som omfattas av företagshemlighet).

Den ovan beskrivna utredningen om naturgasleveranser bildar ett enhetligt system där parterna, dvs. producenterna, leverantörerna, nätinnehavarna och slutförbrukarna, bör agera enligt formbundna förfaranden för att marknaden över huvud taget ska kunna fungera utgående från konkurrensbaserade leveranser. Dessa processer regleras genom naturgasmarknadslagens bestämmelser om mätning, balansansvar (ansvar för att skaffa samma mängd naturgas till systemet som man säljer till någon annan eller använder själv), balansavräkning och informationsutbyte inom naturgashandeln (försäljarbyten, flyttningar, faktisk förbrukning, förbrukningsprognoser, och så vidare). Dessa bestämmelser utgör en helhet som måste tillämpas på ett enhetligt sätt på alla aktörer för att en konkurrensbaserad naturgasmarknad ska kunna fungera.

Som en lösning för det informationsutbyte på detaljmarknaden som krävs med anledning av att naturgasmarknaden öppnas för konkurrens har det i naturgasmarknadslagen tagits in bestämmelser om en modell för centraliserat informationsutbyte som baserar sig på den så kallade datahubb som ska upprätthållas av den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren. Enligt 29 § i naturgasmarknadslagen ska den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren svara för att naturgassystemet är tekniskt funktionsdugligt och driftsäkert samt ha hand om de uppgifter som hänför sig till balansansvaret för naturgassystemet, balansavräkningen i naturgassystemet och tillhandahållandet av en handelsplats för naturgashandel och det centraliserade informationsutbytet (systemansvar). Enligt lagens 33 § är det dessutom den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen.

Lösningen med centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är klar att tas i bruk när naturgasmarknaden öppnas. Det centraliserade informationsutbyte som Gasum Oy och naturgasföretagen tillsammans har berett ska omfatta de centrala marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas, såsom det informationsutbyte och den förmedling av mätuppgifter som krävs för leverantörsbyten och flyttningar samt den centraliserade avräkningen av naturgasbalansen för distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare som är verksamma i distributionsnätet. De centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln ska tillhandahållas i mindre omfattning än de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln. Slutförbrukarna ska inte själva anlita de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, utan fortsättningsvis få uppgifterna om sin förbrukning av sin detaljförsäljare eller distributionsnätsinnehavare. Som personuppgifter ska i den centraliserade tjänsten registreras endast uppgifter om de fysiska personers förbrukning som omfattas av systemet för fjärravläsning. I början kommer högst några tusen sådana kunder att omfattas av de centraliserade tjänsterna.

Syftet med denna proposition är att precisera naturgasmarknadslagens bestämmelser om det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln och utredningen av naturgasleveranser. I lagen behöver det bland annat göras ändringar som innebär att man inom ramen för det nationella handlingsutrymme som EU:s allmänna dataskyddsförordning medger gör nationella anpassningar av förordningens bestämmelser om behandling av personuppgifter för att möjliggöra ett enhetligt informationsutbyte på detaljmarknaden för naturgas.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Genom naturgasmarknadslagen från 2017 öppnas gasmarknaden för konkurrens och avslutas tillämpningen av undantagen i direktivet om den inre marknaden för naturgas vid ingången av 2020, då gasledningen Balticconnector blir färdig. Med stöd av naturgasmarknadslagen införs marknadsplatser för gas och regler för den inre marknaden. Än så länge har det inte i Finland utvecklats strukturer för en naturgasmarknad som bygger på konkurrens, eftersom naturgasöverföringen inte tidigare har öppnats för konkurrerande naturgasleveranser. De marknadsstrukturer som krävs för en öppen marknad måste skapas innan konkurrens inom naturgasleveransen blir möjlig. Marknaden saknar fortfarande de funktioner som en virtuell handelsplats förutsätter, en balansmarknad, avräkning av naturgasbalansen samt förfaranden för fördelning av överföringskapacitet och kontroll av flaskhalsar. Också mätningen av naturgasleveranser grundar sig fortfarande till många delar på lösningar som baserar sig på en modell med en enda leverantör.

Utvecklingen av det centraliserade informationsutbytet

I naturgasmarknadslagen föreskrivs det om den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens uppgifter. Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska se till att naturgassystemet är tekniskt funktionsdugligt och driftsäkert samt ha hand om de uppgifter som hänför sig till balansansvaret för naturgassystemet, balansavräkningen i naturgassystemet och tillhandahållandet av en handelsplats för naturgashandel och det centraliserade informationsutbytet. Bestämmelser om utveckling av det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen finns i lagens 33 §, där de uppgifter som ingår i skyldigheten att utveckla informationsutbytet beskrivs. I lagen finns inte en uttömmande beskrivning av alla uppgifter som ingår i utvecklingskyldigheten. I 33 § finns också bestämmelser om de avgifter som tas ut för utvecklingen av informationsutbytet och som får täcka skäliga kostnader som uppdraget orsakat den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren och en skälig vinst. Enligt lagens 8 § kan den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ordna de uppgifter som hänför sig till det centraliserade informationsutbytet så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag.

Lösningen med centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är klar att tas i bruk när naturgasmarknaden öppnas. Det centraliserade informationsutbyte som Gasum Oy och naturgasföretagen tillsammans har berett ska omfatta de centrala marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas, såsom det informationsutbyte och den förmedling av mätuppgifter som krävs för leverantörsbyten och flyttningar samt den centraliserade avräkningen av naturgasbalansen för distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare som är verksamma i distributionsnäten.

Meddelanden om naturgasleverans inom detaljförsäljningen

Sådana bestämmelser om informationsutbytet inom naturgashandeln som är förpliktande för parterna finns i naturgasmarknadslagen och i en statsrådsförordning. Informationsutbytet mellan distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare omfattar högst knappt 7 000 driftställen som är anslutna till distributionsnäten. På naturgasmarknaden uppstår hela tiden en riklig mängd mätuppgifter som gäller de enskilda kunderna. Naturgasförbrukningen hos de kunder som omfattas av fjärravläsning mäts i distributionsnäten minst en gång per dygn och ofta varje timme.

Bestämmelser om anmälningsskyldigheten för parterna på naturgasmarknaden och nätinnehavarna finns i 58 § i naturgasmarknadslagen. I paragrafen föreskrivs det att parterna på naturgas-

RP 104/2019 rd

marknaden och nätinnehavarna ska göra de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och utredningen av naturgashandeln och som de ansvarar för. Varje anmälan ska göras inom föreskriven tid och enligt föreskrivet anmälningsförfarande. Närmare bestämmelser om innehållet i anmälningsskyldigheten i fråga om naturgasleveranser och om anmälningsförfarandet utfärdas genom förordning av statsrådet. Sådana anmälningar som naturgashandeln i distributionsnäten förutsätter skickas mellan parterna bland annat om inledande och upphörande av naturgasleveransen till ett driftställe i samband med byte av naturgasleverantör och kundens flyttning samt när ändringar i uppgifterna om ett driftställe och avbrytande av leveransen anmäls.

Anmälande av mätuppgifter om naturgasleveranser

I 17 § i naturgasmarknadslagen har nätinnehavarna ålagts att ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt nät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälan av dem till parterna på naturgasmarknaden. De mätuppgifter som behövs vid faktureringen ska lämnas till naturgasleverantören per driftställe eller per mätning. För att detaljförsäljaren ska kunna fakturera kunden för rätt naturgasmängd och själv skaffa motsvarande mängd naturgas, ska distributionsnätinnehavaren lämna detaljförsäljaren uppgifter om kundens naturgasförbrukning. Nätinnehavaren ska samtidigt också tillhandahålla kunden uppgifter om förbrukningen. För närvarande finns det sammanlagt cirka 24 distributionsnätinnehavare och detaljförsäljare på detaljmarknaden för naturgas i Finland. Informationsutbytet mellan distributionsnätinnehavare och detaljförsäljare omfattar högst knappt 7 000 driftställen som är anslutna till distributionsnäten.

Närmare bestämmelser om anmälandet av mätuppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna i statsrådets förordning kan gälla installation av mätapparatur på driftställen, lagringsanläggningar och anläggningar som matar in gas i naturgasnätet, tekniska krav som ställs på mätapparatur och mätningssystem, avläsning av mätapparatur, utnyttjande av mätningssuppgifter och tidsfördelning i fråga om mätjänster.

Enligt naturgasmarknadslagens 19 § har slutförbrukare utan att betala någon separat ersättning rätt att få till sitt förfogande eller att ge en annan aktör rätt att få de mätuppgifter om sin egen naturgasförbrukning som nätinnehavaren har samlat in från mätapparaturen på naturgasdriftstället. Uppgifterna lämnas per driftställe eller mätning i en sådan form som motsvarar det förfarande som allmänt tillämpas inom branschen och av nätinnehavaren. I paragrafen bemyndigas Energimyndigheten att meddela närmare föreskrifter om uppgifternas form och det förfarande som ska iaktas när uppgifterna lämnas ut.

Balansavräkning för naturgassystemet

Enligt naturgasmarknadslagens 32 § ska den systemansvariga överföringsnätinnehavaren svara för avräkningen av naturgasbalansen i naturgassystemet och av naturgasbalansen för de parter i naturgashandel som är verksamma i naturgassystemet för varje balansavräkningsperiod. Balansavräkningsperioden är ett gasleveransdygn. Balansavräkningen ska grunda sig på naturgasmätning genom fjärravläsning samt på anmälningar om leveranserna. Paragrafen tillämpas från och med den 1 januari 2020, då naturgasmarknaden öppnas. Närmare bestämmelser om balansavräkningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Behandling av personuppgifter vid naturgasföretag

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (den allmänna dataskyddsförordningen), som tillämpas sedan den 25 maj 2018, och dataskyddslagen (1050/2018) utgör den allmänna lagstiftning som reglerar behandlingen av personuppgifter.

Vid naturgasföretagen behandlas kundernas personuppgifter på många olika grunder. Behandlingen av personuppgifter sker till stora delar som en del av affärsverksamheten. Ett särdrag som gäller naturgasbranschen är de särskilda förpliktelser som ålagts aktörerna och som kan påverka behandlingen av personuppgifter i naturgasföretagens verksamhet, såsom informationsutbyteskyldigheten enligt naturgasmarknadslagen.

Även kraven på särredovisning av naturgasaffärsverksamheterna inverkar på behandlingen av personuppgifter. Särredovisningen av verksamheterna utvidgar kretsen av de aktörer som deltar i behandlingen av kundernas personuppgifter. Exempelvis kan detaljförsäljningsbolaget och distributionsnätsbolaget inom en koncern vara självständiga aktörer som är delaktiga i behandlingen av personuppgifter.

Personuppgifter är ett brett begrepp. Det är fråga om sådana uppgifter som direkt eller indirekt kan identifieras som uppgifter avseende en viss person. Det är fråga om indirekt identifiering exempelvis när ett naturgasföretag med hjälp av två datamängder som finns i dess besittning eller står till dess förfogande genom skäligen åtgärder kan koppla uppgifterna till en viss person trots att uppgifterna inte ursprungligen har lagrats med hjälp av en unik identifikationskod som identifierar personen. Kunduppgifter behandlas oftast som en del av detaljförsäljarens eller distributionsnätsinnehavarens kundregister. Naturgasföretagen betraktar i princip samtliga lagrade uppgifter om enskilda kunder och om tjänster som erbjudits enskilda kunder som personuppgifter. Sådana är bland annat namnuppgifter och kontaktuppgifter, uppgifter om fakturering och betalningar, avtalsuppgifter, uppgifter om beställning och leverans av tjänster, brevväxling med kunden, såsom e-postmeddelanden, sparade chattdiskussioner och inspelningar av telefonsamtal och uppgifter om en persons naturgasförbrukning och -produktion, när dessa direkt eller indirekt kan hänföras till en person eller en persons hushåll till exempel med hjälp av sådana register som naturgasföretaget använder. När mätuppgifter samlas exempelvis områdesvis i kombination med postnummer utan någon specifikation av uppgifterna om enskilda driftställen, är det i princip inte fråga om personuppgifter.

Ett naturgasföretag betraktas som personuppgiftsansvarig när det behandlar uppgifter om sina enskilda kunder. I princip är vart och ett av företagen en självständig personuppgiftsansvarig i förhållande till de personuppgifter som de behandlar. Om det är fråga om en koncern, är alla koncernbolag i princip självständiga personuppgiftsansvariga i fråga om de uppgifter om slutkunder som de behandlar i sin verksamhet.

Naturgasföretag kan lägga ut behandlingen av uppgifter på entreprenad. Till de aktörer som tillhandahåller tjänster hör bland annat tjänsteleverantörer som tillhandahåller fjärravläsning av naturgasförbrukningen, kundbetjäningstjänster, marknadsföringstjänster, nätbyggnadstjänster, fakturerings- och indrivningstjänster, informationsförmedling samt utlagda IKT- och arkiveringstjänster. Dessa tjänsteleverantörer står på basis av ett skriftligt avtal i ett uppdragsförhållande till naturgasföretagen och är således också delaktiga i behandlingen av personuppgifter.

Sådant informationsutbyte som detaljförsäljningens marknadsprocesser förutsätter sker på basis av naturgasmarknadslagen mellan distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare samt andra

RP 104/2019 rd

parter på naturgasmarknaden. Distributionsnätsinnehavaren ska ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt naturgasnät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälandet av dem till parterna på naturgasmarknaden. Utgående från distributionsnätsinnehavarens åtgärder överförs uppgifterna om naturgasförbrukningen till den detaljförsäljare som levererar naturgas till kunden. De mätuppgifter som behövs vid faktureringen ska lämnas till naturgasleverantören per driftställe eller per mätning. Distributionsnätsinnehavaren kan antingen erbjuda mättjänster som eget arbete eller skaffa tjänsterna hos utomstående. Tjänsterna kan då skaffas också hos parter inom naturgashandeln. I praktiken är det fråga om ett lagbaserat informationsutbyte som också kan innebära att personuppgifter lämnas exempelvis av en distributionsnätsinnehavare till förfogande för den detaljförsäljare som levererar naturgas till kunden.

En kundrelation berättigar till behandling av sådana personuppgifter som är behövliga med avseende på kundrelationen. Naturgasföretag får dessutom behandla personuppgifter i den utsträckning som det är nödvändigt för att de ska kunna fullgöra sina lagstadgade skyldigheter. Som lagstadgade skyldigheter betraktas också fullgörandet av sådana skyldigheter och uppfyllandet av sådana begäranden som en myndighet på basis av lag ålagt naturgasföretag. Om behandlingen av personuppgifter inte kan grundas på fullgörandet av skyldigheter som följer av en kundrelation eller lagstiftningen, måste naturgasföretaget ha fått den registrerades samtycke till behandlingen av uppgifterna. Samtycke krävs exempelvis när personuppgifter i marknadsföringssyfte lämnas ut till en utomstående.

Insamling och utlämnande av uppgifter om förbrukningen hör till distributionsnätsinnehavarens lagstadgade skyldigheter och förutsätter inte samtycke av kunden när samlandet och utlämnandet sker för ett syfte och i en utsträckning som anges i naturgasmarknadslagen. Utlämnande av mätuppgifter i större utsträckning än naturgasmarknadslagen förutsätter går utanför både de lagstadgade skyldigheterna och de skyldigheter som hänför sig till en kundrelation. I ett sådant fall krävs kundens samtycke.

Den personuppgiftsansvarige ska bedöma uppgifternas bevaringstider utgående från hur behövliga uppgifterna är. Personuppgifter får inte lagras längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Uppgifterna ska avföras när de inte längre är nödvändiga med hänsyn till det ändamål som angetts för dem. Den personuppgiftsansvarige ska förstöra ett personregister som inte längre behövs för den personuppgiftsansvariges verksamhet, om det inte finns särskilda bestämmelser eller föreskrifter om att de registrerade uppgifterna ska bevaras. För närvarande finns det inga särskilda bestämmelser om bevaringstiden för mätuppgifter om naturgasförbrukningen. Bestämmelser om naturgasleverantörernas skyldighet att bevara avtalsuppgifter om sina affärstransaktioner gällande naturgasderivat med grossister och överföringsnätsinnehavare samt innehavare av lagringsanläggningar och av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas under minst fem år efter utgången av den räkenskapsperiod under vilken affärstransaktionen genomfördes finns i 43 § i naturgasmarknadslagen.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Europeiska unionens lagstiftning om den inre marknaden för naturgas

Direktivet om den inre marknaden för naturgas innehåller bestämmelser av mycket allmän natur om organiseringen av kundmarknaderna för naturgas och skyddet för kunderna på marknaden. I fråga om det praktiska genomförandet av kundmarknaderna och ordnandet av det informationsutbyte som är en förutsättning för tillträde till nätet har prövningsrätten huvudsakligen lämnats åt medlemsstaterna.

RP 104/2019 rd

Enligt artikel 32 i direktivet ska medlemsstaterna se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystem och LNG-anläggningar grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder och som ska tillämpas objektivt utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Alla kunder betraktas som berättigade kunder som har rätt att konkurransutsätta sin naturgasanskaffning.

Enligt artikel 25 i direktivet ska varje systemansvarig för ett distributionssystem förse övriga systemansvariga för ett distributions-, överförings- eller lagringssystem eller systemansvariga för en LNG-anläggning med den information som behövs för att säkerställa att transport och lagring av naturgas sker på ett sätt som är förenligt med en säker och effektiv drift av det sammanlänkade systemet. Varje systemansvarig för ett distributionssystem ska dessutom förse systemanvändare med den information de behöver för effektivt tillträde till och användning av systemet. Enligt artikel 27 i direktivet ska den systemansvarige för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt samt förhindra att sådana uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

Enligt artikel 3 i direktivet ska medlemsstaterna säkerställa a) att om en kund under iakttagande av de avtalsenliga villkoren önskar byta gashandlare, den eller de berörda operatörerna genomför detta byte inom tre veckor, och b) att kunderna har rätt att erhålla samtliga relevanta förbrukningsuppgifter. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder garanteras de rättigheter som avses i leden a och b på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång.

Enligt artikel 45 i direktivet ska medlemsstaterna se till att rollerna och ansvarsområdena för systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distribution, gashandelsföretag och kunder, samt vid behov andra aktörer på marknaden, fastställs med avseende på avtalsvillkor, åtaganden mot kunder, regler för utbyte av uppgifter och betalning, äganderätt till uppgifter och mätningsansvar. Dessa regler ska offentliggöras och utformas i syfte att underlätta kundernas och gashandlarnas nättillträde och granskas av tillsynsmyndigheterna eller andra relevanta nationella myndigheter.

Enligt bilaga 1 till direktivet ska medlemsstaterna se till att kunderna har tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge en registrerad gashandlare tillgång till sina mätaruppgifter. Den part som ansvarar för hanteringen av uppgifterna är skyldig att lämna ut dessa uppgifter till företaget. Medlemsstaterna ska fastställa uppgifternas format och ett förfarande för gashandlare och konsumenter för att få tillgång till uppgifterna. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst. Medlemsstaterna ska vidare se till att kunderna får klar och tydlig information om den faktiska gasförbrukningen och faktiska kostnader tillräckligt ofta, så att de kan reglera sin egen gasförbrukning. Informationen ska lämnas inom en rimlig tidsfrist som beaktar kapaciteten hos kundens mätningssystem. Vederbörlig hänsyn ska tas till sådana åtgärders kostnadseffektivitet. Inga ytterligare kostnader ska åläggas konsumenten för denna tjänst.

Vidare enligt bilaga 1 till direktivet ska medlemsstaterna se till att det genomförs system med smarta mätare som hjälper konsumenterna att aktivt medverka på gasmarknaden. Genomförandet av dessa mätsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning av alla kostnader och all nytta de för med sig på lång sikt för marknaden och den enskilde konsumenten eller av vad slags smarta mätare som är ekonomiskt rimliga och kostnadseffektiva och vilken tidsfrist som är rimlig för deras distribution. Med utgångspunkt i denna bedömning ska medlemsstaterna, eller ett behörigt organ som de utser, ta fram en tidsplan för genomförandet av system med smarta mätare. Medlemsstaterna, eller en behörig myndighet som de utser, ska se till att de

RP 104/2019 rd

mätarsystem som ska tas i bruk på deras territorier är driftskompatibla samt ta vederbörlig hänsyn till lämpliga standarder och bästa praxis samt vikten av att det utvecklas en gemensam marknad för naturgas.

I Europeiska kommissionens förordning (EU) nr 312/2014 om fastställande av nätföreskrifter för balansering av överföringsnät för gas finns bland annat bestämmelser om balansavräkning. I kommissionens förordning (EU) 2015/703 fastställs nätföreskrifter med regler för driftskompatibilitet och informationsutbyte. Förordningen innehåller bland annat bestämmelser om informationsutbyte mellan angränsande systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem och deras motparter.

Enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG ska medlemsstaterna säkerställa att slutkunder av elektricitet och naturgas, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionellt i förhållande till möjliga energibesparingar, tillhandahålls individuella mätare till ett konkurrenskraftigt pris som korrekt visar deras faktiska energianvändning och ger information om den faktiska användningstiden.

Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG antogs den 27 april 2016 och har tillämpats sedan den 25 maj 2018. Förordningen utgör ett led i totalreformen av dataskyddet, som pågått under de senaste åren. Med detta lagstiftningsprojekt har kommissionen strävat efter att harmonisera, stärka och uppdatera den europeiska lagstiftningen om skyddet av personuppgifter. Avsikten med denna övergripande reform har varit att skapa en tidsenlig, stark, enhetlig och heltäckande ram för dataskyddet inom Europeiska unionen. Reformen behövdes med tanke på informationsteknikens snabba utveckling och medlemsstaternas splittrade lagstiftning om skyddet för personuppgifter och den oenhetliga tillämpningen av dem. Avsikten syns bland annat i att individens rättigheter stärkts och i att övervakningen av genomförandet effektiviserats. Övervakningen av genomförandet har effektiviserats bland annat genom att tillsynsmyndighetens befogenheter stärkts och genom olika institutionella arrangemang. Syftet med dataskyddsförordningen är också att stärka den inre marknaden. Kommissionen har dessutom haft det ambitiösa målet att fastställa globala standarder för skyddet av personuppgifter.

Den allmänna dataskyddsförordningens tillämpningsområde är omfattande. Dataskyddsförordningen tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis företas på automatisk väg.

Syftet med den allmänna dataskyddsförordningen är göra skyddet av personuppgifter till en integrerad del av de organisatoriska förfarandena och den tekniska utvecklingen. I förordningen föreskrivs det till exempel om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard. Den personuppgiftsansvarige ska redan när behandling av personuppgifter planeras bedöma de tekniska och organisatoriska åtgärderna så att dataskyddsprinciperna genomförs effektivt.

Centrala principer för behandling av personuppgifter i den allmänna dataskyddsförordningen är principen om ändamålsbegränsning, principen om uppgiftsminimering, riktighetsprincipen, principen om laglighet, korrekthet och öppenhet; principen om lagringsminimering samt principen om integritet och konfidentialitet. Med ändamålsbegränsning avses att personuppgifterna ska samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Enligt principen om uppgiftsminimering

ska de uppgifter som samlas in vara adekvata och relevanta och stå i proportion till behandlingsändamålet. Personuppgifter får således inte samlas in endast för den händelse att användningen av dem skulle visa sig vara nyttig i framtiden. Principen om uppgifternas riktighet innebär att den personuppgiftsansvarige ska säkerställa att uppgifterna är riktiga. Felaktiga uppgifter ska rättas eller raderas utan dröjsmål. Principen om laglighet, korrekthet och öppenhet förutsätter för sin del att personuppgifterna behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade. Att personuppgifter behandlas på ett öppet sätt betyder att den registrerade får information om behandlingen av sina egna personuppgifter. De grundläggande faktorerna för öppenhet omfattar krav enligt vilka uppgifterna ska vara lättåtkomliga och lättbegripliga samt utformade på ett tydligt sätt. Enligt principen om lagringsminimering får personuppgifter inte förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för de ändamål för vilka personuppgifterna behandlas. I principen om integritet och konfidentialitet framhävs vikten av att personuppgifter behandlas på ett sådant sätt att säkerheten tryggas.

Den allmänna dataskyddsförordningen grundar sig på riskbaserad tillämpning. Den centrala tanken med riskbaserad tillämpning är att den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet kan anpassa åtgärderna för att skydda personuppgifter efter de risker som är förknippade med behandlingen. Den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet ska kunna visa att de åtgärder som valts för att skydda personuppgifterna är proportionella mot de risker som är förknippade med behandlingen av uppgifterna.

Enligt den allmänna dataskyddsförordningen har den registrerade också rätt att få tillgång till personuppgifter som insamlats om honom eller henne och att överföra dessa uppgifter från ett system till ett annat.

Den allmänna dataskyddsförordningen medför vissa nya skyldigheter för den personuppgiftsansvarige. Nya skyldigheter är bland annat skyldigheten att genomföra en konsekvensbedömning avseende dataskydd och därpå följande förhandssamråd med tillsynsmyndigheten, skyldighet att utnämna ett dataskyddsombud i vissa fall och skyldighet att anmäla en personuppgiftsincident till tillsynsmyndigheten och den registrerade.

Den allmänna dataskyddsförordningen medför också direkta förpliktelser för personuppgiftsbiträden. Personuppgiftsbiträdena behandlar uppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning. Personuppgiftsbiträdet ska exempelvis föra ett register över behandlingsåtgärderna. Personuppgiftsbiträdet ska också ansvara för säkerheten i samband med behandlingen av uppgifter. I förordningen finns också detaljerade bestämmelser om avtal mellan den personuppgiftsansvarige och personuppgiftsbiträdet.

För att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig ska behandlingen ha en rättslig grund enligt den allmänna dataskyddsförordningen. Centrala bestämmelser om de rättsliga grunderna finns i artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen. Nationell lagstiftning som kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen är möjlig, om behandlingen av personuppgifter baserar sig på artikel 6.1 c eller e, det vill säga om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning.

I artikel 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det om nationella anpassningar av bestämmelserna i förordningen. Enligt artikel 2 får medlemsstaterna behålla eller införa mer specifika bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i förordningen med hänsyn till behandling för att efterleva punkt 1 c och e genom att närmare fastställa

RP 104/2019 rd

specifika krav för uppgiftsbehandlingen och andra åtgärder för att säkerställa en laglig och rättvis behandling, inbegripet för andra specifika situationer då uppgifter behandlas i enlighet med kapitel IX. Den grund för behandlingen som avses i artikel 6.1 c och e ska fastställas i enlighet med unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av.

Syftet med behandlingen ska fastställas i den rättsliga grunden för behandlingen, eller också ska behandlingen, i fråga om behandling enligt artikel 6.1 e, vara nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Den rättsliga grunden för behandlingen kan innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Anpassningarna kan gälla bland annat de allmänna villkor som ska gälla för den personuppgiftsansvariges behandling, vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål, ändamålsbegränsningar, lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling, däribland för behandling i andra särskilda situationer enligt kapitel IX. Unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Datahubblösningar i olika länder

Centraliserade enheter för informationsutbyte om naturgas har veterligen inte tagits i bruk i andra europeiska länder. När det gäller elmarknaden däremot har flera europeiska länder infört eller planerat att införa datahubblösningar av olika slag. Nederländerna har för avsikt att ta i bruk en gemensam datahubb för el- och naturgashandeln år 2020. Till de viktigaste orsakerna till införandet av datahubbar hör att man velat höja kvaliteten på informationsutbytet inom elhandeln och stödja detaljmarknadsmodellen. De funktionella egenskaperna hos olika datahubbar varierar stort. En del av datahubblösningarna fungerar närmast som utvidgade register över eldriftsställen, medan andra lösningar inbegriper omfattande funktioner. I avsaknad av lösningar för informationsutbyte på naturgasmarknaden granskas i propositionen olika datahubblösningar på elmarknaden.

Finland

På elmarknaden i Finland förbereder man sig för en övergång till centraliserat informationsutbyte. Till elmarknadslagen (588/2013) fogades år 2019 bestämmelser om en centraliserad enhet för informationsutbyte, det vill säga en datahubb, vars verksamhet den systemansvariga stamnätsinnehavaren ansvarar för (lagen om ändring av elmarknadslagen 108/2019). Datahubben genomförs som en lösning för omfattande verksamhet. Datahubben betjänar detaljförsäljare, distributionsnätsinnehavare och deras kunder. Man övergår till ett system med centraliserat informationsutbyte i fråga om de centrala processerna på detaljmarknaden för el, exempelvis i fråga om byte av leverantör, flyttningar, förmedling av mätuppgifter samt avräkning av elbalansen för distributionsnätsinnehavare och detaljförsäljare som är verksamma i distributionsnätet. Detaljförsäljarna och distributionsnätsinnehavarna är skyldiga att sköta sina marknadsprocesser via enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln. Eftersom enheten ska ha en lagbaserad monopolställning vid produktionen av tjänsterna i fråga, ska villkoren för tjänsterna och metoderna för prissättning av tjänsterna fastställas innan tjänsterna införs. Energitillsynsmyndigheten, som är nationell energitillsynsmyndighet, ska utöva tillsyn över enhetens verksamhet.

Övriga nordiska länder

Bland de nordiska länderna planerar också Sverige vid sidan av Finland att införa en datahubb för elhandeln. Både Danmark och Norge har redan en datahubb för elhandeln. Alla datahubblösningar för elhandeln som planerats eller genomförts i de nordiska länderna är lösningar för omfattande verksamhet. De funktionella skillnaderna mellan länderna gäller närmast balansavräkningen. Detta beror på att de nordiska länderna befinner sig i olika skeden när det gäller genomförandet av timmätning.

De nordiska datahubblösningarna för elhandeln har följande gemensamma funktionella egenskaper: upprätthållande av uppgifter om eldriftsställen, kunder och avtal, lagring av mätuppgifter och förmedling av dem till marknadsparterna, balansavräkning i distributionsnäten, förvaltning av processerna för försäljarbyte och flyttningar samt kvalitetskontroll över verksamheten. För operation och utveckling av datahubblösningarna i de nordiska länderna svarar den systemansvariga stamnätsinnehavaren i landet i fråga. I en del länder sköts den tekniska operationen av datahubben i praktiken av stamnätsinnehavarens dotterbolag, eller också köper stamnätsinnehavaren tjänsten av utomstående.

I Danmark togs den första versionen av datahubben för elmarknaden ("DataHub") i bruk år 2013. När Danmark övergick till en försäljarcentrerad detaljmarknadsmodell år 2016 togs den andra versionen av datahubben i bruk. Den andra versionen stöder den försäljarcentrerade detaljmarknadsmodellen genom att den tillåter gemensam fakturering. För genomförandet av datahubben svarade den systemansvariga stamnätsinnehavaren Energinet.dk, som också svarar för den dagliga användningen av datahubben. Energinet.dk anskaffar den tekniska operationen och upprätthållandet av systemet i form av en köpt tjänst. Operationen och utvecklingen av datahubben finansieras med de stamnätsavgifter som Energinet.dk tar ut. Energinet.dk utarbetar marknadsregler för informationsutbytet och övervakar att de följs. Bolaget har bestämmanderätt när det gäller styrningen av operationen och utvecklingen av datahubben. Kunderna har huvudsakligen varit nöjda med den danska datahubben. Datahubben har gjort marknadsprocesserna snabbare och minskat problemen. Kvaliteten på informationen har höjts, vilket har tagit sig uttryck i felfria kundfakturer.

I Norge infördes en datahubb för elhandeln ("Elhub") i februari 2019. Datahubben i Norge kommer, liksom i Danmark, att tas i bruk i etapper. Enligt planerna ska datahubben efter den första versionen utvecklas så att den stöder den försäljarcentrerade detaljmarknadsmodellen, som baserar sig på obligatorisk gemensam fakturering. För genomförandet, operationen och utvecklingen av den norska datahubben svarar den systemansvariga stamnätsinnehavaren Statnett. Systemet kommer att opereras av Elhub AS, som är ett helägt dotterbolag till Statnett. Alla huvudanvändargrupper betalar för användningen av datahubben: distributionsnätsinnehavare, elförsäljare och tredje parter. De viktigaste funktionerna hos datahubben i Norge liknar dem hos de andra nordiska datahubbarna. Till skillnad från i de övriga nordiska ländernas datahubbar hanteras inte begäranden om fränkoppling och tillkoppling i den norska datahubben.

Sveriges datahubb för elmarknaden ("Elmarknadshubb") kommer enligt bedömningar att ha tagits i bruk tidigast i slutet av 2020. För operationen och utvecklingen av systemet svarar den systemansvariga stamnätsinnehavaren Svenska Kraftnät. Några beslut om finansieringen av datahubben har ännu inte fattats. De viktigaste funktionerna skiljer sig knappast alls från funktionerna hos datahubbarna i de övriga nordiska länderna. Liksom i Danmark och Norge har man också i Sverige planerat att datahubben ska ha funktioner som stöder en försäljarcentrerad detaljmarknadsmodell.

Estland

I Estland infördes en datahubb för elmarknaden ("Andmeladu") år 2013, då elmarknaden öppnades för konkurrens. Jämfört med de nordiska ländernas lösningar är den estniska datahubben mer begränsad. Datahubben fungerar närmast som datalager för mätuppgifter och uppgifter om eldriftsställen och avtal. I Estlands datahubb genomförs inga egentliga avtalsprocesser, såsom processer i samband med flyttningar och försäljarbyten, utan avtalsprocesserna genomförs bilateralt direkt mellan marknadsparterna. Inte heller informationsutbyte i realtid är möjligt i Estlands datahubb. I motsats till datahubbarna i de nordiska länderna inbegriper funktionerna hos Estlands datahubb inte kvalitetskontroll och myndighetsrapportering. För operationen och upprätthållandet av systemet svarar den systemansvariga stamnätsinnehavaren Elering AS. Kostnaderna för operationen av datahubben har inkluderats i de stamnätsavgifter som Elering tar ut. Nättinnehavarna finansierar investeringarna i den fortsatta utvecklingen av datahubben.

Nederländerna

I Nederländerna infördes en datahubb för elmarknaden år 2013 för att stödja övergången till en försäljarcentrerad marknadsmodell. Till en början fungerade datahubben snarast som ett utvidgat register över eldriftsställen, men senare har också andra funktioner lagts till. Jämfört med lösningarna i de nordiska länderna finns det dock färre funktioner. Nederländerna har för avsikt att ta i bruk en gemensam datahubb för el- och naturgashandeln år 2020. Lagstiftningen i Nederländerna sätter vissa gränser för användningen av datahubben. Exempelvis är fjärravläsningen av elmätare begränsad. För operationen och utvecklingen av datahubben svarar Energie Data Services Nederland B.V, som är ett bolag som ägs gemensamt av stamnäts- och distributionsnätbolagen och som koncentrerar sig på produktionen av IKT-tjänster i anslutning till stödjandet av marknadsprocesserna. Datahubben finansieras av nättinnehavarna. Kostnaderna för datahubben bestäms enligt kostnadsgrunderna skilt för varje tjänst, och de fördelas mellan användarna i proportion till användningen. Principen är att användaravgifterna täcker endast operationen och upprätthållandet av datahubben, medan stora utvecklingsinvesteringar finansieras genom separata avgifter som tas ut av användarna.

2.3 Bedömning av nuläget

Naturgasmarknadslagen från 2017 öppnar naturgasmarknaden för konkurrens från ingången av 2020, då förbindelseledningen Balticconnector tas i bruk. För öppnandet av marknaden ska Finland i enlighet med artikel 32 i direktivet om den inre marknaden för naturgas se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystem och LNG-anläggningar grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder och som ska tillämpas objektivt utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Alla kunder betraktas som berättigade kunder som har rätt att konkurrensutsätta sin naturgasanskaffning. Med stöd av naturgasmarknadslagen införs marknadsplatser för naturgas och regler för den inre marknaden. I Finland har det inte utvecklats strukturer för en naturgasmarknad som bygger på konkurrens, eftersom naturgasöverföringen inte tidigare har öppnats för konkurrerande naturgasleveranser. De marknadsstrukturer som den öppna marknaden förutsätter har skapats från grunden för att det ska bli möjligt att konkurrensutsätta naturgasleveranserna. Den gällande naturgasmarknadslagen kräver också att de strukturer som marknadsfunktion förutsätter skapas, för att detaljförsäljarnas leveranser i distributionsnäten ska bli möjliga. Till dessa strukturer hör ordnande av sådana informationsutbytestjänster som marknadsprocesserna på detaljmarknaden förutsätter och ordnande av avräkning och mätning av naturgasbalansen.

Naturgasmarknadslagen från 2017 innehåller bestämmelser om balansansvaret för parterna på naturgasmarknaden, om avräkning och mätning av naturgasleveranser och om anmälningsskyldighet i fråga om marknadsprocesserna. Naturgasmarknadslagen innehåller också bestämmelser om genomförande av centraliserat informationsutbyte på detaljmarknaden, utifrån vilka Gasum Oy har utvecklat datahubben för naturgashandeln i samarbete med naturgasföretagen. Den gällande lagen innehåller dock inga sådana närmare bestämmelser om det centraliserade informationsutbytet och skyldigheten att anlita det som skulle säkerställa ett effektivt ibruktagande av det centraliserade informationsutbytet när marknaden öppnas.

Detaljförsäljarna av naturgas och distributionsnätsinnehavarna är vana att behandla sina kunders personuppgifter och fungera som personuppgiftsansvariga. Behandlingen av personuppgifter har hittills varit decentraliserad till naturgasföretag som betjänar enskilda kunder, och det har inte funnits något behov av att ordna sådant informationsutbyte mellan naturgasföretagen som behövs på den öppna marknaden. I naturgasmarknadslagen från 2017 föreskrevs som lösning för informationsutbytet på detaljmarknaden en modell med centraliserat informationsutbyte. I fråga om behandlingen av personuppgifter innehåller naturgasmarknadslagen för närvarande ändå inga sådana bestämmelser som i enlighet med kraven i den allmänna dataskyddsförordningen skulle skapa en rättslig grund för behandlingen av dessa uppgifter vid det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln. Kraven i den allmänna dataskyddsförordningen ska även i övrigt beaktas när det centraliserade informationsutbytet om naturgas tas i bruk. Naturgasmarknadslagen behöver preciseras till denna del.

Utgångspunkten för unionslagstiftningen och den nationella lagstiftningen om naturgas är att en slutförbrukare av naturgas har rätt att utnyttja förbrukningsuppgifter som gäller slutförbrukaren själv. Enligt bilaga 1 till direktivet om den inre marknaden för naturgas ska medlemsstaterna se till att kunderna har tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge en registrerad gashandlare tillgång till sina mätaruppgifter. I 17 § i naturgasmarknadslagen har nätinnehavarna ålagts att ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt nät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälan av dem till parterna på naturgasmarknaden. I 19 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om slutförbrukarens rätt att utnyttja uppgifter om sin egen förbrukning. Enligt bestämmelsen har slutförbrukare utan att betala någon separat ersättning rätt att till sitt förfogande få eller att ge en annan aktör rätt att få de mätuppgifter om sin egen naturgasförbrukning som nätinnehavaren har samlat in från mätapparaturen på naturgasdriftsstället. Uppgifterna lämnas per driftställe eller mätning i en sådan form som motsvarar det förfarande som allmänt tillämpas inom branschen och av nätinnehavaren. I artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det om den registrerades rätt att få tillgång till sina uppgifter och i artikel 20 föreskrivs det om den registrerades rätt att överföra uppgifter som rör honom eller henne från ett system till ett annat. Bestämmelsen i 19 § i naturgasmarknadslagen innehåller en sådan i artikel 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen avsedd bestämmelse som baserar sig på den rättsliga grund som avses i artikel 6.1 c. Genom bestämmelsen i naturgasmarknadslagens 19 § anpassas och preciseras tillämpningen av artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen, men bestämmelsen inskränker inte den registrerades rätt enligt artikel 15 att få tillgång till sina uppgifter. Bestämmelsen begränsar inte heller den registrerades rätt enligt artikel 20 att överföra uppgifter om honom eller henne från ett system till ett annat, eftersom artikel 20 tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som grundar sig på samtycke eller avtal. Naturgasmarknadslagens 19 § behöver således inte ändras på grund av den allmänna dataskyddsförordningen.

I praktiken är det svårt att dela upp den behandling av uppgifter som marknadsprocesserna på naturgasmarknaden förutsätter i behandling av personuppgifter, uppgifter som omfattas av företagshemlighet och uppgifter som inte hör till dessa kategorier. Bestämmelserna om behandlingen av de uppgifter som behandlas vid marknadsprocesserna på naturgasmarknaden utgör en

helhet som måste tillämpas på alla aktörer på ett enhetligt sätt för att en konkurrensbaserad naturgasmarknad ska kunna fungera. Behandlingen av personuppgifter i marknadsprocesserna för naturgashandeln kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och i den kompletterande nationella dataskyddslagen. Dessutom bör det beaktas att de uppgifter som behandlas i marknadsprocesserna på detaljmarknaden till sin natur huvudsakligen inte är personuppgifter. Det är därför motiverat att de uppgifter som behandlas i marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas behandlas på ett formbundet och enhetligt sätt samt att behandlingsförfarandet till alla delar uppfyller de krav som ställs på behandlingen av personuppgifter med beaktande av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger. Med beaktande av det nationella handlingsutrymme som bestämmelserna i artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen medger kan naturgasmarknadslagens bestämmelser om informationsutbyte och marknadsprocesser på naturgasmarknaden samordnas med bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen.

Det ska föreskrivas särskilt om i vilken utsträckning Energimyndighetens tillsynsbehörighet omfattar de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, villkoren för tjänsterna och de avgifter som tas ut för tjänsterna. Lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden behöver ändras till denna del.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med denna proposition är att precisera naturgasmarknadslagens bestämmelser om informationsutbytet inom naturgashandeln och utredningen av naturgasleveranser. I lagen föreslås ändringar genom vilka det inom ramen för det nationella handlingsutrymme som EU:s allmänna dataskyddsförordning medger görs nationella anpassningar av förordningens bestämmelser om behandling av personuppgifter för att möjliggöra konkurrensbaserade naturgasleveranser i distributionsnäten och enhetliga förfaranden för informationsutbyte på detaljmarknaden för naturgas.

Den centrala målsättningen med regeringspropositionen är att utfärda kompletterande bestämmelser om centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln på detaljmarknaden för naturgas. Det har inrättats en enhet för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln, en så kallad datahubb, för att betjäna detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare. Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ansvarar för enhetens verksamhet.

Propositionen syftar till att säkerställa att kundernas personuppgifter och marknadsparternas företagshemligheter behandlas på behörigt sätt vid det centraliserade informationsutbytet i samband med marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas och att nivån på informations-säkerheten i naturgasföretagens informationssystem, telekommunikationsförbindelser och gränssnitt ordnas på behörigt sätt.

Ett mål med regeringspropositionen är vidare att precisera bestämmelserna om slutförbrukares rätt att bestämma om utnyttjande av sådana mät- och förbrukningsuppgifter och avtalsuppgifter som gäller dem samt att fastställa de situationer där nätinnehavare och parter på naturgasmarknaden har rätt att lämna ut sådana mät- och förbrukningsuppgifter som de förfogar över och som kan kopplas till slutförbrukaren och sådana uppgifter som behövs för byte av naturgasleverantör.

Vid införandet av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln strävar man efter att höja kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls kunderna och efter att göra tjänsterna

mångsidigare, öka kostnadseffektiviteten hos marknadsprocesserna på detaljmarknaden och trygga kvaliteten på den information som behandlas vid informationsutbytet. Målet är att behandlingen av uppgifterna om slutförbrukare och parter ska ske på ett effektivt och informationssäkert sätt och vara förenlig med principerna i dataskyddslagstiftningen.

3.2 Alternativ

Informationsutbytet på detaljmarknaden

Naturgasmarknadslagen från 2017 öppnar naturgasmarknaden för konkurrens vid ingången av 2020. Med stöd av naturgasmarknadslagen införs marknadsplatser för naturgas och regler för den inre marknaden. I Finland har det inte utvecklats strukturer för en naturgasmarknad som bygger på konkurrens, eftersom naturgasöverföringen inte tidigare har öppnats för konkurrerande naturgasleveranser. De marknadsstrukturer som den öppna marknaden förutsätter måste skapas från grunden för att det ska bli möjligt att konkurrensutsätta naturgasleveranserna. Naturgasmarknadslagen kräver också att de strukturer som marknaden förutsätter skapas, för att detaljförsäljarnas leveranser i distributionsnäten ska bli möjliga. Till dessa strukturer hör ordnande av sådana informationsutbytestjänster som marknadsprocesserna på detaljmarknaden förutsätter och ordnande av avräkning och mätning av naturgasbalansen.

Enligt 29 § i naturgasmarknadslagen sker informationsutbytet på detaljmarknaden i form av en centraliserad informationsutbytestjänst, som den systemansvariga överföringsnätinnehavaren svarar för. Ett alternativ till den centraliserade informationsutbytestjänsten skulle vara en decentraliserad modell som baserar sig på informationsutbyte mellan detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare.

I naturgasmarknadslagen har man gått in för att genast när marknaden öppnas ta i bruk centraliserade informationsutbytestjänster. I ljuset av den internationella utvecklingen på elmarknaden har detta alternativ ansetts vara modernare, bättre med tanke på tjänsternas kvalitet och mer kostnadseffektivt med beaktande av hur liten detaljmarknaden i Finland är. För valet av modellen med centraliserat informationsutbyte talar i synnerhet att dess funktionella egenskaper är bättre än i det decentraliserade alternativet.

I modellen med centraliserat informationsutbyte kommunicerar detaljförsäljarna och distributionsnätinnehavarna endast med enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgas-handeln. För den information som skickas dit och hämtas därifrån är det möjligt att definiera standardiserade öppna gränssnitt som kan utnyttjas för utveckling och tillhandahållande av tjänster. Modellen med centraliserat informationsutbyte är mer flexibel än den decentraliserade modellen med tanke på den framtida utvecklingen och framtida förändringar. Den möjliggör centraliserad, effektiv och skickligt ledd hantering av förändringar.

Modellen med centraliserat informationsutbyte främjar riktigheten och tillförlitligheten hos den information som överförs i marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas samt exaktheten i utredningen av naturgasleveranserna. Modellen med centraliserat informationsutbyte förenklar och förnabbar på kundernas avtalstransaktioner och öka felfriheten hos den service som kunden får. Den centraliserade tillgången till mätuppgifter stöder olika åtgärder och tjänster för energieffektivitet och energisparande.

Modellen med centraliserat informationsutbyte ökar dessutom den opartiska och icke-diskriminerande behandlingen av detaljförsäljare. Den kärninformation som används vid marknadsprocesserna ska vara placerad i ett centralt datalager där den står till marknadsparternas förfogande på lika villkor och samtidigt. En centraliserad serviceplattform främjar konkurrensen på detaljmarknaden och uppmuntrar aktörerna till utveckling av nya tjänster.

Lösningen med centraliserat informationsutbyte gör detaljmarknaden för naturgas mer beroende av informationsteknik. Naturgasdetaljmarknadens funktion och informationsutbytestjänsternas användares affärsverksamhet är i stor utsträckning beroende av den centraliserade enhetens informationssystemets funktion och informationssäkerhet. Trots det centraliserade datalagret och informationssystemet bedöms cybersäkerheten och informationssäkerheten vara lättare att kontrollera i modellen med centraliserat informationsutbyte än i en decentraliserad modell. När det gäller de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln är det en enda part som ansvarar för informationssäkerheten och cybersäkerheten, medan ansvaret i fråga om lösningar med decentraliserat informationsutbyte fördelas mellan olika markandsparter och telekommunikationsoperatörer och det inte finns någon som svarar för helheten. I en decentraliserad modell skulle det inte nödvändigtvis finnas en klar ansvarsfördelning mellan olika verksamhetsutövare och telekommunikationsoperatörer. Den centraliserade lösningen för informationsutbytet bedöms också förbättra tillsynen över informationssäkerheten. Vid beredningen av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln har arealen för eventuella attacker uppskattats vara mindre i det centraliserade systemet än i ett decentraliserat system.

Reglering av behandlingen av personuppgifter

Vid informationsutbytet på detaljmarknaden för naturgas kommer också detaljförsäljarnas och distributionsnätsinnehavarnas kunders personuppgifter att behandlas. Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska upprätthålla ett personregister. Till de personuppgifter som ska registreras i den centraliserade tjänsten hör förbrukningsuppgifter om fysiska personer som omfattas av fjärravläsning samt förbrukningsobjektets driftställes nummer, med hjälp av vilka förbrukningsuppgifterna för driftstället kan kopplas till kunderna i detaljförsäljarnas och distributionsnätsinnehavarnas kundregister. I början kommer väldigt få fysiska personer som omfattas av distansläsning, högst några tusen, att omfattas av de centraliserade tjänsterna.

Alternativa sätt att genomföra regleringen av behandlingen av personuppgifter i marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas och i de centraliserade informationsutbytestjänsterna inom naturgashandeln är att agera enbart utifrån de allmänna bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen samt att komplettera de allmänna bestämmelserna med särskilda bestämmelser om detaljmarknaden för naturgas inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger.

Grundlagsutskottet har ansett (GrUU 14/2018 rd) att skyddet för personuppgifter i fortsättningen i första hand bör tillgodoses med stöd av dataskyddsförordningen och nationell allmän lagstiftning. Utskottet har ansett att det i princip är tillräckligt att regleringen om skyddet för personuppgifter och behandlingen av dem överensstämmer med den allmänna dataskyddsförordningen. Även med tanke på tydligheten bör man förhålla sig restriktiv när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger.

Uppgifter som hänför sig till utredningen av naturgasleveranser kan vara personuppgifter (till exempel mätuppgifter om en enskild persons förbrukning), uppgifter som omfattas av företagshemlighet (till exempel uppgifter om ett företags förbrukning eller namnet på leverantören eller en kund) samt uppgifter som inte hör till någon av dessa kategorier (till exempel mätuppgifter om ett företags förbrukning, om de inte till sin natur är uppgifter som omfattas av företagshemlighet). I praktiken skulle det vara svårt att dela upp den behandling av uppgifter som marknadsprocesserna på naturgasmarknaden förutsätter i behandling av personuppgifter, uppgifter som omfattas av företagshemlighet och uppgifter som inte hör till dessa kategorier. För att detta över huvud taget skulle vara möjligt borde det skapas två separata system för uppgiftsbehandling på

vilka det tillämpas två separata normsystem för dataskydd. Att bygga och upprätthålla separata system skulle bli dyrare för verksamhetsutövarna och deras kunder än att bygga och tillhandahålla ett enda enhetligt system. Separata system skulle inte vara en ändamålsenlig lösning också eftersom man för de två systemen ändå skulle behöva säkerställa ett liknande adekvat och riskrelaterat dataskydd.

Utredningen om naturgasleveranser bildar ett enhetligt system där parterna, det vill säga producenterna, leverantörerna, nättinnehavarna och slutförbrukarna, bör agera enligt förbundna förfaranden för att marknaden över huvud taget ska kunna fungera utgående från konkurrensbaserade leveranser. Dessa processer regleras genom naturgasmarknadslagens bestämmelser om mätning, balansansvar (ansvar för att skaffa samma mängd naturgas till systemet som man säljer till någon annan eller använder själv), balansavräkning och informationsutbyte inom naturgashandeln (försäljarbyten, flyttningar, faktisk förbrukning, förbrukningsprognoser, och så vidare). Dessa bestämmelser utgör en helhet som måste tillämpas på ett enhetligt sätt på alla aktörer för att en konkurrensbaserad naturgasmarknad ska kunna fungera.

Behandlingen av personuppgifter i marknadsprocesserna för naturgashandeln kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och i den kompletterande nationella dataskyddslagen. Nationell reglering som inom ramen för det nationella handlingsutrymmet kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen är därför nödvändig i fråga om personuppgifter som behandlas inom marknadsprocesserna för naturgashandeln. De nationella anpassningarna i fråga om behandlingen av personuppgifter som gäller marknadsprocesserna för naturgashandeln har således ett mål av allmänt intresse, och anpassningarna har avgränsats så att de står i proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska inte stå i avtalsförhållande till slutförbrukarna. För genomförandet av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln behöver det därför för enheten föreskrivas en grund för insamling, behandling och utlämnande av personuppgifter. Insamling, behandling och utlämnande av personuppgifter behövs i dessa sammanhang för att trygga naturgasmarknadens funktion och kundernas naturgasleveranser. Enhetens verksamhet kan inte grundas enbart på en ställning som personuppgiftsbiträde enligt den allmänna dataskyddsförordningen, eftersom enhetens verksamhet då skulle bli beroende av detaljförsäljarnas och distributionsnätinnehavarnas vilja att ingå avtal om behandling av personuppgifter med enheten.

Samlandet av personuppgifter hos enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln medför ingen stor risk med avseende på den registrerades rättigheter eller friheter, eftersom det inte är fråga om känsliga personuppgifter och eftersom åtminstone motsvarande riskpassade krav kan ställas på informationssäkerhetsnivån som den allmänna dataskyddsförordningen ställer på de informationssystem som används för behandling av personuppgifter.

På de grunder som beskrivs ovan är det motiverat att de uppgifter som behandlas i marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas behandlas på ett förbundet och enhetligt sätt samt att behandlingsförfarandet till alla delar uppfyller de krav som ställs på behandlingen av personuppgifter med beaktande av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger.

3.3 De viktigaste förslagen

Syftet med denna proposition är att utfärda kompletterande bestämmelser om centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln på detaljmarknaden för naturgas. Det har inrättats en enhet för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln, en så kallad datahubb, för

RP 104/2019 rd

att betjäna detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare. Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren svarar för enhetens verksamhet. På detaljmarknaden för naturgas övergår man, när marknaden öppnas för konkurrens, till centraliserat informationsutbyte i centrala marknadsprocesser, såsom leverantörsbyte, genomförande av flyttningar och förmedling av mätuppgifter. Samtidigt övergår man till centraliserad avräkning av naturgasbalansen för de parter i naturgashandeln som verkar i distributionsnäten. Detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare åläggs att sköta sina marknadsprocesser via enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Eftersom enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska ha en lagbaserad monopolställning vid produktionen av tjänsterna i fråga, ska villkoren för tjänsterna och metoderna för prissättningen av tjänsterna fastställas innan tjänsterna införs. Denna behörighet ska ges Energimyndigheten, som är nationell energitillsynsmyndighet.

Viktiga funktioner inom de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln är upprätthållandet av uppgifter om driftställen och vissa avtalsuppgifter, lagringen av mätuppgifter och förmedlingen av dem till marknadsparterna, balansavräkningen för distributionsnät, hanteringen av processerna för försäljarbyte och flyttning och kvalitetskontrollen av denna verksamhet. De centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln ska tillhandahållas i mindre omfattning än de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln. Slutförbrukarna ska inte själva anlita de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, utan fortsättningsvis få uppgifterna om sin förbrukning av sin detaljförsäljare eller distributionsnätinnehavare.

I marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas och vid informationsutbytet i samband med dem hanteras personuppgifter och naturgasföretagens och slutförbrukarnas företagshemligheter. För informationsutbytet föreskrivs enhetliga förfaranden som på ett enhetligt sätt ska tillämpas på de uppgifter som behandlas inom informationsutbytet, oberoende av uppgifternas juridiska status. Dataskyddet vid behandlingen av kundernas personuppgifter och marknadsparternas företagshemligheter samt nivån på informationssäkerheten i de informationssystem, telekommunikationsförbindelser och gränssnitt som naturgasföretagen använder för behandlingen ska vara på en för dessa uppgifter adekvat nivå som uppfyller kraven i den allmänna dataskyddsförordningen.

De uppgifter som juridiskt sett är personuppgifter och som behandlas inom tjänsterna vid enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska bilda ett personregister som upprätthålls av enheten. Som personuppgifter ska i den centraliserade tjänsten registreras endast uppgifter om de fysiska personers förbrukning som omfattas av systemet för fjärravläsning. I början kommer högst några tusen sådana kunder att omfattas av de centraliserade tjänsterna. I naturgasmarknadslagen föreslås bestämmelser om den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter i anknytning till marknadsprocesserna för naturgashandeln och om behandlingen av uppgifter i anknytning till marknadsprocesserna för naturgashandeln vid mätningen av naturgasleveranser, genomförandet av balansansvar, informationsutbytet inom naturgashandeln och sådana marknadsprocesser för naturgashandeln som har samband med dem samt vid balansavräkningen. I propositionen föreslås bestämmelser som ger enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln en rättslig grund för att behandla personuppgifter och som ålägger detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare att lämna sådana uppgifter till enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln som är nödvändiga för skötseln av marknadsprocesserna för naturgashandeln.

Ett naturgasföretag ska ha slutförbrukarens uttryckliga samtycke till att till någon annan lämna ut sådana mät- och förbrukningsuppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren och som gäller slutförbrukarens naturgasförbrukning eller andra uppgifter som slutförbrukaren behöver för byte av naturgasleverantör, om naturgasföretaget har erhållit uppgiften i fråga vid utförandet av

uppdrag eller fullgörandet av skyldigheter i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar eller balansavräkningen. Enligt förslaget ska i lagen fastställas de situationer där naturgasföretag ska få lämna ut sådana uppgifter till någon annan utan slutförbrukarens samtycke.

För att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig ska behandlingen ha en rättslig grund enligt den allmänna dataskyddsförordningen. De olika uppdrag och skyldigheter som i naturgasmarknadslagen åläggs naturgasföretag som en del av den regleringshelhet som gäller utredningen av naturgasleveranser utgör, när det gäller ifrågavarande bestämmelse i naturgasmarknadslagen, en i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen rättslig förpliktelse, som i sin tur utgör en rättslig grund för behandling av personuppgifter. Syftet med behandlingen ska fastställas i varje bestämmelse som utgör den rättsliga grunden.

I fråga om de bestämmelser som föreslås i naturgasmarknadslagen är syftet med regleringen att som rättslig grund för behandlingen av personuppgifter definiera uttryckligen en rättslig grund som grundar sig på artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Ett naturgasföretag kan utöver detta ha också andra i artikel 6.1 i den allmänna dataskyddsförordningen avsedda rättsliga grunder att behandla personuppgifter (till exempel samtycke eller kundavtal) i situationer som regleras i naturgasmarknadslagen. Avsikten med propositionen är dock att den rättsliga grunden för behandlingen vid utförandet eller genomförandet av uppdrag som grundar sig på naturgasmarknadslagen ska utgöras av relevanta bestämmelser i naturgasmarknadslagen i stället för av de allmänna rättsliga grunderna i den allmänna dataskyddsförordningen, för att det ska vara möjligt att föreskriva om nationella anpassningar i fråga om behandlingen av personuppgifter i enlighet med artikel 6.2 och 6.3 i förordningen.

Genom bestämmelserna i naturgasmarknadslagen utfärdas mer detaljerade bestämmelser om anpassning av tillämpningen av reglerna i den allmänna dataskyddsförordningen i de specifika situationer då naturgasföretag behandlar personuppgifter för att fullfölja sina lagstadgade uppgifter och skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen. Bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen ska tillämpas som sådana på naturgasföretagens behandling av de nämnda personuppgifterna i alla situationer utom de där behandlingen av personuppgifter har anpassats för att naturgasföretagen ska fullfölja sina lagstadgade uppgifter och skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen. Anpassningarna berättigar inte heller till behandling av nämnda personuppgifter i enlighet med anpassningarna för andra ändamål än de som anges i de bestämmelser som utgör den rättsliga grunden.

De personuppgifter som ett naturgasföretag samlat in för att fullfölja sina lagstadgade uppgifter och skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen ska företaget kunna behandla också för andra ändamål, om företaget har någon annan rättslig grund enligt den allmänna dataskyddsförordningen för behandling av personuppgifterna. En sådan annan rättslig grund berättigar dock inte till avvikelser från skyldigheter eller bestämmelser som baserar sig på naturgasmarknadslagen.

Dataombudsmannen ska utöva tillsyn över behandlingen av personuppgifter i naturgasföretagen. Bestämmelser om dataombudsmannens uppgifter och befogenheter finns i den allmänna dataskyddsförordningen och i dataskyddslagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för naturgasföretag

På den finska detaljmarknaden opererar för närvarande cirka 23 distributionsnätinnehavare och cirka 21 detaljförsäljare av naturgas. Bolagen är i regel vertikalt integrerade bolag. Omsättningen i distributionsnätverksamheten var cirka 92 miljoner euro år 2018. Omsättningen i den systemansvariga överföringsnätinnehavaren Gasum Oy:s överföringsaffärsverksamhet har å sin sida under motsvarande period uppgått till cirka 208 miljoner euro. Omsättningen i detaljförsäljningen var 129 miljoner euro år 2018.

De ekonomiska konsekvenserna av inrättandet av enheten för centraliserat informationsutbyte om naturgas har bedömts i regeringens proposition med förslag till naturgasmarknadslag (RP 50/2017 rd). I propositionen från 2017 bedömdes det att det skulle behövas ökade resurser för de nya systemtjänster som naturgashandeln kräver, såsom upprätthållande av en handelsplats, upprätthållande av en balanseringsmarknad samt en naturgasbalansavräkning och ordnande av centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Naturgasföretagen måste i och med övergången till den nya marknadsmodellen förnya sina energiledningssystem och sina förfaranden i fråga om informationsutbytet inom naturgashandeln. Det bedömdes att tilläggsresurser skulle behövas också för att utvidga den mätning genom fjärravläsning som är en förutsättning för konkurrensutsatta leveranser. Av dessa föreskrevs det att naturgasbalansavräkningen, det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln och fjärrmätningen ska ordnas som en centraliserad datahubblösning så kostnadseffektivt som möjligt.

Säredovisningen av partiförsäljaren och överföringsnätinnehavaren Gasum Oy:s energiledningssystem för försäljningsverksamhet och överföringsverksamhet uppskattas enligt bolaget kosta 4–6 miljoner euro. Ändringen har beräknats omfatta systemändringar i överföringsnätverksamheten, partiförsäljningsverksamheten och gasbörsen. Utöver de ovan nämnda ändringarna måste detaljförsäljnings- och distributionsbolagen på grund av att marknadsstrukturer skapas förnya sina egna energilednings- och faktureringsystem. Det finns ingen uppskattning av beloppet av dessa kostnader. Kostnaderna blir inte betydande, om företagen kan utnyttja sina befintliga energilednings- och faktureringsystem.

Konsekvenserna av de ändringar som nu föreslås bedöms inte avvika från konsekvenserna av den redan tidigare föreslagna lösningen med centraliserat informationsutbyte. Genom propositionen utfärdas kompletterande bestämmelser om centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln på detaljmarknaden för naturgas.

Lösningen med centraliserat informationsutbyte medför ekonomiska fördelar som är kvalitativa och som i form av indirekta effekter uppstår på längre sikt. Lösningen med centraliserat informationsutbyte ökar den opartiska och icke-diskriminerande behandlingen av detaljförsäljare, eftersom marknadsparterna då kommunicerar endast med enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Marknaden fungerar bättre, vilket syns som en ökad konkurrens mellan detaljförsäljarna. Lösningen med centraliserat informationsutbyte stöder särskilt affärsverksamheten för de detaljförsäljare som aktivt verkar på marknaden.

Lösningen med centraliserat informationsutbyte underlättar nya detaljförsäljares inträde på marknaden genom att processerna och informationsutbytet mellan marknadsparterna blir enhetligare och klarare. Lösningen med centraliserat informationsutbyte kan dessutom på lång sikt minska naturgasföretagens behov att investera i sina egna informationssystem.

RP 104/2019 rd

Modellen med centraliserat informationsutbyte skapar nya affärsverksamhetsmöjligheter för företag som tillhandahåller energitjänster av olika slag. Dessa kan utnyttja de datainnehåll som finns hos enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln i sin egen serviceaffärsverksamhet på basis av den fullmakt som de fått av kunden, detaljförsäljaren eller distributionsnätinnehavaren. I modellen med centraliserat informationsutbyte behöver tjänsteleverantörerna inte anpassa sin verksamhet och sina system skilt efter varje verksamhetsutövare. Detta minskar tjänsteleverantörernas kostnader och underlättar tillhandahållandet av tjänster till kunderna.

Konsekvenser för hushållen och företagen som naturgasförbrukare

I Finland finns det cirka 23 200 kunder som använder naturgas. Av dessa använder 16 400 naturgas uteslutande för matlagning. I Finland finns cirka 5 100 hushåll och bostadsfastigheter som använder naturgas för uppvärmning. År 2018 var detaljmarknadens andel av naturgasförbrukningen cirka 8 procent. Spisdriftens andel av naturgasförbrukningen år 2018 var 0,015 procent.

Vid införandet av centraliserade informationsutbytetjänster för naturgashandeln strävar man efter att höja kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls kunderna och efter att göra tjänsterna mångsidigare, öka kostnadseffektiviteten hos marknadsprocesserna på detaljmarknaden och trygga kvaliteten på den information som behandlas vid informationsutbytet. I propositionen föreslås en precisering av bestämmelserna om slutförbrukares rätt att bestämma om utnyttjande av sådana mätuppgifter och förbrukningsuppgifter och avtalsuppgifter som gäller dem samt att fastställa de situationer där nätinnehavare och parter på naturgasmarknaden har rätt att lämna ut sådana mätuppgifter och förbrukningsuppgifter som de förfogar över och som kan kopplas till slutförbrukaren och sådana uppgifter som behövs för byte av naturgasleverantör. I propositionen föreslås det att distributionsnätinnehavare och detaljförsäljare ska vara skyldiga att anlita tjänsterna vid enheten för centraliserat informationsutbyte. Genom propositionen strävar man således efter att säkerställa att lösningen med centraliserat informationsutbyte genomförs kostnadseffektivt.

Konsekvenserna av modellen med centraliserat informationsutbyte syns indirekt för hushållen i och med att konkurrensen ökar. Den ökande konkurrensen påverkar framför allt kvaliteten på tjänsten men också naturgaspriset. Kvaliteten på tjänsten förbättras av snabbare avtalsprocesser och bättre tillgång till mätuppgifter. Antalet fel och problem i samband med avtalstransaktionerna minskar. När kvaliteten på mätuppgifterna höjs minskar också felen vid faktureringen av kunderna och rättelserna i efterhand. Det är dock inte möjligt att kvantitativt uppskatta i hur utsträckning felen kommer att minska.

De indirekta konsekvenser som modellen med centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln får för företagen i egenskap av naturgasförbrukare kommer i stor utsträckning att likna konsekvenserna för hushållen i fråga om ökad konkurrens och mångsidigare tjänsteutbud. Eventuella andra konsekvenser beror på företagets storlek. Småföretag kommer att dra nytta av modellen med centraliserat informationsutbyte på samma sätt som hushållen. För stora företag är den extra nytta som modellen med centraliserat informationsutbyte medför mindre, eftersom stora företag redan nu kan avtala med sin naturgasleverantör om kundspecifik service.

Modellen med centraliserat informationsutbyte förbättrar kvaliteten på servicen till företag som använder naturgas och gör utbudet mångsidigare. Modellen med centraliserat informationsutbyte gör det möjligt för företagen att i likhet med hushållen få en mer aktiv roll som naturgasförbrukare. Möjligheterna att följa företagets naturgasförbrukning effektiviseras och blir

mångsidigare. I företag med flera verksamhetsställen har leverantören tillgång till förbrukningsuppgifterna centraliserat på ett enda ställe. Modellen med centraliserat informationsutbyte gör det lättare att kombinera förbrukningsuppgifter och genomföra energibesiktningar.

Modellen med centraliserat informationsutbyte påverkar indirekt hushållens och företagens kostnader för anskaffning av naturgas i och med att den ökar konkurrensen på detaljmarknaden och sänker detaljförsäljarnas processkostnader. På basis av de kostnadsbesparingar som detaljförsäljarna och distributionsnätsinnehavarna beräknas göra bedöms modellen med centraliserat informationsutbyte ha en rätt liten effekt på detaljmarknadspriset på naturgas. De viktigaste konsekvenserna för kunderna är i stor utsträckning indirekta och uppstår på lång sikt.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Lösningen med centraliserat informationsutbyte har endast små konsekvenser för myndigheterna. Konsekvenserna gäller främst Energimyndigheten, vars uppgift det blir att utöva tillsyn över verksamheten vid enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Den viktigaste tillsynsuppgiften består i att fastställa enhetens metoder för prissättning av tjänsterna och villkoren för tjänsterna. Energimyndigheten ska också övervaka efterlevnaden av naturgasmarknadslagen. Myndigheten ska exempelvis övervaka att distributionsnätsinnehavarna och detaljförsäljarna iakttar sina uppgifter och skyldigheter i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln.

Dataombudsmannen är i Finland den nationella tillsynsmyndighet som avses i den allmänna dataskyddsförordningen. Enligt den allmänna dataskyddsförordningen ska den nationella tillsynsmyndigheten bland annat övervaka tillämpningen av förordningen. Propositionen bedöms inte öka dataombudsmannens uppgifter i någon betydande grad, eftersom tillsynen över behandlingen av personuppgifter i naturgasföretagen redan nu hör till ombudsmannens uppgifter.

I lösningen med centraliserat informationsutbyte kan också inkluderas funktioner som underlättar myndighetsrapporteringen, vilket innebär att en del av de nyckeltal som naturgasföretagen rapporterar till myndigheterna i fortsättningen kommer att kunna fås direkt från enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Också Statistikcentralen i egenskap av statistikmyndighet kan utnyttja den information som enheten producerar.

Modellen med centraliserat informationsutbyte medför inte något behov av tilläggsresurser för myndigheterna.

4.3 Konsekvenser för miljön

Lösningen med centraliserat informationsutbyte har inga direkta miljökonsekvenser. En indirekt konsekvens är att lösningen med centraliserat informationsutbyte effektiviserar uppföljningen av hushållens och företagens naturgasförbrukning och stöder utvecklandet och tillhandahållandet av olika slags energieffektivitets- och energiledningstjänster.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Lösningen med centraliserat informationsutbyte har på kort sikt inga makroekonomiska konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet. På lång sikt kan lösningen med centraliserat informationsutbyte få större indirekta konsekvenser för sysselsättningen, eftersom den öppnar nya affärsmöjligheter för företag som utvecklar energieffektivitets- och energiledningstjänster.

De viktigaste samhälleliga konsekvenserna av lösningen med centraliserat informationsutbyte har samband med utvecklingen av informationssamhället. Lösningen främjar utvecklingen av

e-tjänster som gäller naturgasförbrukningen och tillhandahållandet av e-tjänsterna till naturgasförbrukare. Modellen med centraliserat informationsutbyte gör det möjligt också för tredje parter att utveckla tjänster. Arten av de uppgifter som enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln har i sina register begränsar dock möjligheterna att utnyttja informationen. De uppgifter som enheten har i sina register består till en stor del av uppgifter om avtal mellan detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare och deras kunder samt av uppgifter om slutförbrukarnas förbrukning. Datinnehållet i registret består till en stor del av enskilda kunders personuppgifter och uppgifter som innehåller företags företagshemligheter. Uppgifter om offentliga samfunds läge kan, om de kommer i orätta händer, utgöra en säkerhetsrisk. Av dessa orsaker bör utnyttjandet och utlämnandet av datainnehåll som finns i registren för enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln vara noggrant reglerat. Arten av det datainnehåll som finns i registren hindrar att massdata som samlas om detaljmarknaden kan öppnas för och fritt utnyttjas av tredje parter via öppna gränssnitt.

Lösningen med centraliserat informationsutbyte gör detaljmarknaden för naturgas och hela samhället mer beroende av informationsteknik. Naturgasdetaljmarknadens funktion och serviceanvändarnas affärsverksamhet är beroende av hur enhetens informationssystem fungerar och av informationssäkerheten. Trots det centraliserade datalagret och informationssystemet bedöms cybersäkerheten och informationssäkerheten vara lättare att kontrollera i modellen med centraliserat informationsutbyte än i en decentraliserad modell. Inom det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln används endast direkta och krypterade dataöverföringsförbindelser hos tillförlitliga och verifierade avtalsparter. När det gäller de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln är det en enda part som ansvarar för informationssäkerheten och cybersäkerheten, medan ansvaret i fråga om lösningar med decentraliserat informationsutbyte skulle fördelas mellan olika markandsparter och telekommunikationsoperatörer och det inte skulle finnas någon som svarar för helheten. I den decentraliserade modellen finns det inte nödvändigtvis en klar ansvarsfördelning mellan olika verksamhetsutövare och telekommunikationsoperatörer. En centraliserad lösning för informationsutbyte förbättrar också tillsynen över informationssäkerheten. När det gäller informationssäkerhetsattacker har arealen för eventuella attacker uppskattats vara mindre i det centraliserade systemet än i ett decentraliserat system.

De informationssystem som används av enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln utgör ett personregister, och enheten är personuppgiftsansvarig. Införandet av lösningen med centraliserat informationsutbyte förutsätter därför ny lagstiftning om uppgifterna, skyldigheterna och rättigheterna för enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln i egenskap av personuppgiftsansvarig.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Som en lösning för det informationsutbyte på detaljmarknaden som krävs med anledning av att naturgasmarknaden öppnas för konkurrens togs det i naturgasmarknadslagen, som trädde i kraft 2018, in bestämmelser om en modell för centraliserat informationsutbyte som baserar sig på en datahubb som upprätthålls av den systemansvariga överföringsnätinnehavaren. Enligt 29 § i naturgasmarknadslagen ska den systemansvariga överföringsnätinnehavaren svara för att naturgassystemet är tekniskt funktionsdugligt och driftsäkert samt ha hand om de uppgifter som hänför sig till balansansvaret för naturgassystemet, balansavräkningen i naturgassystemet och tillhandahållandet av en handelsplats för naturgashandel och det centraliserade informationsutbytet (systemansvar). Enligt lagens 33 § är det dessutom den systemansvariga överföringsnätinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen.

RP 104/2019 rd

Lösningen med centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är klar att tas i bruk när naturgasmarknaden öppnas. Det centraliserade informationsutbyte som Gasum Oy och naturgasföretagen tillsammans har berett ska omfatta de centrala marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas, såsom det informationsutbyte och den förmedling av mätuppgifter som krävs för leverantörbyten och flyttningar samt den centraliserade avräkningen av naturgasbalansen för distributionsnätinnehavare och detaljförsäljare som är verksamma i distributionsnäten. De centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln ska tillhandahållas i mindre omfattning än de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet. Beredningsarbetet baserade sig på regeringens proposition med förslag till lag om ändring av elmarknadslagen och till vissa lagar som har samband med den (RP 144/2018 rd), som gällde en övergång till centraliserat informationsutbyte inom elhandeln, och det lagberedningsmaterial som uppkom i samband med riksdagsbehandlingen av den. Eftersom de funktionella egenskaperna hos enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln och de tjänster som enheten tillhandahåller är mindre omfattande än i fråga om enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln, är regeringens proposition till sitt innehåll mindre omfattande än den motsvarande regeringspropositionen om centraliserat informationsutbyte inom elhandeln.

Den 9 oktober 2019 begärde arbets- och näringsministeriet yttranden om propositionsutkastet av justitieministeriet, kommunikationsministeriet, dataombudsmannens byrå, Energimyndigheten, Konkurrens- och konsumentverket, Statistikcentralen, Säkerhets- och kemikalieverket, Transport- och kommunikationsverket, Finlands Egnahemsförbund rf, Finlands Fastighetsförbund rf, Finsk Energiindustri rf, Företagarna i Finland rf, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Suomen Kaasuyhdistys ry, den systemansvariga överföringsnätinnehavaren Gasum Oy, Baltic Connector Oy och Suomen Kaasunsiirtopalvelut Oy.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Arbets- och näringsministeriet fick totalt åtta yttranden med anledning av begäran om yttranden om utkastet till regeringsproposition. Yttranden lämnades av justitieministeriet, dataombudsmannen, Konkurrens- och konsumentverket, Säkerhets- och kemikalieverket, Finlands Egnahemsförbund rf, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry och Suomen Kaasuyhdistys ry.

Propositionen understöddes av Konkurrens- och konsumentverket, Finlands Egnahemsförbund rf, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet rf, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry och Suomen Kaasuyhdistys ry.

Dataombudsmannen föreslog preciseringar och förtydliganden, som har beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen.

Justitieministeriet föreslog preciseringar och förtydliganden, som har beaktats vid den fortsatta beredningen av propositionen. Ministeriet behandlade i sitt yttrande behandlingen av personuppgifter i naturgasföretagen också på andra rättsliga grunder än den i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen avsedda rättsliga grund som ligger till grund för de föreslagna bestämmelserna. I sitt yttrande framförde ministeriet dessutom synpunkter på omständigheter som inte ingick i det propositionsutkast som skickats på remiss. Till dessa delar har propositionen i så stor utsträckning som möjligt förtydligats för att bli mer förståelig. Med avvikelse från justitieministeriets yttrande har det i regeringspropositionen ansetts motiverat att ordna behandlingen av uppgifter som behandlas i marknadsprocesserna på detaljmarknaden för naturgas på ett förbundet sätt och enligt ett enhetligt förfarande. I propositionen föreslås det att behand-

RP 104/2019 rd

lingen ska ordnas så att den till alla delar uppfyller de krav som ställs på behandlingen av personuppgifter med beaktande av det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger.

I övrigt framfördes i yttrandena ingenting som skulle förutsätta ändringar eller preciseringar i propositionen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Naturgasmarknadslagen

3 §. Definitioner. Det föreslås att det till paragrafen fogas en definition av enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Enheten ska i lagen avse den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens verksamhetsenhet eller ett i 8 § 4 mom. avsett företag, som sköter de i 32 b § avsedda uppgifter som hör till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln och i dessa uppgifter är personuppgiftsansvarig enligt artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen.

8 §. Naturgasnätstillstånd för systemansvariga överföringsnätsinnehavare. I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om tilläggskrav som den som förordnas till systemansvarig överföringsnätsinnehavare ska uppfylla utöver kraven i 6 och 7 §. Dessa krav ställs för att säkerställa jämlika konkurrensvillkor och öppenhet i verksamheten för enheter som bedriver naturgasnätverksamhet i överföringsnätet och enheter som producerar balanseringstjänster samt i balansavräkningen och det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln. Enligt den föreslagna 1 punkten ska den som förordnas till systemansvarig överföringsnätsinnehavare innan naturgasnätstillstånd beviljas visa att denne har ordnat de uppgifter som hänför sig till naturgassystemets balanseringstjänster, naturgassystemets balansavräkning och upprätthållande av en handelsplats för naturgashandel så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag. Med handelsplats för naturgashandel avses en så kallad virtuell handelsplats (virtual trading point), där äganderättsöverföringen vid naturgashandel registreras och handel med balansgas idkas. Enligt den föreslagna 2 punkten ska den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ordna de uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln så att de sköts av en separat verksamhetsenhet.

Enligt paragrafens 4 mom. får den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren med Energimyndighetens tillstånd anförtro ett eller flera intressebolag som den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren äger tillsammans med överföringsnätsinnehavare från andra EES-stater funktioner som avses i 2 mom. 1 punkten. De i 2 mom. 2 punkten avsedda uppgifterna som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln ska den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren med Energimyndighetens tillstånd få anförtro ett helägt dotterbolag eller en verksamhetsutövare som utför motsvarande uppgifter inom elhandeln i Finland. På tillståndsbeslutet tillämpas bestämmelserna i 5 § om beviljande av naturgasnätstillstånd och bestämmelserna i 8 § 3 mom. om de villkor som i naturgasnätstillståndet ställs på systemansvariga överföringsnätsinnehavare. Förslaget innebär att det skapas förutsättningar för att utveckla de funktioner som hänför sig till balanseringstjänsterna, balansavräkningen och driften av handelsplatsen för naturgashandel (virtual trading point) inklusive det centraliserade informationsutbytet så att dessa i fortsättningen kan skötas också genom ett samföretag som grundats av flera överföringsnätsinnehavare från EES-stater. Detta skapar i sin tur förutsättningar att utveckla det gemensamma tillhandahållandet av dessa tjänster på den gemensamma naturgasmarknaden i Finland och de baltiska länderna. Det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln kan i sin tur ordnas antingen i ett separat dotterbolag som ägs av den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren och som sköter de centraliserade informationsutbytestjänsterna inom naturgashandeln eller i den datahubb som sköter de centraliserade informationsutbytestjänsterna inom elhandeln i Finland och som svarar för den nämnda funktionen i fråga om elhandeln. Det dotterbolag som utför de uppgifter som hänför sig till det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln eller enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln ska inte vara registeransvarig som behandlar personuppgifter, utan på dem ska

tillämpas det som i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs om personuppgiftsbiträden. Vid beviljandet av tillståndet ska Energimyndigheten bedöma om samföretaget klarar av att på det sätt som förutsätts i den nationella lagstiftningen och unionslagstiftningen sköta de uppgifter och fullgöra de skyldigheter som överförs från överföringsnätsinnehavaren. Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska alltjämt ansvara för systemansvarsuppgifterna i dessa fall, och fullgörandet av dem ska övervakas av Energimyndigheten oavsett i vilket land samföretaget är beläget.

17 §. Nätinnehavarens uppgifter vid mätningen av naturgasleveranser. I paragrafen föreskrivs det om nätinnehavarens allmänna uppgifter vid mätningen av naturgasleveranser. Bestämmelserna om mätning av naturgasleveranser ska vid tillämpningen granskas tillsammans med andra bestämmelser om nättjänster, till exempel bestämmelserna om tekniska krav och anslutning i 14 och 15 §, bestämmelserna om överföringsskyldighet i 16 § och bestämmelserna om prissättning av nättjänster i 21—24 § samt de föreslagna bestämmelserna om informationshanteringen i anslutning till marknadsprocesserna för naturgashandeln.

Enligt paragrafens 1 mom. ska nätinnehavarens uppgift vara att ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt naturgasnät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälandet av dem till parterna på naturgasmarknaden. Genom att ordnandet av mätningen och anmälan av mätuppgifter har ålagts nätinnehavaren, har det skapats förutsättningar för enhetliga och tillförlitliga mätningssystem och anmälningsförfaranden. De mätuppgifter som behövs vid balansavräkningen och faktureringen ska lämnas per driftställe, per inmatningspunkt eller per mätning. Nätinnehavarens ansvar för ordnandet av mätningen ska inte omfatta situationer där naturgas levereras via en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps interna naturgasnät. Mätuppgifterna ska förmedlas från distributionsnäten till detaljförsäljarna via enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Därför föreslås det att ordalydelsen i 1 mom. ändras så att anmälan inte längre ska göras direkt till naturgasleverantören.

Det föreslås att det genom förordning av statsrådet ska kunna utfärdas närmare bestämmelser om tillhandahållande av mätuppgifter för att de ska kunna användas av parterna på naturgasmarknaden. Bemyndigandet i 4 mom. ändras enligt förslaget så att också bestämmelser om mätning av kvaliteten på gasen kan utfärdas genom förordning. Till momentet fogas i 5 punkten ett bemyndigande att genom förordning utfärda bestämmelser om tillhandahållande av mätuppgifter för användning av parterna på naturgasmarknaden. Samtidigt föreslås det att ur momentet stryks behörigheten att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om utnyttjandet av mätuppgifter. Bestämmelser om utnyttjande av mätuppgifter ska i fortsättningen ingå i bestämmelser på lagnivå i lagens 19 § och i den föreslagna nya 58 c §.

De mätuppgifter som nätinnehavarna behandlar är ofta personuppgifter om enskilda kunder eller uppgifter som omfattas av näringsidkares företagshemlighet.

Genom bestämmelsen i 1 mom. åläggs nätinnehavarna en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna förpliktelse utgör den rättsliga grunden för att för balansavräkningen och faktureringen behandla slutförbrukarnas mätuppgifter som är personuppgifter enligt den allmänna dataskyddsförordningen. Den rättsliga grund som anges i paragrafen innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid mätningen av naturgasleveranser. Den rättsliga grunden kan innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen, bland annat: de allmänna villkor som ska gälla för den personuppgifts-

ansvariges behandling, vilken typ av uppgifter som ska behandlas, vilka registrerade som berörs, de enheter till vilka personuppgifterna får lämnas ut och för vilka ändamål, ändamålsbegränsningar, lagringstid samt typer av behandling och förfaranden för behandling, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling. Unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

De anpassningar som gäller mätuppgifter utgör en del av en mer omfattande helhet av anpassningar som behövs i fråga om behandlingen av sådana personuppgifter som hanteras inom marknadsprocesserna för naturgashandeln och som det föreskrivs om i naturgasmarknadslagen. Med hjälp av den mätning som nättinnehavarna utför utreds naturgasleveranserna och naturgasanskaffningarna för olika naturgasleverantörer som bedriver verksamhet i olika naturgasnät samt naturgasförbrukningen och naturgasleveranserna för deras kunder. Eftersom naturgasset utgör en integrerad helhet inom vilken parternas leveranser och förbrukning utreds på basis av den mätning som nättinnehavarna ordnar, är det med tanke på marknadens effektiva funktion nödvändigt att ordna mätningen av naturgasleveranser och behandlingen av de mätuppgifter som utgör grunden för balansavräkning och fakturering enligt enhetliga, förbundna förfaranderegler. Det är inte heller möjligt att avskilja behandlingen av sådana mätuppgifter som betraktas som personuppgifter från behandlingen av sådana mätuppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av mätuppgifter kan därför inte basera sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Av denna anledning är det nödvändigt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet ha sådana nationella bestämmelser om behandlingen av mätuppgifter som utgör anpassningar av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Målet med anpassningar i fråga om mätningen av naturgasleveranser är förenligt med det allmänna intresset enligt ovan, och anpassningarna har avgränsats så att de står i proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan en nationell anpassning av tillämpningen av förordningen också gälla typer av behandling och förfaranden för behandling av personuppgifter, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling. Den föreslagna anpassningen har på grundval av ovanstående genomförts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet.

31 §. Balansansvar för naturgasset. Det föreslås att paragrafens 3 mom., som gäller prissättningen av balansgasen, upphävs. EU:s naturgasmarknadslagstiftning tillämpas i Finland från och med den 1 januari 2020. Bestämmelser om prissättningen av balansgas finns i kommissionens förordning (EU) nr 312/2014 om fastställandet av nätföreskrifter för balansering av överföringsnät för gas. Momentet kan därför upphävas.

32 a §. Utveckling av det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen. I den föreslagna paragrafen föreskrivs det om utvecklingen av det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen. Enligt 33 § i den gällande lagen är det den systemansvariga överföringsnätinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen. Det föreslås att bestämmelsen flyttas till den nya paragrafen och ändras så att den bättre motsvarar den nya situationen med övergång till centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln i distributionsnäten. Bestämmelsen i paragrafen ska också tillämpas på utvecklingen av behandlingen av personuppgifter vid informationsutbytet inom naturgashandeln.

Utvecklingsverksamhetens mål ska vara att i enlighet med de målsättningar som föreskrivs i 1 § i naturgasmarknadslagen främja ett effektivt informationsutbyte som är jämlikt och icke-diskriminerande med avseende på naturgasmarknadsparterna och nättinnehavarna samt en adekvat informations säkerhetsnivå vid informationsutbytet. Utvecklingsuppgiften ska utsträcka sig till

det informationsutbyte som krävs för den naturgashandel som bedrivs i den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens naturgassystem och för balansavräkningen i anslutning till handeln samt till det informationsutbyte som krävs för den naturgashandel som bedrivs mellan överföringsnätsinnehavarens naturgassystem och andra överföringsnätsinnehavarens naturgassystem och för balansavräkningen i anslutning till handeln. Utvecklingsuppgiften har således också en internationell dimension. Utvecklingsuppgiften omfattar informationsutbytet i samband med naturgashandeln på både grossistmarknaden och detaljmarknaden. Tyngdpunkten i utvecklingsarbetet bör först och främst ligga på marknadsprocesserna för naturgashandeln och informationsutbytet i samband med dem.

Nätinnehavare och parter på naturgasmarknaden behandlar i samband med informationsutbytet inom naturgashandeln också slutförbrukarnas personuppgifter och naturgasmarknadsparternas affärs- och yrkeshemligheter. Av denna anledning föreskrivs det i den föreslagna paragrafen att ett ytterligare mål för utvecklingsarbetet är att främja en adekvat informationssäkerhetsnivå vid informationsutbytet. Med adekvat informationssäkerhetsnivå avses i detta sammanhang ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder som naturgasföretagen ska vidta för att kunna hantera sådana risker som är förenade med säkerheten hos de nät- och informationssystem som de använder för balansavräkningen och informationsutbytet inom naturgashandeln. Ansvar för informationssäkerheten ska för den egna verksamhetens del vila på varje sådan nätinnehavare och naturgasmarknadspart som deltar i informationsutbytet och balansavräkningen. Målet för den allmänna utveckling av balansavräkningen och informationsutbytet inom naturgashandeln som det föreskrivs om i paragrafen ska för sin del vara att i naturgassystemet och inom naturgasföretagen främja en riskanpassad säkerhetsnivå i de nät- och informationssystem som används för balansavräkningen och informationsutbytet inom naturgashandeln, med beaktande av den nyaste tekniken. Med säkerheten i nät- och informationssystem avses systemens förmåga att med viss säkerhet skydda sig mot åtgärder som äventyrar tillgången till eller äktheten, integriteten eller konfidentialiteten av de uppgifter som lagras, överförs eller behandlas i systemen eller de tjänster som tillhandahålls i eller via systemen.

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska utföra det utvecklingsarbete som avses i paragrafen i samarbete med andra naturgasföretag, och med tanke på samarbetet vid behov inrätta arbetsgrupper och andra motsvarande samarbetsorgan.

Enligt det föreslagna 2 mom. omfattar utvecklingen av informationsutbytet åtminstone utvecklande av procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet och deltagande i internationellt utvecklingsarbete i anknytning till dem, främjande av kompatibiliteten hos de informationssystem som naturgasföretagen använder för informationsutbytet och främjande av ett korrekt informationsutbyte, såsom upprätthållande av en testtjänst för informationsutbytet, framläggande av förslag för ministeriet om ändring av de procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet samt informering, utbildning och rådgivning som hänför sig till informationsutbytet. Utvecklingen kan utöver de åtgärder som nämns i momentet också omfatta andra åtgärder för att utveckla informationsutbytet. Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska vid behov visa för Energimyndigheten att sådana utvecklingsåtgärder behövs för att utveckla informationsutbytet. På detta sätt kan Energimyndigheten i sitt tillsynsarbete försäkra sig om att avgifterna för informationsutbytestjänsterna täcker kostnaderna för motiverade och behövliga åtgärder för utveckling av informationsutbytet.

Enligt artikel 5.1 f i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder (integritet och konfidentialitet). I artikel 25 i förordningen föreskrivs det om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard och i artikel 32 om säkerhet i samband med behandlingen.

I paragrafen åläggs den systemansvariga överföringsnätinnehavaren en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna förpliktelse utgör den rättsliga grunden för att för produktionen av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln behandla slutförbrukarnas personuppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen. Den rättsliga grund som anges i paragrafen innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid produktionen av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. De anpassningar som gäller personuppgifter som behandlas i de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln utgör en del av en mer omfattande helhet av anpassningar som behövs i fråga om behandlingen av personuppgifter inom marknadsprocesserna för naturgashandeln och som det föreskrivs om i naturgasmarknadslagen. Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska svara för ordnandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för naturgashandeln i distributionsnäten förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnäten.

På detaljmarknaden för naturgas krävs för leveransen av naturgas till slutförbrukaren både en distributionsnätinnehavare och en detaljförsäljare. För inledande av naturgasleveransen måste slutförbrukaren i regel ingå separata avtal med distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren. I distributionsnätet verkar flera detaljförsäljare vars leveranser till deras egna kunder utreds enligt balansavräkningsperiod. Distributionsnätinnehavaren svarar för mätningen av naturgasleveranser. Också detaljförsäljarens fakturering baserar sig på de mätuppgifter som distributionsnätinnehavaren lämnar.

På grund av de ovan beskrivna särdragen hos detaljmarknaden för naturgas har distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behov att utbyta uppgifter om slutförbrukarnas avtal och mätuppgifter. Behovet av utbyte av information om mätuppgifter omfattar hela avtalsperioden och naturgasförbrukningen under perioden. Informationsutbytet är för parterna på naturgasmarknaden och för nätinnehavarna en uppgift som baserar sig på lag. I 17 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det att mätningen av naturgasleveranser ska ordnas av nätinnehavarna. Enligt 32 § i naturgasmarknadslagen är det den systemansvariga överföringsnätinnehavaren som svarar för balansavräkningen för naturgassystemet. Den centraliserade avräkningen av naturgasbalansen tas i bruk när naturgashandeln öppnas. I balansavräkningen för naturgassystemet avräknas naturgassystemets balans för varje balansavräkningsperiod och naturgasbalansen för de naturgasmarknadsparter som är verksamma i naturgassystemet. Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behandlar personuppgifter både när de utför sina uppgifter och fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen och när de behandlar sina egna kunders kunduppgifter på basis av en kundrelation. Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna är i dessa situationer självständiga personuppgiftsansvariga.

Eftersom naturgassystemet utgör en integrerad helhet där informationsutbytet mellan parterna i systemet utgör en väsentlig del av genomförandet av naturgasleveranserna, är det för att marknaden ska kunna fungera effektivt nödvändigt att ordna informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnät enligt enhetliga, förbundna förfaranderegler. Vid informationsutbytet är det inte möjligt att avskilja behandlingen av uppgifter som betraktas som personuppgifter från behandlingen av andra motsvarande uppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter som ett led i informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnäten kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Av denna anledning är det nödvändigt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet ha sådana nationella bestämmelser som utgör anpassningar av den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om behandlingen av personuppgifter i anslutning till det informationsutbyte som

krävs för naturgashandeln i distributionsnäten. Målet med anpassningarna i fråga om informationsutbytet är förenligt med det allmänna intresset enligt ovan, och anpassningarna har avgränsats så att de står i proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan en nationell anpassning av tillämpningen av förordningen också gälla typer av behandling och förfaranden för behandling av personuppgifter, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling. Den föreslagna anpassningen av den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser om organiseringen av datasäkerheten har på grundval av ovanstående genomförts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet.

32 b §. Centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. I paragrafen föreslås bestämmelser om de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln i distributionsnäten i naturgassystemet, dvs. för detaljmarknaden för naturgas, samt om ansvaret för ordnande av tjänsterna, om utvecklingen av tjänsterna och om de centrala principer som ska följas vid tillhandahållandet av tjänsterna. De centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln ska omfatta de distributionsnät som avses i 3 § 3 punkten och de detaljförsäljare som är verksamma i dem. Tillämpningsområdet för tjänsterna omfattar således distributionsnät och slutna distributionsnät. I 41 § föreslås en bestämmelse i enlighet med vilken innehavare av slutna distributionsnät kan undantas från tillämpningen.

Enligt definitionen i det föreslagna 1 mom. inbegriper centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln, dvs. tjänster i naturgashandelns datahubb, ordandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för den naturgashandel som bedrivs i distributionsnäten förutsätter samt balansavräkningen i distributionsnäten. De centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln bildar en lagbaserad helhet av monopol tjänster som distributionsnätsinnehavarna och detaljförsäljarna i distributionsnäten ska anlita för sina funktioner. Därför föreslås det att produktionen av tjänsterna ska anförtros den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren, som också i övrigt producerar gemensamma tjänster för naturgassystemet. På motsvarande sätt ska produktionen av tjänsterna bli föremål för motsvarande förhandsreglering som andra naturgasnätstjänster av monopolkaraktär.

I det föreslagna 1 mom. definieras de tjänster som omfattas av det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln. Eftersom den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren har exklusiv rätt att inom naturgassystemet producera tjänsterna i fråga för detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare, är förteckningen över tjänster avsedd att vara uttömmande. De föreslagna centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln är 1) förvaltning av sådana uppgifter om driftställen som gäller de driftställen och de inmatningspunkter för gas från förnybara energikällor, gas som matas in från behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas och annan gas som finns i distributionsnäten, 2) ordnande av det informationsutbyte som avtalsprocesserna för detaljförsäljningen förutsätter vid de driftställen i distributionsnäten som avläses dagligen, 3) ordnande av informationsutbytet i fråga om de mätuppgifter som utgör grunden för faktureringen och balansavräkningen vid de driftställen och inmatningspunkter för gas från förnybara energikällor, gas som matas in från behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas och annan gas som finns i distributionsnäten och som avläses dagligen, 4) balansavräkning för naturgashandeln i distributionsnäten och ordnande av informationsutbytet i samband med balansavräkningen samt 5) bevarande av de uppgifter som gäller tjänsterna enligt 1–4 punkten.

Detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare ska vid produktionen av sina egna tjänster kunna anlita också utomstående tjänsteproducenter, som detaljförsäljarna och distributionsnätinnehavarna skulle kunna befullmäktiga att för deras räkning uträta ärenden hos enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om den utvecklingskyldighet som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska den systemansvariga överföringsnätinnehavaren upprätthålla och utveckla sina funktioner och tjänster i anslutning till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln samt de system som krävs för skötseln av dem och gränssnitten till systemen hos andra naturgasföretag så att tjänsterna och systemen fungerar effektivt och är lättanvända, så att systemens informationssäkerhetsnivå är adekvat och så att förutsättningarna för en effektivt fungerande detaljmarknad för naturgas kan tryggas. Bestämmelsen ska således tillämpas exempelvis på upprätthållandet, användningen och utvecklandet av sådana anordningar samt informationssystem och programvaror som behövs för produktionen av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. Utvecklingskyldigheten ska fullgöras bland annat så att tjänsterna i fråga fungerar effektivt och så att förutsättningarna för att en effektivt fungerande detaljmarknad för naturgas kan tryggas. Syftet med utvecklingskyldigheten enligt momentet är att i enlighet med målsättningsbestämmelsen i naturgasmarknadslagens 1 § säkerställa förutsättningar för en effektivt fungerande naturgasmarknad. När utvecklingskyldigheten fullgörs ska detaljmarknadens funktion bedömas med tanke på naturgasmarknaden som helhet och med tanke på hela naturgasmarknadens bästa. I en verksamhet som regleras av denna bestämmelse ska den systemansvariga överföringsnätinnehavaren därmed i enskilda fall träffa sina avgöranden med tanke på vad som är fördelaktigt för hela naturgasmarknadens funktion. I en sådan situation kan en enskild marknadsparts intresse inte åsidosätta ett intresse som berör naturgasmarknadens funktionsduglighet på ett mer omfattande sätt.

Ett väsentligt element av utvecklingskyldigheten är dessutom säkerställande av en adekvat informationssäkerhetsnivå för tjänsterna. Med adekvat nivå på informationssäkerheten avses i detta sammanhang ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder som den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska vidta för att kunna hantera sådana risker som är förenade med säkerheten i de nät- och informationssystem som används för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. Genom den utvecklingskyldighet som föreskrivs i paragrafen bör man sträva efter att i de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln säkerställa en adekvat riskanpassad säkerhetsnivå i nät- och informationssystemen, med beaktande av den nyaste tekniken. Med säkerheten i nät- och informationssystem avses systemens förmåga att med viss säkerhet skydda sig mot åtgärder som äventyrar tillgången till eller äktheten, integriteten eller konfidentialiteten av de uppgifter som lagras, överförs eller behandlas i systemen eller de tjänster som tillhandahålls i eller via systemen.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om de centrala principer som den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska följa vid tillhandahållandet av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. Tjänsterna ska på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt tillhandahållas de detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare som anlitar dem. Detta innebär att en viss tjänst på samma enhetliga villkor ska tillhandahållas alla detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare som anlitar tjänsten. Villkoren för tjänsterna ska dock kunna variera beroende på i hur stor utsträckning tjänsterna anlitas eller mellan olika typer av användare. Enhetliga villkor och serviceprinciper ska dock tillämpas inom en viss användargrupp. Den enhet som producerar centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln behandlar i egenskap av personuppgiftsansvarig också personuppgifter om detaljförsäljarnas och distributionsnätinnehavarnas kunder samt deras företagshemligheter. Enheten förfogar dessutom över känslig information om samhällets beredskap för störningar i energitillförseln. Detta ska också beaktas i principerna

RP 104/2019 rd

för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska enligt förslaget se till att informationssäkerheten för de personuppgifter och företagshemligheter som behandlas i dess informationssystem samt för sådana uppgifter som är känsliga med hänsyn till beredskapen för undantagsförhållanden och befolkningsskyddet samt skyddsarrangemangen för informations- och kommunikationssystemen har ordnats på tillbörligt sätt.

Enligt det föreslagna 4 mom. ska enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln vara personuppgiftsansvarig enligt artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen i de uppdrag som hör till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. Enheten har därmed en rättslig grund för att behandla personuppgifter när den sköter dessa uppdrag.

Enligt artikel 5.1 f i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder (integritet och konfidentialitet). I artikel 25 i förordningen föreskrivs det om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard och i artikel 32 om säkerhet i samband med behandlingen.

Genom bestämmelsen i 1 mom. åläggs den systemansvariga överföringsnätinnehavaren en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna förpliktelse utgör den rättsliga grunden för att för produktionen av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln behandla slutförbrukarnas personuppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen. Den rättsliga grund som anges i paragrafen innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid produktionen av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. De anpassningar som gäller personuppgifter som behandlas i de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln utgör en del av en mer omfattande helhet av anpassningar som behövs i fråga om behandlingen av sådana personuppgifter som hanteras inom marknadsprocesserna för naturgashandeln och som det föreskrivs om i naturgasmarknadslagen. Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska svara för ordnandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för naturgashandeln i distributionsnäten förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnäten.

På detaljmarknaden för naturgas krävs för leveransen av naturgas till slutförbrukaren både en distributionsnätinnehavare och en detaljförsäljare. För inledande av naturgasleveransen måste slutförbrukaren i regel ingå separata avtal med distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren. I distributionsnätet verkar flera detaljförsäljare vars leveranser till deras egna kunder utreds enligt balansavräkningsperiod. Distributionsnätinnehavaren svarar för mätningen av naturgasleveranser. Också detaljförsäljarens fakturering baserar sig på de mätuppgifter som distributionsnätinnehavaren lämnar.

På grund av de ovan beskrivna särdragen hos detaljmarknaden för naturgas har distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behov att utbyta uppgifter om slutförbrukarnas avtal och mätuppgifter. Behovet av utbyte av information om mätuppgifter omfattar hela avtalsperioden och naturgasförbrukningen under perioden. Informationsutbytet är för parterna på naturgasmarknaden och för nätinnehavarna en uppgift som baserar sig på lag. I 17 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det att mätningen av naturgasleveranser ska ordnas av nätinnehavarna. Enligt 32 § i naturgasmarknadslagen är det den systemansvariga överföringsnätinnehavaren som

svarar för balansavräkningen för naturgassystemet. Den centraliserade avräkningen av naturgasbalansen tas i bruk när naturgashandeln öppnas. I balansavräkningen för naturgassystemet avräknas naturgassystemets balans för varje balansavräkningsperiod och naturgasbalansen för de naturgasmarknadsparter som är verksamma i naturgassystemet. Distributionsnätsinnehavarna och detaljförsäljarna behandlar personuppgifter både när de utför sina uppgifter och fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen och när de behandlar sina egna kunders kunduppgifter på basis av en kundrelation. Distributionsnätsinnehavarna och detaljförsäljarna är i dessa situationer självständiga personuppgiftsansvariga.

Eftersom naturgassystemet utgör en integrerad helhet där informationsutbytet mellan parterna i systemet utgör en väsentlig del av genomförandet av naturgasleveranserna, är det för att marknaden ska kunna fungera effektivt nödvändigt att ordna informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnät enligt enhetliga, formlunda förfaranderegler. Vid informationsutbytet är det inte möjligt att avskilja behandlingen av uppgifter som betraktas som personuppgifter från behandlingen av andra motsvarande uppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter som ett led i informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnäten kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Av denna anledning är det nödvändigt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet ha sådana nationella bestämmelser som utgör anpassningar av den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om behandlingen av personuppgifter i anslutning till det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln i distributionsnäten. Målet med anpassningarna i fråga om informationsutbytet är förenligt med det allmänna intresset enligt ovan, och anpassningarna har avgränsats så att de står i proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan en nationell anpassning av tillämpningen av förordningen också gälla typer av behandling och förfaranden för behandling av personuppgifter, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling. Den föreslagna anpassningen av den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser om organiseringen av datasäkerheten har på grundval av ovanstående genomförts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet.

33 §. *Avgifter för den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens informationsutbytestjänster.* Det föreslås att det i paragrafen ska föreskrivas att den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens informationsutbytestjänster som avses i 32 a och 32 b § ska finansieras med separata avgifter, som den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren har rätt att ta ut hos dem som använder överföringsnätstjänsten, balanstjänsten eller centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. Avgifterna får enligt förslaget täcka de skäligen kostnader som skötseln av uppgifterna orsakat den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren och en skälig vinst.

När man fastställer den ersättning som ska betalas för de informationsutbytestjänster som tillhandahålls av den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska bestämmelserna om tjänster av allmänt ekonomiskt intresse tillämpas. Enligt artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse vara underkastade reglerna i fördragen, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs. Utvecklingen av handeln får inte påverkas i en omfattning som strider mot unionens intresse. Kommissionen har den 20 december 2011 utfärdat ett beslut om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (2012/21/EU). Kommissionens beslut förutsätter att tjänsteproducenten specificerar ersättningen i sin interna redovisning. De ersättningar som betalas ska också uppfylla de kriterier som fastställts i Europeiska gemenskapernas domstols dom i målet *Altmark Trans* (mål C-280/00) för att Europeiska unionens regler om statsstöd

RP 104/2019 rd

inte ska tillämpas på ersättningarna för informationsutbytestjänsterna. Med ersättning avses den systemansvariga överföringsnätinnehavarens skäligen kostnader för skötseln av uppgiften och skäligen vinst inklusive kostnaderna för investeringar och skäligen avkastning från kapitalet som satts i proportion till verksamhetens risknivå.

Grunderna för bestämmande av avgifterna ska vara objektiva och icke-diskriminerande. Grunderna för bestämmande av de avgifter som tas ut ska behandla alla aktörer och aktörsgrupper jämlikt och utan diskriminering. I bestämningsgrunderna kan det finnas skillnader mellan olika aktörsgrupper, men skillnaderna ska grunda sig på objektiva fastslagna kriterier.

I det föreslagna 2 mom. utfärdas en specialbestämmelse om de serviceavgifter som enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln tar ut. Enligt bestämmelsen ska enhetens serviceavgifter basera sig på de tjänster som användarna utnyttjar, men inte på marknadsvärdet för de uppgifter som enheten samlar in med stöd av 32 b §. Det ska till exempel vara möjligt att tillämpa en prissättning som baserar sig på antalet driftställen.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs det om avgifternas transparens. Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska publicera uppgifter om avgifterna och grunderna för hur de bestäms.

Eftersom enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska ha en lagbase-rad monopolställning vid produktionen av tjänsterna i fråga, föreslås det att Energimyndigheten ska få befogenhet att fastställa villkoren för tjänsterna och metoderna för prissättning av tjänsterna innan de införs. Denna befogenhet ska ingå i 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

34 a §. *Överföringsnätinnehavares skyldighet att sörja för riskhanteringen i fråga om kommunikationsnät och informationssystem samt anmälan om störning i informationssäkerheten.* Det föreslås att det i paragrafen ska föreskrivas om de krav på överföringsnätinnehavare som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen. I 1 mom. föreskrivs det om överföringsnätinnehavares skyldighet att sörja för riskhanteringen i fråga om de kommunikationsnät och informationssystem som överföringsnätinnehavaren använder. Överföringsnätinnehavaren använder informationssystem och kommunikationsnät för att operera sitt överföringsnät och naturgassystemet. Överföringsnätets och naturgassystemets driftsäkerhet är beroende av hur överföringsnätinnehavarens kommunikationsnät och informationssystem fungerar och av informationssäkerheten. I informationssystemen behandlas dessutom känslig information om samhällets beredskap för störningar i energitillförseln samt personuppgifter och uppgifter som innehåller verksamhetsutövarers företagshemligheter. Också funktionen hos naturgashandeln i distributionsnäten och tjänsteanvändarnas affärsverksamhet är beroende av hur kommunikationsnäten och informationssystemen fungerar och av informationssäkerheten. Därför föreslås det att det till momentet fogas ytterligare bestämmelser om riskhanteringen i överföringsnätinnehavarens kommunikationsnät och informationssystem. Överföringsnätinnehavaren ska sörja för riskhanteringen i fråga om de kommunikationsnät och informationssystem som denne använder. Vid riskhanteringen ska hänsyn tas till 1) systemens och utrymmenas säkerhet, 2) hanteringen av hot mot informationssäkerheten och av störningar, 3) kontinuitetshantering av affärsverksamhet, 4) uppföljning, granskning och testning och 5) tillämpning av eventuella internationella standarder. Bestämmelsen förpliktar överföringsnätinnehavare att sörja för exempelvis informationssystemens cybersäkerhet. Innan informationssystem anskaffas ska det göras en tillräckligt täckande konsekvensbedömning med avseende på de informationssäkerhetsrisker som är förenade med informationssystemen. Konsekvensbedömningen ska göras exempelvis i de situationer som avses i artikel 35 i den allmänna dataskyddsförordningen. I det operativa skedet bör dessutom informationssäkerheten i kommunikationsnäten och informationssystemen bedömas regelbundet av en oberoende part.

Enligt den föreslagna ändringen av paragrafens 2 mom. ska överföringsnätinnehavaren utan dröjsmål göra en anmälan till Energimyndigheten, om de informationssystem som överföringsnätinnehavaren använder för produktion av tjänster drabbas av betydande störningar och om tjänsterna utsätts för eller hotas av betydande kränkningar av informationssäkerheten eller av andra incidenter som gör att tjänsterna inte fungerar eller som väsentligen stör dem. Anmälningsförfarandet möjliggör informationssäkerhetssamarbete mellan överföringsnätinnehavaren, Energimyndigheten och Transport- och kommunikationsverket. Bestämmelser om Energimyndighetens och Transport- och kommunikationsverkets befogenheter ska utfärdas separat i lagen om tillsyn över el- och naturgasmärknaden (590/2013) och i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014). Med störning i informations säkerheten avses en händelse som har en faktisk negativ inverkan på säkerheten i systemen i fråga. Definitionen motsvarar definitionen av incident i Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen. För att fastställa om en störning är betydande ska hänsyn tas framför allt till hur många användare av enhetens tjänster och hur många kunder till användarna som påverkas av störningen, hur länge den varar och hur stort geografiskt område som påverkas av den.

I enlighet med artikel 33 i den allmänna dataskyddsförordningen ska överföringsnätinnehavaren anmäla personuppgiftsincidenter till den nationella tillsynsmyndigheten, vilken i Finland är dataombudsmannen.

Enligt artikel 5.1 f i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna, inbegripet skydd mot obehörig eller otillåten behandling och mot förlust, förstöring eller skada genom olyckshändelse, med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder (integritet och konfidentialitet). I artikel 25 i förordningen föreskrivs det om inbyggt dataskydd och dataskydd som standard och i artikel 32 om säkerhet i samband med behandlingen.

Genom bestämmelsen i 1 mom. åläggs den systemansvariga överföringsnätinnehavaren en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna förpliktelse utgör den rättsliga grunden för att för produktionen av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln behandla slutförbrukarnas personuppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen. Den rättsliga grund som anges i paragrafen innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid produktionen av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. De anpassningar som gäller personuppgifter som behandlas i de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln utgör en del av en mer omfattande helhet av anpassningar som behövs i fråga om behandlingen av personuppgifter inom marknadsprocesserna för naturgashandeln och som det föreskrivs om i naturgasmärknadslagen. Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska svara för ordnandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för naturgashandeln i distributionsnäten förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnäten.

På detaljmarknaden för naturgas krävs för leveransen av naturgas till slutförbrukaren både en distributionsnätinnehavare och en detaljförsäljare. För inledande av naturgasleveransen måste slutförbrukaren i regel ingå separata avtal med distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren. I distributionsnätet verkar flera detaljförsäljare vars leveranser till deras egna kunder utreds enligt balansavräkningsperiod. Distributionsnätinnehavaren svarar för mätningen av naturgasleveranser. Också detaljförsäljarens fakturering baserar sig på de mätuppgifter som distributionsnätinnehavaren lämnar.

På grund av de ovan beskrivna särdragen hos detaljmarknaden för naturgas har distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behov att utbyta uppgifter om slutförbrukarnas avtal och mätuppgifter. Behovet av utbyte av information om mätuppgifter omfattar hela avtalsperioden och naturgasförbrukningen under perioden. Informationsutbytet är för parterna på naturgasmarknaden och för nätinnehavarna en uppgift som baserar sig på lag. I 17 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det att mätningen av naturgasleveranser ska ordnas av nätinnehavarna. Enligt 32 § i naturgasmarknadslagen är det den systemansvariga överföringsnätinnehavaren som svarar för balansavräkningen för naturgassystemet. Den centraliserade avräkningen av naturgasbalansen tas i bruk när naturgashandeln öppnas. I balansavräkningen för naturgassystemet avräknas naturgassystemets balans för varje balansavräkningsperiod och naturgasbalansen för de naturgasmarknadsparter som är verksamma i naturgassystemet. Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behandlar personuppgifter både när de utför sina uppgifter och fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen och när de behandlar sina egna kunders kunduppgifter på basis av en kundrelation. Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna är i dessa situationer självständiga personuppgiftsansvariga.

Eftersom naturgassystemet utgör en integrerad helhet där informationsutbytet mellan parterna i systemet utgör en väsentlig del av genomförandet av naturgasleveranserna, är det för att marknaden ska kunna fungera effektivt nödvändigt att ordna informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnät enligt enhetliga, förbundna förfaranderegler. Vid informationsutbytet är det inte möjligt att avskilja behandlingen av uppgifter som betraktas som personuppgifter från behandlingen av andra motsvarande uppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter som ett led i informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnätet kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Av denna anledning är det nödvändigt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet ha sådana nationella bestämmelser som utgör anpassningar av den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om behandlingen av personuppgifter i anslutning till det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln i distributionsnätet. Målet med anpassningarna i fråga om informationsutbytet är förenligt med det allmänna intresset enligt ovan, och anpassningarna har avgränsats så att de står i proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan en nationell anpassning av tillämpningen av förordningen också gälla typer av behandling och förfaranden för behandling av personuppgifter, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling. Den föreslagna anpassningen av den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser om organiseringen av datasäkerheten har på grundval av ovanstående genomförts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet.

40 a §. Personuppgiftsansvarig. Distributionsnätinnehavarna behandlar personuppgifter när de utför sina uppgifter och fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen. Enligt den föreslagna paragrafen är distributionsnätinnehavaren personuppgiftsansvarig enligt artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen när den utför sådana uppgifter eller fullgör sådana skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen som hänför sig till marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret samt balansavräkningen. Bestämmelsen behövs med tanke på de situationer där ett avtal om distributionstjänster till ett driftställe har ingåtts av en detaljförsäljare, och distributionsnätinnehavaren inte har något direkt avtalsförhållande till konsumentkunden på driftstället.

41 §. Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät. Enligt den föreslagna 32 b § ska de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln tillämpas på alla distributionsnätinnehavare enligt definitionen i 3 § 10 punkten i naturgasmarknadslagen. Utgångspunkten är att även slutna distributionsnät omfattas av tjänsterna. I paragrafens 2 mom. föreslås dock

ett undantag från denna huvudregel. Därför föreslås det att 2 mom. kompletteras så att skyldigheten enligt 58 a § att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln ska tillämpas på innehavare av slutna distributionsnät endast i sådana situationer där Energimyndigheten har fastställt villkor och metoder för innehavare av slutna distributionsnät i enlighet med 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. I slutna distributionsnät finns då kunder vars möjlighet att vara marknadspart måste ordnas via tjänsterna vid enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln.

58 a §. Skyldighet att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. Det föreslås att det till lagen fogas en nya 58 a § med bestämmelser om detaljförsäljarnas och distributionsnätsinnehavarnas skyldighet att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. De verksamhetsutövare som definieras i paragrafen blir således skyldiga att anlita de tjänster som avses i 32 b § när de är verksamma i de nämnda marknadsrollerna på detaljmarknaden för naturgas och i distributionsnäten. Avsikten med skyldigheten är inte att hindra detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare från att, om de så vill, också föra egna kundregister, register med mätuppgifter och andra motsvarande register.

Skyldigheten att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln gäller i första hand de detaljförsäljare som avses i naturgasmarknadslagen. Enligt 3 § 15 punkten i naturgasmarknadslagen avses med detaljförsäljning leverans av naturgas direkt till slutförbrukarna via distributionsnätsinnehavarens distributionsnät. Skyldigheten omfattar således inte sådana naturgasleverantörer vars leveranser sker via ett annat naturgasnät än distributionsnätsinnehavarens distributionsnät. Skyldigheten omfattar alltså inte exempelvis sådana naturgasleverantörer som levererar naturgas till slutförbrukarna via ett överföringsnät. Skyldigheten gäller inte heller sådana leverantörer som levererar naturgas till slutförbrukare via ett internt naturgasnät inom en fastighet eller motsvarande grupp av fastigheter som inte omfattas av tillståndspliktig naturgasnätverksamhet.

Skyldigheten att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln omfattar också sådana distributionsnätsinnehavare som bedriver naturgasnätverksamhet i ett sådant distributionsnät som avses i naturgasmarknadslagen. Enligt naturgasmarknadslagens 3 § 10 punkt avses med distributionsnätsinnehavare näringsidkare som bedriver distributionsverksamhet och som ansvarar för drift, underhåll och utveckling av distributionsnätet inom sitt verksamhetsområde och dess sammanlänkningar till andra nät och för säkerställande av att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gasdistribution. Enligt 3 § 3 punkten avses med distributionsnät för naturgas ett lokalt eller regionalt rörsystem för naturgas via vilket naturgas transporteras under reducerat tryck, inklusive den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas. Skyldigheten omfattar alltså distributionsnätsinnehavare som har beviljats naturgasnätstillstånd för distributionsverksamhet i ett distributionsnät. Skyldigheten tillämpas i enlighet med 41 § på innehavare av slutna distributionsnät endast om Energimyndigheten har fastställt villkor och metoder för innehavare av slutna distributionsnät i enlighet med 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. Gemensamt för dessa nät är att de har driftställen för distributionsnät vars naturgasmarknadsprocesser bör organiseras enligt enhetliga förfaranden.

Detaljförsljare och distributionsnätsinnehavare som omfattas av skyldigheten enligt paragrafen ska också se till att deras informationssystem och system för informationsöverföring är kompatibla med de informationssystem som används av enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Efter att de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln har införts ska de nya detaljförsäljare som kommer in på marknaden och de nya distributionsnätsinnehavare som inleder sin verksamhet uppfylla kraven på systemkompatibilitet innan de kan inleda sin verksamhet som detaljförsäljare eller distributionsnätsinnehavare i naturgassystemet.

I paragrafen föreskrivs vidare att detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska sörja för att de uppgifter som dessa ansvarar för och lämnar till enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är felfria samt för att de felaktiga uppgifter som de lämnat korrigeras utan dröjsmål. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska således för det första sörja för att de uppgifter som de själva samlar in och sammanställer och lämnar till enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är felfria. För det andra ska de se till att de uppgifter som kunderna lämnat in till dem skickas vidare till enheten i felfri form. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ansvarar dock inte för sådana felaktiga uppgifter som kunderna har lämnat till dem. Om det i ett senare skede framkommer att det förekommer fel i de uppgifter som detaljförsäljaren eller distributionsnätsinnehavaren lämnat, ska den utan dröjsmål vidta åtgärder för att korrigera de felaktiga uppgifterna. Skyldigheten att korrigera felaktiga uppgifter omfattar också rättelser av sådana felaktiga uppgifter som kunden lämnat, om detaljförsäljaren eller distributionsnätsinnehavaren har möjlighet att rätta till felen. Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska å sin sida ansvara för att rätta felaktiga uppgifter som uppkommit eller uppgifter som blivit felaktiga i enhetens egna informationssystem. Dessutom ska enheten ansvara för att vidta åtgärder för att rätta fel som den har upptäckt i de uppgifter som distributionsnätsinnehavaren eller detaljförsäljaren lämnat i situationer där endast den distributionsnätsinnehavare eller detaljförsäljare som lämnat de felaktiga uppgifterna kan rätta felet.

Enligt artikel 5.1 d i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifterna vara riktiga och om nödvändigt uppdaterade. Alla rimliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att personuppgifter som är felaktiga i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas raderas eller rättas utan dröjsmål (riktighet).

I paragrafen åläggs detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna förpliktelse utgör den rättsliga grunden för att behandla slutförbrukarnas i den allmänna dataskyddsförordningen avsedda personuppgifter som omfattas av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. Den rättsliga grund som anges i paragrafen innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid det informationsutbyte inom naturgashandeln som omfattas av de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. De anpassningar som gäller personuppgifter som behandlas i de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln utgör en del av en mer omfattande helhet av anpassningar som behövs i fråga om behandlingen av personuppgifter inom marknadsprocesserna för naturgashandeln och som det föreskrivs om i naturgasmarknadslagen. Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska svara för ordnandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för naturgashandeln i distributionsnätet förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnätet.

På detaljmarknaden krävs för leveransen av naturgas till slutförbrukaren både en distributionsnätsinnehavare och en detaljförsäljare. För inledande av leveransen måste slutförbrukaren i regel ingå separata avtal med distributionsnätsinnehavaren och detaljförsäljaren. I distributionsnätet verkar flera detaljförsäljare vars leveranser till deras egna kunder utreds enligt balansavräkningsperiod. Distributionsnätsinnehavaren svarar för mätningen av leveranser. Också detaljförsäljarens fakturering baserar sig på de mätuppgifter som distributionsnätsinnehavaren lämnar.

På grund av de ovan beskrivna särdragen hos detaljmarknaden har distributionsnätsinnehavarna och detaljförsäljarna behov att utbyta uppgifter om slutförbrukarnas avtal och mätuppgifter. Behovet av utbyte av information om mätuppgifter omfattar hela avtalsperioden och naturgasförbrukningen under perioden. Informationsutbytet är för parterna på naturgasmarknaden och för nättinnehavarna en uppgift som baserar sig på lag. Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska enligt 17 § i naturgasmarknadslagen sköta mätningen av leveranser och enligt 32 § balansavräkningen. I 58 § i naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om den anmälningskyldighet som krävs för naturgashandeln. I enlighet med skyldigheten ska parterna på naturgasmarknaden och nättinnehavarna göra de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och balansavräkningen och som de ansvarar för.

Distributionsnätsinnehavarna och detaljförsäljarna behandlar personuppgifter både när de utför sina uppgifter och fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen och när de behandlar sina egna kunders kunduppgifter på basis av en kundrelation. Distributionsnätsinnehavarna och detaljförsäljarna är i dessa situationer självständiga personuppgiftsansvariga.

Eftersom naturgassystemet utgör en integrerad helhet där informationsutbytet mellan parterna i systemet utgör en väsentlig del av naturgasleveranserna, är det för att marknaden ska kunna fungera effektivt nödvändigt att ordna informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnät enligt enhetliga, formbundna förfaranderegler. Vid informationsutbytet är det inte möjligt att avskilja behandlingen av uppgifter som betraktas som personuppgifter från behandlingen av andra motsvarande uppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter som ett led i informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnäten kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen. Av denna anledning är det nödvändigt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet ha sådana nationella bestämmelser som utgör anpassningar av den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om behandlingen av personuppgifter i anslutning till det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln i distributionsnäten. Målet med anpassningarna i fråga om informationsutbytet är förenligt med det allmänna intresset enligt ovan, och anpassningarna har avgränsats så att de står i proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan en nationell anpassning av tillämpningen av förordningen också gälla typer av behandling och förfaranden för behandling av personuppgifter, inbegripet åtgärder för att tillförsäkra en laglig och rättvis behandling. Den föreslagna anpassningen av den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser om organiseringen av datasäkerheten har på grundval av ovanstående genomförts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet.

58 b §. *Bevarande av information i samband med marknadsprocesserna för naturgashandeln.* I paragrafen föreslås bestämmelser om bevaringstiden för sådana uppgifter som har samband med marknadsprocesserna för naturgashandeln. Enligt bestämmelsen ska naturgasföretag bevara de uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar och balansavräkningen i sex års tid från utgången av det kalenderår som uppgiften hänför sig till. Bestämmelsen ska tillämpas exempelvis på bevaringen av de uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln hos enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Om de uppgifter som bevaras är personuppgifter, ska bestämmelsen i paragrafen tillämpas endast i sådana situationer där behandlingen av personuppgifterna i fråga grundar sig på iakttagandet av de i paragrafen angivna skyldigheterna, som grundar sig på naturgasmarknadslagen.

Den fasta bevaringstiden för de uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet

av balansansvaret och balansavräkningen föreslås vara sex år. Den föreslagna bevaringstiden baserar sig på den bevaringstid för bokföringsmaterial som föreskrivs i bokföringslagen (1336/1997). En bevaringstid på sex år är även motiverad med tanke på de långa kundavtalsförhållanden som är typiska för naturgasbranschen. Vid eventuella mätfel finns det också behov av att rätta till kundfaktureringen flera år bakåt i tiden. Uppgifterna om kundens förbrukningshistoria förbättrar kundens kunskaper om sin egen naturgasförbrukning och ger kunden en möjlighet att vidta energieffektivitetsåtgärder. En bevaringstid på sex år ger också naturgasföretagen en möjlighet att utveckla nya tjänster. Utöver uppgifter med annan juridisk status finns det således också i fråga om de personuppgifter som avses i paragrafen ett faktiskt behov av att bevara uppgifterna under den tid som föreslås i paragrafen.

Om i paragrafen avsedda uppgifter har karaktären av personuppgifter, upphör grunden för bevaring av uppgifterna för de ändamål som anges i paragrafen att gälla efter tidsfristen på sex år. Personuppgifterna ska raderas ur naturgasföretagets register när denna tid löpt ut. Det är dock möjligt att naturgasföretag har också andra grunder att behandla personuppgifter än de som avses i paragrafen. När sådana grunder finns, hindrar bestämmelsen i paragrafen inte att personuppgifterna i fråga bevaras en längre tid än vad som anges i paragrafen, om det finns ett behov att bevara personuppgifterna i fråga.

Enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (ändamålsbegränsning). Enligt artikel 5.1 e ska personuppgifter raderas ur registret när de inte längre behövs (lagringsminimering). Enligt bestämmelserna kan undantag göras för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål.

Affärsverksamhetsprocesserna på naturgasmarknaden och utredningen av naturgashandeln förutsätter ett omfattande och formligt informationsutbyte mellan naturgasföretagen. I 17 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om lämnandet av mät- och förbrukningsuppgifter för fakturering och balansavräkning. I 29 och 32 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om balansavräkning. I 58 § i naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och balansavräkningen. I 32 b och 58 a § i naturgasmarknadslagen föreslås bestämmelser om centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln.

Genom de nämnda bestämmelserna i naturgasmarknadslagen och lagens 58 b § 1 mom. åläggs naturgasföretagen en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna förpliktelse utgör den rättsliga grunden för att vid de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar och balansavräkningen behandla också slutförbrukarnas personuppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen i enlighet med den enhetliga bevaringstid som föreskrivs i paragrafen. Den rättsliga grund som anges i paragrafen innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar och balansavräkningen. De anpassningar som gäller personuppgifter som behandlas i samband med dessa skyldigheter och uppgifter som grundar sig på naturgasmarknadslagen utgör en del av en mer omfattande helhet av anpassningar som behövs i fråga om behandlingen av personuppgifter vid genomförandet av naturgasleveranser och som det föreskrivs om i naturgasmarknadslagen. I fråga om behandlingen av personuppgifter gäller bestämmelserna närmast enheten

RP 104/2019 rd

för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln, detaljförsäljarna och distributionsnätinnehavarna.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den nationella anpassningen av tillämpningen av förordningen också gälla ändamålsbegränsningar vid behandlingen av personuppgifter. Den nationella lagstiftning som utfärdas ska då utgöra en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle för att skydda de mål som avses i artikel 23.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. De mål som avses i artikel 23.1 är bland annat unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den nationella anpassningen av tillämpningen av förordningen också gälla personuppgifters lagringstid.

Målet för unionens strategi för energiunionen, som publicerades i februari 2015, är att skapa en energiunion som gör det möjligt för kunderna att få trygg, hållbar och konkurrenskraftig energi till ett överkomligt pris. Den andra pelaren i strategin utgörs av en helt integrerad inre marknad för energi, som möjliggör ett fritt flöde av energi inom unionen. Syftet med direktivet om den inre marknaden för naturgas är att inom unionen skapa en inre marknad för naturgas som baserar sig på konkurrensutsatta naturgasleveranser. Enligt artikel 32 i direktivet ska medlemsstaterna se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystem och LNG-anläggningar grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder och som ska tillämpas objektivt utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna.

På detaljmarknaden krävs för leveransen av naturgas till slutförbrukaren både en distributionsnätinnehavare och en detaljförsäljare. För inledande av leveransen måste slutförbrukaren i regel ingå separata avtal med distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren. I distributionsnätet verkar flera detaljförsäljare vars leveranser till deras egna kunder utreds enligt balansavräkningsperiod. Distributionsnätinnehavaren svarar för mätningen av leveranser. Också detaljförsäljarens fakturering baserar sig på de mätuppgifter som distributionsnätinnehavaren lämnar.

På grund av de ovan beskrivna särdragen hos detaljmarknaden för naturgas har distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behov att utbyta uppgifter om slutförbrukarnas avtal och mätuppgifter. Behovet av utbyte av information om mätuppgifter omfattar hela avtalsperioden och naturgasförbrukningen under perioden. Informationsutbytet är för parterna på naturgasmarknaden och för nätinnehavarna en uppgift som baserar sig på lag. Nätinnehavarna ska enligt 17 § i naturgasmarknadslagen sköta mätningen av leveranser och enligt 32 § balansavräkningen. I 58 § i naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om den anmälningsskyldighet som krävs för naturgashandeln. I enlighet med skyldigheten ska parterna på naturgasmarknaden och nätinnehavarna göra de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och balansavräkningen och som de ansvarar för.

Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behandlar, vid sidan av uppgifter med annan juridisk status, personuppgifter både när de utför sina uppgifter och fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen och när de behandlar sina egna kunders kunduppgifter på basis av en kundrelation. Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna är i dessa situationer självständiga personuppgiftsansvariga.

Eftersom naturgasset utgör en integrerad helhet där informationsutbytet mellan parterna i systemet utgör en väsentlig del av naturgasleveranserna, är det för att marknaden ska kunna fungera effektivt nödvändigt att ordna informationsutbytet inom naturgashandeln i distribut-

ionsnät och balansavräkningen enligt enhetliga, formbundna förfaranderegler. Vid informationsutbytet är det inte möjligt att avskilja behandlingen av uppgifter som betraktas som personuppgifter från behandlingen av andra motsvarande uppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter som ett led i informationsutbytet inom naturgashandeln i distributionsnäten och balansavräkningen kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen. Av denna anledning är det nödvändigt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet ha sådana nationella bestämmelser som utgör anpassningar av den allmänna dataskyddsförordningen i fråga om behandlingen av personuppgifter i anslutning till det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln i distributionsnäten och till balansavräkningen samt en enhetlig bevaringstid för uppgifterna.

Paragrafens anpassningar som gäller ändamålsbegränsning har ett sådant viktigt mål av generellt allmänt intresse för unionen och en medlemsstat som grundar sig på den ovan beskrivna energiunionspolitiken och skapandet av en inre marknad för naturgas. Den anpassning av den allmänna dataskyddsförordningen som föreslås i paragrafen är proportionell mot det mål som eftersträvas.

De föreslagna anpassningarna av den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser om ändamålsbegränsning och lagringsminimering har på grundval av ovanstående genomförts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet.

58 c §. Utlämnande av uppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren. I paragrafen föreslås bestämmelser om utlämnande till tredje part av sådana mät- och förbrukningsuppgifter som naturgasföretag har i sin besittning och som kan kopplas till en viss slutförbrukare samt av sådana uppgifter som slutförbrukaren behöver för byte av naturgasleverantör, när naturgasföretaget har erhållit uppgifterna vid utförandet av uppgifter eller fullförandet av skyldigheter i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar eller balansavräkningen. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter som skyddas av företagshemlighet finns dessutom i 59 §. I fråga om utlämnande av personuppgifter tillämpas bestämmelsen i paragrafen endast i sådana situationer där behandlingen av personuppgifterna i fråga grundar sig på iakttagandet av de i paragrafen angivna skyldigheterna, som grundar sig på naturgasmarknadslagen.

Utgångspunkten för unionslagstiftningen och den nationella lagstiftningen om naturgas är att en slutförbrukare av naturgas har rätt att utnyttja förbrukningsuppgifter som gäller slutförbrukaren själv. Enligt bilaga 1 till direktivet om den inre marknaden för naturgas ska medlemsstaterna se till att kunderna har tillgång till sina förbrukningsuppgifter och möjlighet att genom uttryckligt avtal och utan kostnad ge en registrerad gashandlare tillgång till sina mätaruppgifter. I 17 § i naturgasmarknadslagen har nätinnehavarna ålagts att ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt nät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälan av dem till parterna på naturgasmarknaden. I 19 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om slutförbrukarens rätt att utnyttja uppgifter om sin egen förbrukning. Enligt bestämmelsen har slutförbrukare utan att betala någon separat ersättning rätt att till sitt förfogande få eller att ge en annan aktör rätt att få de mätuppgifter om sin egen naturgasförbrukning som nätinnehavaren har samlat in från mätapparaturen på naturgasdriftsstället.

Bestämmelsen i paragrafen ska inte tillämpas på utlämnande av de uppgifter som avses i paragrafen till slutförbrukaren själv. I 19 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om slutförbrukarens rätt att utnyttja uppgifter om sin egen förbrukning. I artikel 15 i den allmänna dataskyddsförordningen föreskrivs det om den registrerades rätt att få tillgång till sina uppgifter och i artikel 20 föreskrivs det om den registrerades rätt att överföra uppgifter som rör honom eller henne

RP 104/2019 rd

från ett system till ett annat. Bestämmelserna i den föreslagna 58 c § inskränker inte dessa rättigheter som tillkommer slutförbrukaren och den registrerade.

Med naturgasföretag avses i naturgasmarknadslagen en fysisk eller juridisk person, dock inte slutförbrukare, som bedriver produktion, överföring, distribution, leverans, köp eller lagring av naturgas eller kondenserad naturgas och som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter. Centrala aktörer som omfattas av bestämmelserna är den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren och särskilt dess enhet för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln, som i sin besittning har uppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren, varav en stor del består av personuppgifter eller uppgifter som skyddas av företagshemlighet. Andra som omfattas av bestämmelserna är i synnerhet distributionsnätsinnehavare och naturgasleverantörer. Med slutförbrukare avses i naturgasmarknadslagen en kund som köper naturgas för eget bruk.

Enligt paragrafens 1 mom. ska ett naturgasföretag ha slutförbrukarens uttryckliga samtycke till att till någon annan utlämna sådana mät- och förbrukningsuppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren och som gäller slutförbrukarens naturgasförbrukning eller andra uppgifter som slutförbrukaren behöver för byte av naturgasleverantör, om naturgasföretaget erhållit uppgiften i fråga vid utförandet av uppdrag eller fullgörandet av skyldigheter i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar eller balansavräkningen. Med tanke på karaktären av uppgifterna i fråga bör utlämnaren kunna verifiera samtycket i efterhand. Kravet omfattar också sådana situationer där uppgifterna i fråga kan kopplas till slutförbrukaren med hjälp av en indirekt identifikation såsom exempelvis driftställets nummer. Däremot krävs inte något samtycke för utlämnande av uppgifter som inte är sådana i bestämmelsen avsedda uppgifter som kan kopplas till slutförbrukare. Något samtycke krävs således inte exempelvis för utlämnande av mät- och förbrukningsuppgifter som anonymiserats på behörigt sätt.

I 1 mom. föreslås också bestämmelser om under vilka förutsättningar naturgasföretag till andra får lämna ut uppgifter som avses i momentet utan slutförbrukarens samtycke. Förteckningen i momentet är avsedd att omfatta alla sådana situationer där utlämnandet av uppgifter inte förutsätter slutförbrukarens samtycke. Om ingen av förutsättningarna i förteckningen uppfylls för uppgiften i fråga, ska slutförbrukarens samtycke till utlämnandet inhämtas.

En uppgift som avses i momentet ska få lämnas ut utan slutförbrukarens samtycke för det första om utlämnandet behövs för att den som lämnar ut uppgifterna ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen eller någon annan lag. Affärsverksamhetsprocesserna på naturgasmarknaden och utredningen av naturgashandeln förutsätter ett omfattande och formbundet informationsutbyte mellan naturgasföretagen. I 17 § i naturgasmarknadslagen finns exempelvis bestämmelser om lämnandet av mät- och förbrukningsuppgifter för fakturering och balansavräkning. I 58 § i naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och utredningen av naturgashandeln. I 32 b och 58 a § i naturgasmarknadslagen föreslås bestämmelser om centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln och om skyldigheten att anlita dem. Bestämmelserna i fråga ger naturgasföretagen en grund för att lämna ut de uppgifter som avses i paragrafen till dem som har rätt att få uppgifterna. Skyldigheten att lämna ut uppgifter kan grunda sig också på annan lagstiftning. Skyldigheten kan då grunda sig på antingen nationell lagstiftning eller EU-lagstiftning. Utlämnandet av uppgifter kan exempelvis grunda sig på en i lag angiven skyldighet att lämna ut uppgiften i fråga till en myndighet som utför tillsynsuppgifter. Uppgifter kan också lämnas ut för att en i lag angiven skyldighet ska kunna fullgöras. En nätinnehavare ska exempelvis kunna lämna ut uppgifter om en slutförbrukare till en detaljförsäljare för sammanställning av en rapport om energiförbrukning enligt 25 § i energieffektivitetslagen (1429/2014).

RP 104/2019 rd

För det andra ska en uppgift som avses i momentet få lämnas ut utan slutförbrukarens samtycke, om utlämnandet behövs för att mottagarens rätt till information enligt naturgasmarknadslagen eller någon annan lag ska kunna tillgodoses. Rätten att få uppgiften kan då grunda sig på antingen nationell lagstiftning eller EU-lagstiftning.

Utlämnandet av en uppgift ska för det tredje kunna basera sig också på en kundrelation mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren. En förutsättning är då att utlämnandet behövs för fullföljande av ett avtal mellan den som lämnar ut uppgifterna och slutförbrukaren, för skötsel av en avtalsbaserad kundrelation mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren eller för fullgörande av en i denna eller någon annan lag angiven skyldighet som har samband med en kundrelation mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren.

För det fjärde ska utlämnandet av uppgiften kunna grunda sig på att uppgiften behöver lämnas ut för att en byggnad eller en del av den eller den egendom som finns i byggnaden ska kunna skyddas mot skador som orsakas av ett avbrott i överföringen, distributionen eller leveransen av naturgas eller för att en sådan skada och ersättningsansvaret i fallet ska kunna utredas. En förutsättning för utlämnande av uppgifter om avbrott i dessa fall är att mottagaren av den uppgift som lämnas ut är ägare till eller innehavare av byggnaden eller delen av byggnaden i fråga eller part i ett anslutningsavtal som gäller byggnaden. Nättinnehavaren eller naturgasleverantören ska i en sådan situation kunna lämna uppgift om avbrytande av leveransen och grunderna till det exempelvis till fastighetens ägare, vars hyresgäst har försummat att betala naturgasräkningen, eller innehavaren av en bostad, om den part som ingått ett naturgasavtal som gäller bostaden har försummat att betala sin naturgasräkning.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ska föra ett register som innehåller sådant statistiskt material och forskningsmaterial som är av betydelse för statistikföringen över och forskningen kring energimarknaden och energiförbrukningen och för beredningen av energi- och klimatpolitiken. I paragrafen föreslås därför förfaranden som möjliggör utnyttjandet av informationen i fråga för Statistikcentralens lagstadgade uppgifter och för forskningsbehov och myndighetsutredningar som tjänar allmänt beslutsfattande. Det föreslagna förfarandet överensstämmer i huvudsak med de förfaranden som det föreskrivs om i 13 och 15 § i statistiklagen (280/2004). För det femte ska de uppgifter som avses i momentet få lämnas ut utan slutförbrukarens samtycke när enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln lämnar ut uppgifter till Statistikcentralen och utlämnandet behövs för att Statistikcentralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt lag. För det sjätte ska uppgifter som avses i momentet dessutom få lämnas ut utan slutförbrukarens samtycke när enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln lämnar ut uppgifter som behövs för allmän vetenskaplig forskning kring energimarknaden eller energianvändning, eller för myndighetsutredning som tjänar allmänt beslutsfattande angående energimarknaden eller energianvändningen. Den vetenskapliga forskningen som avses i bestämmelsen ska uppfylla de kriterier för vetenskaplig forskning som forskarsamhällena allmänt godkänner. Syftet med begränsningen att forskningen ska ha allmänt samband med energimarknaden eller energianvändningen är att betona att uppgifterna inte ska kunna lämnas ut för sådana undersökningar eller utredningar som tjänar enbart kommersiella syften. För att uppgifter ska kunna lämnas ut för myndighetsutredning förutsätts alltid att utredningen är av allmän karaktär och att utredningen tjänar sådant beslutsfattande som gäller energimarknaden eller energianvändningen. Med myndighetsutredning avses en utredning som antingen beställts eller gjorts av myndigheten själv och som inte som sådan uppfyller kriterierna för vetenskaplig forskning.

Enligt det föreslagna 2 mom. får enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln inte i en i 1 mom. 6 punkten avsedd situation lämna ut sådana uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren och dennes avtalspart kan identifieras direkt. Enheten får i en sådan situation dock ge den som gör undersökningen eller myndighetsutredningen rätt att använda sådana

uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren kan identifieras indirekt. En indirekt identifikation kan ske exempelvis genom driftställets nummer. Uppgifter som lämnats ut eller som någon fått användningsrätt till får inte vidareutlämnas, om inte enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ger sitt tillstånd till detta.

Naturgasföretagen erhåller enskilda kunders personuppgifter när de utför sina uppgifter eller fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar eller balansavräkningen. Till exempel mät- och förbrukningsuppgifter är ofta enskilda kunders personuppgifter.

Enligt artikel 5.1 b i den allmänna dataskyddsförordningen ska personuppgifter samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål (ändamålsbegränsning). Enligt bestämmelsen kan undantag göras för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål.

Affärsverksamhetsprocesserna på naturgasmarknaden och utredningen av naturgashandeln förutsätter ett omfattande och formbundet informationsutbyte mellan naturgasföretagen. I 17 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om lämnandet av mät- och förbrukningsuppgifter för fakturering och balansavräkning. I 29 och 32 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om balansavräkning. I 58 § i naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och balansavräkningen. I 32 b och 58 a § i naturgasmarknadslagen föreslås bestämmelser om centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln.

I de nämnda bestämmelserna i naturgasmarknadslagen åläggs nätinnehavare och andra naturgasföretag en sådan rättslig förpliktelse som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen. Denna förpliktelse utgör den rättsliga grunden för att för uppgifter eller skyldigheter i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar eller balansavräkningen behandla slutförbrukarnas mät- och förbrukningsuppgifter och uppgifter som behövs för byte av naturgasleverantör, när uppgifterna kan vara sådana personuppgifter som avses i den allmänna dataskyddsförordningen. Den rättsliga grund som anges i paragraferna innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen när det gäller de mät- och förbrukningsuppgifter som grundar sig på mätning av naturgasleveranser och de andra uppgifter som behövs för byte av naturgasleverantör. Dessa anpassningar utgör en del av en mer omfattande helhet av anpassningar som behövs i fråga om behandlingen av sådana personuppgifter som hanteras inom marknadsprocesserna för naturgashandeln och som det föreskrivs om i naturgasmarknadslagen. Med hjälp av den mätning som nätinnehavarna utför utreds naturgasleveranserna och naturgasanskaffningarna för olika naturgasleverantörer som bedriver verksamhet i olika naturgasnät samt naturgasförbrukningen och naturgasleveranserna för deras kunder.

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den nationella anpassningen av tillämpningen av förordningen också gälla ändamålsbegränsningar vid behandlingen av personuppgifter. Den nationella lagstiftning som utfärdas ska då utgöra en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle för att skydda de mål som avses i artikel 23.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. De mål som avses i artikel 23.1 är bland annat unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse.

RP 104/2019 rd

Enligt artikel 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen kan den nationella anpassningen av tillämpningen av förordningen också gälla de ändamål för vilka personuppgifterna får lämnas ut.

Målet för unionens strategi för energiunionen, som publicerades i februari 2015, är att skapa en energiunion som gör det möjligt för kunderna att få trygg, hållbar och konkurrenskraftig energi till ett överkomligt pris. Den andra pelaren i strategin utgörs av en helt integrerad inre marknad för energi, som möjliggör ett fritt flöde av energi inom unionen. Syftet med direktivet om den inre marknaden för naturgas är att inom unionen skapa en inre marknad för naturgas som baserar sig på konkurrensutsatta naturgasleveranser. Enligt artikel 32 i direktivet ska medlemsstaterna se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystem och LNG-anläggningar grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla berättigade kunder och som ska tillämpas objektivt utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna.

På detaljmarknaden krävs för leveransen av naturgas till slutförbrukaren både en distributionsnätinnehavare och en detaljförsäljare. För inledande av leveransen måste slutförbrukaren i regel ingå separata avtal med distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren. I distributionsnätet verkar flera detaljförsäljare vars leveranser till deras egna kunder utreds enligt balansavräkningsperiod. Distributionsnätinnehavaren svarar för mätningen av leveranser. Också detaljförsäljarens fakturering baserar sig på de mätuppgifter som distributionsnätinnehavaren lämnar.

På grund av de ovan beskrivna särdragen hos detaljmarknaden för naturgas har distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behov att utbyta uppgifter om slutförbrukarnas avtal och mätuppgifter. Behovet av utbyte av information om mätuppgifter omfattar hela avtalsperioden och naturgasförbrukningen under perioden. Informationsutbytet är för parterna på naturgasmarknaden och för nätinnehavarna en uppgift som baserar sig på lag. Nätinnehavarna ska enligt 17 § i naturgasmarknadslagen sköta mätningen av leveranser och enligt 32 § balansavräkningen. I 58 § i naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om den anmälningsskyldighet som krävs för naturgashandeln. I enlighet med skyldigheten ska parterna på naturgasmarknaden och nätinnehavarna göra de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och balansavräkningen och som de ansvarar för.

Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna behandlar, vid sidan av uppgifter med annan juridisk status, personuppgifter både när de utför sina uppgifter och fullgör sina skyldigheter enligt naturgasmarknadslagen och när de behandlar sina egna kunders kunduppgifter på basis av en kundrelation. Distributionsnätinnehavarna och detaljförsäljarna är i dessa situationer självständiga personuppgiftsansvariga.

Eftersom naturgassystemet utgör en integrerad helhet inom vilken parternas leveranser och förbrukning utreds på basis av den mätning som nätinnehavarna ordnar, är det med tanke på marknadens effektiva funktion nödvändigt att ordna mätningen av naturgasleveranser och behandlingen av de uppgifter som behövs för byte av naturgasleverantör enligt enhetliga, forbundna förfaranderegler. Det är inte heller möjligt att avskilja behandlingen av sådana mät- och förbrukningsuppgifter som betraktas som personuppgifter och sådana andra uppgifter som behövs för byte av naturgasleverantör från behandlingen av andra motsvarande uppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av dessa uppgifter kan därför inte basera sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen. Av denna anledning är det nödvändigt att inom ramen för det nationella handlingsutrymmet ha sådana nationella bestämmelser om behandlingen av dessa uppgifter som utgör anpassningar av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen.

Paragrafens anpassningar som gäller ändamålsbegränsning har ett sådant viktigt mål av generellt allmänt intresse för unionen och en medlemsstat som grundar sig på den ovan beskrivna energiunionspolitiken och skapandet av en inre marknad för naturgas. Den anpassning av den allmänna dataskyddsförordningen som föreslås i paragrafen är proportionell mot det mål som eftersträvas.

De föreslagna anpassningarna av den allmänna dataskyddsförordningens bestämmelser om ändamålsbegränsning och lagringsminimering har på grundval av ovanstående genomförts inom ramen för det nationella handlingsutrymmet.

Ikraftträdandebestämmelse. Lagen om ändring av naturgasmarknadslagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt efter den 1 januari 2020, så att den systemansvariga överföringsnätinnehavaren samt de detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare som är skyldiga att anlita de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln har en rättslig grund för ibruktagandet av tjänsterna när naturgasmarknaden öppnas för konkurrens.

1.2 Lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

10 §. Villkor och metoder som fastställs av Energimyndigheten. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en ny 8 punkt, där det föreskrivs om fastställande av den systemansvariga överföringsnätinnehavarens villkor för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln samt metoderna för bestämmande av de avgifter som tas ut för den systemansvariga överföringsnätinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandel och balansavräkning och för bestämmande av de avgifter som tas ut för de centraliserade informationsutbytetjänsterna för naturgashandeln. I punkten hänvisas det till de tjänster som avses i naturgasmarknadslagens 32 b § och till de avgifter som avses i den lagens 33 §. Villkoren och metoderna omfattas av Energimyndighetens föregripande behörighet, som det föreskrivs om i paragrafen. Behandlingen av beslutet om fastställande ska i regel inledas på ansökan av den systemansvariga överföringsnätinnehavaren. I enlighet med 12 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden utgör naturgasmarknadslagen, och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, den materialrättsliga grunden för beslutet om fastställande. Bestämmelser om ändring av ett beslut om fastställande finns i 13 §. Propositionens syfte är inte att på något annat sätt ändra bestämmelsen i 10 § 1 mom. eller tillämpningspraxis för bestämmelsen.

16 §. Påföljdsavgift. Bestämmelserna i 1 mom. 2 punkten om sådana förseelser i fråga om naturgasmarknadslagen för vilka en påföljdsavgift kan påföras, ska kompletteras med anledning av den ändring som gäller de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln. Dessutom preciseras bestämmelsen i 2 punkten underpunkt c och ändras underpunkterna k–l för att de gärningar och försummelser leder till påföljder ska vara tillräckligt noggrant definierade. Propositionen syftar inte till att på något annat sätt ändra bestämmelsen i 16 § 1 mom. 2 punkten eller tillämpningspraxis för bestämmelsen.

Till följd av införandet av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln föreslås ändringar i 1 mom. 2 punkten underpunkterna c och k. Till 2 punkten underpunkt c fogas enligt förslaget en hänvisning till naturgasmarknadslagens 32 b §, som gäller de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, bland de bestämmelser om överföringsnätinnehavarens uppgifter och skyldigheter vars överträdelse eller försummelse kan leda till att påföljdsavgift påförs. I 2 punkten underpunkt k fogas enligt förslaget den bestämmelse i naturgasmarknadslagens 58 a § som gäller skyldigheten att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln till de bestämmelser om detaljförsäljarnas och distributionsnätinnehavarnas uppgifter och skyldigheter vars överträdelse eller försummelse kan leda till att påföljdsavgift påförs. Syftet med dessa bestämmelser är att säkerställa att de nätinnehavare och

detaljförsäljare som avses i underpunkterna ska tillhandahålla nämnda tjänster för sina kunder som anslutits till distributionsnäten.

Ikraftträdandebestämmelse. Den föreslagna ändringen av lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden är avsedd att träda i kraft samtidigt med ändringen av naturgasmarknadslagen.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I den föreslagna lagen om ändring av naturgasmarknadslagen ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser. Bemyndigandet att utfärda statsrådsförordning ingår i 17 § i naturgasmarknadslagen, som ändras genom förslaget. Det föreslagna bemyndigandet att utfärda bestämmelser kompletterar de bemyndiganden som sedan tidigare ingår i naturgasmarknadslagen, och avsikten är att det ska genomföras i enlighet med de riktlinjer som omfattats i lagen från 2017.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Skydd för personuppgifter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottets tolkningspraxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme begränsas både av den bestämmelsen och av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatlivet, som tryggas i samma moment. Det är fråga om att lagstiftaren ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses godtagbart med hänsyn till systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna.

Grundlagsbestämmelsen om skydd för privatlivet och personuppgifter utgår från antagandet att juridiska personer inte omfattas av bestämmelsen. Det nämnda momentet i grundlagen måste enligt grundlagsutskottet tolkas med beaktande av att både Europadomstolen och Europeiska unionens domstol i sin rättspraxis när det gäller artikel 8 i Europakonventionen samt artiklarna 7 och 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna har ansett att rätten till respekt för privatlivet i fråga om behandlingen av personuppgifter omfattar alla slags uppgifter som rör en fysisk person som är namngiven eller annars går att identifiera. Begreppet ”privatliv” ska i detta avseende inte tolkas restriktivt, och därmed finns det inte något principiellt skäl som medger att yrkesverksamhet inte skulle omfattas av begreppet. Samtidigt har Europeiska unionens domstol i sin praxis emellertid ansett att juridiska personer kan göra gällande rätten till skydd enligt artiklarna 7 och 8 i stadgan om de grundläggande rättigheterna mot offentliggörande av sitt namn på en webbplats endast om angivandet av den juridiska personens firma medför att en eller flera fysiska personer identifieras. Men svaret på frågan hur allvarligt ett ingrepp i rätten till skydd för personuppgifter är blir inte heller då detsamma för juridiska och fysiska personer, vilket domstolen har beaktat i sin proportionalitetsbedömning (GrUU 4/2014 rd).

Grundlagsutskottet har i sin etablerade praxis ansett att en viktig regleringsaspekt med avseende på skyddet för personuppgifter är registreringens syfte. Grundlagsutskottet har i sin praxis dessutom ansett att det är viktigt med tanke på skyddet för personuppgifter att reglera åtminstone innehållet i de registrerade personuppgifterna och uppgifternas tillåtna användningsändamål, vilket inbegriper rätten att lämna ut uppgifterna, samt bevaringstiden för uppgifterna i personregistren samt den registrerades rättsskydd. Regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska dessutom vara heltäckande och detaljerad.

RP 104/2019 rd

Kravet på bestämmelser i lag sträcker sig också till möjligheten att överlåta personuppgifter via en teknisk anslutning. I lag ska det dessutom utfärdas bestämmelser om möjligheten att sammanslå uppgifter i registren (som massinformation). Enligt utskottet (GrUU 4/2014 rd) bör i lagen i sådana fall också inkluderas bestämmelser om bevaringstiden för sammanslagna uppgifter samt om förbudet mot att vidarelämna sammanslagna uppgifter.

Det finns en rätt omfattande mängd utlåtanden att tillgå när det gäller grundlagsutskottets praxis i fråga om skyddet för personuppgifter (exempelvis GrUU 21/2012 rd, GrUU 19/2012 rd, GrUU 18/2012 rd, GrUU 65/2010 rd, GrUU 54/2010 rd, GrUU 47/2010 rd, GrUU 42/2010 rd, GrUU 38/2010 rd, GrUU 25/2010 rd). Grundlagsutskottet har yttrat sig över bestämmelserna om bevaringstiden för personuppgifter som särskild fråga (GrUU 51/2006 rd, GrUU 20/2006 rd, GrUU 11/2005 rd) och konstaterat bland annat att det inte är förenligt med skyddet för personuppgifter att uppgifter bevaras varaktigt om det inte är befogat av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte (GrUU 54/2010 rd, GrUU 3/2009 rd, GrUU 51/2002 rd).

Grundlagsutskottet har vid sin bedömning av bestämmelserna om rätt att få och skyldighet att lämna ut personuppgifter beaktat bland annat hur omfattande rätten att få uppgifter är och vem man har rätt att få uppgifter om samt hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Då har rätten att få och möjligheten att lämna ut uppgifter kunnat gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om det däremot inte finns en förteckning över innehållet, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte (till exempel GrUU 12/2014 rd, GrUU 19/2012 rd, GrUU 15/2012 rd, GrUU 60/2010 rd, GrUU 59/2010 rd, GrUU 42/2010 rd, GrUU 41/2010 rd, GrUU 25/2010 rd, GrUU 18/2010 rd). Utskottet har å andra sidan inte ansett alltför vag och ospecificerad rätt till information vara möjlig ur grundlagens synvinkel ens i det fall att rätten att få uppgifter är knuten till ett krav på nödvändighet (GrUU 59/2010 rd).

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om förslaget till nationell dataskyddslag (GrUU 14/2018 rd) bedömt behovet av nationell lagstiftning om behandling av personuppgifter. I utlåtandet justerade grundlagsutskottet, med anledning av den förestående tillämpningen av dataskyddsförordningen, sin tidigare ståndpunkt till lagstiftningen om skyddet för personuppgifter på vissa punkter. Enligt utskottet bör skyddet för personuppgifter i fortsättningen i första hand tillgodoses med stöd av den allmänna dataskyddsförordningen och nationell allmän lagstiftning. Enligt grundlagsutskottet är det i princip tillräckligt att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med dataskyddsförordningen. Även med tanke på tydligheten bör vi förhålla oss restriktivt när det gäller att införa nationell speciallagstiftning. Sådan lagstiftning bör vara avgränsad till nödvändiga bestämmelser inom ramen för det nationella handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger. Grundlagsutskottet har ansett att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som krävs i dataskyddsförordningen också måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Enligt grundlagsutskottets utlåtande är känsliga uppgifter fortfarande föremål för närmare bestämmelser.

För att behandlingen av personuppgifter ska vara laglig ska behandlingen ha en rättslig grund enligt artikel 6 i den allmänna dataskyddsförordningen. Nationell lagstiftning som kompletterar dataskyddsförordningen är möjlig om behandlingen av personuppgifter baserar sig på artikel 6.1 c eller e, dvs. om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Den kompletterande lagstiftningen kan innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen genom att närmare definiera särskilda krav på åtgärder som gäller uppgiftsbehandling och andra omständigheter. Syftet med behandlingen

ska fastställas i den rättsliga grunden. Den nationella rätten ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas.

Naturgasföretagen behandlar personuppgifter som en del av marknadsprocesserna för naturgashandeln, där de deltar antingen som detaljförsäljare till sina kunder eller som distributionsnätinnehavare som tillhandahåller nättjänster till sina kunder. Utöver kundrelationer baserade på avtal har naturgasföretagen sådana skyldigheter och uppgifter enligt naturgasmarknadslagstiftningen som hänför sig till informationsutbyte i anslutning till mätning och utredning av naturgasleveranser och genomförande av naturgasleveranser och i samband med vilka de behandlar personuppgifter. Exempelvis kan de mätuppgifter per gasleveransdygn som baserar på sig fjärravläsning vid ett naturgasdriftsställe betraktas som personuppgifter, om de direkt eller indirekt kan identifieras som uppgifter avseende en viss person som ingått naturgasförsäljningsavtal och naturgasnätavtal.

Affärsverksamhetsprocesserna på naturgasmarknaden och utredningen av naturgashandeln förutsätter ett omfattande och formbundet informationsutbyte mellan naturgasföretagen. I 17 § i elmarknadslagen föreskrivs det om lämnandet av mät- och förbrukningsuppgifter för fakturering och balansavräkning. I 29 och 32 § i naturgasmarknadslagen föreskrivs det om balansavräkning. I 58 § i naturgasmarknadslagen finns bestämmelser om de anmälningar som krävs för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret och balansavräkningen. I 32 b och 58 a § i naturgasmarknadslagen föreslås bestämmelser om centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. I dessa bestämmelser åläggs naturgasföretagen sådana rättsliga förpliktelser som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen och som utgör den rättsliga grunden för att behandla också personuppgifter för uppgifter eller skyldigheter som hänför sig till mätning av naturgasleveranser, genomförande av balansansvaret, informationsutbyte inom naturgashandeln och därtill hörande marknadsprocesser för naturgashandeln och balansavräkning. Dessa rättsliga grunder innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid genomförandet av naturgasleveranser.

De föreslagna nationella anpassningarna av den allmänna dataskyddsförordningen bildar en helhet som gäller behandlingen av personuppgifter i marknadsprocesserna för naturgashandeln och som behövs utfärdas i syfte att möjliggöra naturgasleveranser. Eftersom naturgasset utgör en integrerad helhet inom vilken anskaffning och förbrukning ska vara i balans när balansavräkningsperioden löper ut och inom vilken parternas leveranser och förbrukning ska utredas för varje balansavräkningsperiod på basis av den mätning som nättinnehavarna ordnar, är det med tanke på marknadens effektiva funktion nödvändigt att ordna marknadsprocesserna för naturgashandeln enligt enhetliga, formbundna förfaranderegler. I marknadsprocesserna för naturgashandeln är det inte möjligt att avskilja behandlingen av uppgifter som betraktas som personuppgifter från behandlingen av andra motsvarande uppgifter som inte är personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter i marknadsprocesserna för naturgashandeln kan därför inte grunda sig enbart på bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och i den kompletterande nationella dataskyddslagen. Nationell reglering som kompletterar den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen är därför nödvändig i fråga om personuppgifter som behandlas i marknadsprocesserna för naturgashandeln. De nationella anpassningarna i fråga om behandlingen av personuppgifter som gäller marknadsprocesserna för naturgashandeln har således ett mål av allmänt intresse, och anpassningarna har avgränsats så att de står i proportion till det mål som eftersträvas med dem.

Personuppgiftsbestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen och den nationella dataskyddslagen är allmänna bestämmelser. Den föreslagna naturgasmarknadregleringen är avsedd som speciallagstiftning som kompletterar de allmänna personuppgiftsbestämmelserna.

Med tanke på genomförandet av den viktigaste reformen i propositionen, införandet av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln, är avsikten att skapa grunder för att den enhet som producerar centraliserade informationsutbytestjänster har en grund för insamling, behandling och utlämnande av personuppgifter. Insamling, behandling och utlämnande av personuppgifter behövs i dessa sammanhang för att trygga naturgasmarknadens funktion och kundernas naturgasleveranser.

Samlandet av personuppgifter hos enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln medför ingen stor risk med avseende på den registrerades rättigheter eller friheter, eftersom det inte är fråga om känsliga personuppgifter och eftersom de insamlade personuppgifter som omfattas av speciallagstiftningen kan lämnas ut utan den registrerades samtycke endast på de grunder som anges i lag. Enligt förslaget ska den enhet som tillhandahåller centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln också sörja för en adekvat informationssäkerhet i sina system. På informationssäkerhetsnivån ställs åtminstone motsvarande riskanpassade krav som i den allmänna dataskyddsförordningen ställs på informationssystem som används för behandling av personuppgifter.

I förslaget avgränsas de situationer där enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln eller ett annat naturgasföretag kan lämna ut personuppgifter som omfattas av speciallagstiftningen utan den registrerades samtycke. I ett naturgassystem som bildar en integrerad helhet behövs överlåtelser av denna typ för skötseln av naturgashandeln och nättjänsterna och för tillgodoseendet av tredje parter, exempelvis andra naturgasleverantörers, rättigheter. Också den som tar emot personuppgifter omfattas av de skyldigheter enligt dataskyddslagstiftningen som gäller den personuppgiftsansvarige.

De grundläggande fri- och rättigheterna är i allmänhet inte absoluta, även om bestämmelsen om en grundläggande fri- eller rättighet har skrivits i en form som tryggar fri- eller rättigheten och även om bestämmelsen inte innehåller något regleringsförbehåll eller någon annan laghänvisning. I fråga om komplexet av grundläggande fri- och rättigheter och rättigheternas karaktär av grundlagsfästa rättigheter har grundlagsutskottet härlett några allmänna krav på inskränkning av dem. Till dessa hör kraven på att bestämmelser utfärdas genom lag, att lagen är exakt och noga avgränsad, att inskränkningarna är acceptabla och proportionella, att kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet inte inskränks, att rättsskyddet är adekvat och att de förpliktelser som gäller de mänskliga rättigheterna iakttas.

Enligt de allmänna principerna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag utfärdas genom lag. Detta omfattar att alla centrala bestämmelser som påverkar individens rättsliga ställning ska utfärdas genom lag. Den som utfärdar förordning kan genom lag bemyndigas att utfärda närmare bestämmelser om sådana detaljfrågor av mindre betydelse som sammanhänger med individens rättigheter och skyldigheter. Den lag som innehåller bemyndigandet ska då uppfylla kraven på exakthet och noggrannhet. En inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna ska vidare vara noggrant avgränsad och tillräckligt exakt definierad i lag. Dess innehåll ska till väsentliga delar framgå av lagen. Med tanke på regleringens noggrannhet och exakthet är det viktigt att det av lagen tillräckligt tydligt framgår vem som har rätt att utöva befogenheterna, vad som får göras i samband med utövandet och hur man ska förfara. De föreslagna bestämmelserna bedöms i fråga om det centraliserade registret och till övriga delar uppfylla de krav på att bestämmelserna ska utfärdas genom lag och på att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade som följer av principerna för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna.

Grunden för inskränkning av en grundläggande fri- eller rättighet ska vara godtagbar med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet. En grund för inskränkning kan således vara exempelvis en strävan efter att skydda tillgodoseendet av en annan grundläggande fri- eller rättighet än den som är föremål för inskränkningen eller efter att uppnå något annat mål som med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet är godtagbart på objektiva grunder (i normativt hänseende). Inskränkningar ska vidare vara dikterade av något tungt vägande samhälleligt skäl. Inskränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna bör vara nödvändiga för att ett godtagbart mål ska kunna nås och även i övrigt överensstämma med proportionalitetskravet. Det är tillåtet att inskränka en grundläggande fri- eller rättighet endast, om målet inte kan nås med metoder som gör ett mindre ingrepp i rättigheten. Inskränkningar får inte gå längre än vad som kan motiveras med beaktande av vikten av det samhälleliga intresse som ligger bakom inskränkningen i relation till det skyddsintresse som inskränks. De i förslaget avsedda personuppgifter som ska behandlas är förbrukningsuppgifter som samlas in i efterhand samt identifikationsuppgifter som används för att identifiera förbrukningsobjektet och med hjälp av vilka förbrukningsuppgifterna kan kopplas till kunderna i detaljförsäljarnas och distributionsnätsinnehavarnas kundregister. Det centraliserade registret innebär ingen ytterligare inskränkning av naturgaskundernas integritetsskydd, eftersom detaljförsäljarna och distributionsnätsinnehavarna registrerar förbrukningsuppgifter redan i det nuvarande systemet. I propositionens konsekvensbedömning bedöms cybersäkerheten och kundernas dataskydd vara bättre i det centraliserade systemet än i en decentraliserad modell. Ett centraliserat register förbättrar också övervakningen av dataskyddet. Bestämmelserna om utredning av naturgasleveranser är nödvändiga för att naturgasmarknaden över huvud taget ska kunna fungera i enlighet med unionens bestämmelser om den inre marknaden för naturgas. Det bör således anses att det finns en godtagbar grund för inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna, och regleringen bör anses vara dikterade av ett tungt vägande samhälleligt skäl. Med beaktande av arten av de personuppgifter som behandlas är inskränkningen av den grundläggande rättigheten också förenlig med proportionalitetskravet.

Det kan inte genom vanlig lag föreskrivas om en inskränkning av kärnan i en grundläggande fri- eller rättighet. Det går inte att göra en så omfattande inskränkning i en grundläggande fri- eller rättighet att den skulle göra kärnan i den grundläggande fri- eller rättigheten ogiltig. Förslaget kan inte anses ha konsekvenser som ingriper i kärnan i skyddet för privatlivet.

Det centraliserade riksomfattande register som föreslås ska genomföras i enlighet med de allmänna förutsättningarna för inskränkning av grundläggande fri- och rättigheter. De föreslagna bestämmelserna har utformats i enlighet med grundlagsutskottets utlåtandepraxis om behandlingen av personuppgifter. Bestämmelserna bedöms av denna anledning inte vara problematiska med avseende på grundlagen.

De gällande bestämmelserna om de uppgifter och skyldigheter som gäller naturgasföretag och som hänför sig till mätning av naturgasleveranser, genomförande av balansansvaret, informationsutbyte inom naturgashandeln och därtill hörande marknadsprocesser för naturgashandeln och balansavräkning samt de bestämmelser som nu föreslås som komplettering till dem bildar också de rättsliga grunder som avses i artikel 6.1 c i den allmänna dataskyddsförordningen och som de naturgasföretag som avses i bestämmelserna har som rättslig grund för att behandla personuppgifter. Dessa rättsliga grunder innehåller samtidigt en sådan grund enligt artikel 6.2 och 6.3 i den allmänna dataskyddsförordningen som berättigar till att i den nationella lagstiftningen utfärda särskilda bestämmelser som gör det möjligt att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i den allmänna dataskyddsförordningen vid genomförandet av naturgasleveranser. Dessa bestämmelser ger medlemsstaterna ett rätt stort spelrum att i den nationella lagstiftningen utfärda detaljerade bestämmelser för att anpassa tillämpningen av reglerna i förordningen vid sådan behandling av personuppgifter som utförs i de situationer som avses i artikel 6.1 c. De

föreslagna anpassningarna är sådana som anges i exempelförteckningen i artikel 6.3. Förteckningen i fråga är inte uttömmande, utan också andra anpassningar som uppfyller villkoren i artikeln är möjliga med stöd av bestämmelsen. På basis av detta kan det bedömas att den föreslagna nationella regleringen genomförs inom ramen för det nationella handlingsutrymme som den allmänna dataskyddsförordningen medger.

4.2 Näringsfrihet

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Principen om näringsfrihet enligt grundlagen betraktas som en huvudregel för näringsutövande, men det är ändå möjligt att frångå denna regel genom att tillståndsplikt föreskrivs. Bestämmelser om tillståndsplikt ska alltid utfärdas genom lag som ska uppfylla de krav på noggrann avgränsning och exakthet som gäller inskränkning av en grundläggande fri- eller rättighet. Inskränkningarnas huvudsakliga innehåll, till exempel inskränkningarnas omfattning och villkor, ska framgå av lagen (till exempel GrUU 69/2014 rd, GrUU 65/2014 rd, GrUU 13/2014 rd, GrUU 34/2012 rd, GrUU 19/2009 rd, GrUU 31/2006 rd och GrUU 35/1998 rd).

Grundlagsutskottet har granskat tillståndssystemen i elmarknadslagen och naturgasmarknadslagen i utlåtandena GrUU 36/2004 rd, GrUU 62/2002 rd och GrUU 4/2000 rd. I sitt utlåtande GrUU 62/2002 rd har grundlagsutskottet konstaterat bland annat att tungt vägande samhälleliga intressen rättfärdigar tillståndsplikten för elnätsverksamhet och i sitt utlåtande GrUU 4/2000 rd att det med tanke på naturgasmarknadens funktion är motiverat att göra naturgasnätsverksamheten tillståndspliktig.

Enligt naturgasmarknadslagens 29 § och den föreslagna 32 b § är det den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren som svarar för produktionen av centraliserade informationsutbytets-tjänster för naturgashandeln. I lagens 8 § förenas systemansvariga överföringsnätsinnehavares naturgasnätstillstånd med ett organisatoriskt tillägsvillkor i fråga om tjänsteproduktion, nämligen att tjänsterna i fråga ska ordnas så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag. Uppgifter som hänför sig till det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln kan dessutom med Energimyndighetens tillstånd också anförtros en verksamhetsutövare som utför motsvarande uppgifter inom elhandeln i Finland. Enligt den föreslagna 58 a § är detaljförsäljarna av naturgas och distributionsnätsinnehavarna skyldiga att anlita de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln.

De föreslagna bestämmelserna om tillståndsplikt för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln samt bestämmelserna om distributionsnätsinnehavares och i distributionsnät verksamma detaljförsäljares skyldighet att anlita tjänsterna i fråga utgör en regleringslösning som är motiverad med tanke på funktionen hos detaljmarknaden för naturgas. Den föreslagna regleringslösningen ligger i linje med de principer som av hävd följs i regleringen om naturgasnäts- och elnätstjänster. Regleringen om tillståndspliktig verksamhet grundar sig på exakta och noggrant avgränsade bestämmelser i lag, av vilka nätinnehavarnas och verksamhetsutövarnas rättigheter och skyldigheter framgår. Den föreslagna regleringen bedöms inte vara problematisk med tanke på 18 § 1 mom. i grundlagen.

4.3 Egendomsskydd

Begränsning av användningen av egendom

Grundlagsutskottet har tidigare med tanke på grundlagens 15 § om egendomsskydd bedömt förslag som för bland annat ägarna till el-, naturgas- och teleföretag inneburit sådana skyldigheter eller begränsningar i fråga om rätten att nyttja egendom som syftat till att skapa eller trygga

RP 104/2019 rd

konkurrensvillkor. Utskottet har i dessa sammanhang som etablerad praxis utgått ifrån att skyldigheterna och begränsningarna är grundlagsenliga med beaktande av den speciella karaktären hos den egendom det i varje enskilt fall har varit fråga om, om de grundar sig på exakta bestämmelser i lag och är rimliga ur ägarens synvinkel (till exempel GrUU 19/1994, GrUU 4/2000 rd, GrUU 34/2000 rd, GrUU 8/2002 rd, GrUU 63/2002 rd och GrUU 36/2004 rd).

Grundlagsutskottet har ansett att det i princip är nödvändigt och acceptabelt att näringsverksamheten regleras i en marknadssituation där det råder s.k. naturligt monopol (till exempel GrUU 4/2000 rd och GrUU 36/2004 rd). I ett sådant läge är det enligt utskottets mening motiverat att främja konkurrensen och skydda kundernas rättigheter av förmögenhetsvärde genom effektivare metoder än vanligt. Utskottet har även ansett att det vid bedömningen av om bestämmelserna är tillräckligt exakta kan tas hänsyn till omständigheternas delvis bokföringsmässiga och därmed tekniska särdrag liksom det faktum att regleringen i första hand gäller företag som bedriver elaffärsverksamhet och inte enskilda individer (till exempel GrUU 2/2004 rd och GrUU 36/2004 rd). Utskottet har dessutom fäst vikt vid ordnande av lämplig rättssäkerhet för verksamhetsutövarna (till exempel GrUU 36/2004 rd).

Genom de föreslagna bestämmelserna om den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens informationsutbytestjänster begränsas nätsinnehavarens och näringsidkarens rätt att bestämma hur användningen av dess egendom ska prissättas. Denna typ av bestämmelser ska bedömas också med hänsyn till det egendomsskydd som tryggas i 15 § 1 mom. i grundlagen och den näringsfrihet som tryggas i 18 § 1 mom. i grundlagen. Grundlagsutskottet har bedömt bestämmelser om prisreglering till exempel i utlåtandena GrUU 49/2005 rd, GrUU 32/2009 rd och GrUU 28/2012 rd.

Skyldigheter eller begränsningar i fråga om användning av egendom finns i 32 b och 58 a § (skyldighet att utveckla systemen) i den föreslagna lagen om ändring av naturgasmarknadslagen. Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska enligt den föreslagna 32 b § upprätthålla och utveckla de system som krävs för skötseln av det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln och gränssnitten till systemen hos andra naturgasföretag så att tjänsterna och systemen fungerar effektivt och är lättanvända, så att deras informationssäkerhetsnivå är adekvat och så att förutsättningarna för en effektivt fungerande detaljmarknad för naturgas kan tryggas. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska enligt den föreslagna 58 a § också se till att deras informationssystem och system för informationsöverföring är kompatibla med de informationssystem som används av enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln.

Till denna del finns det för den föreslagna regleringen godtagbara grunder som delvis har samband med regleringen av det naturliga monopolet och särdragen hos den naturgashandel som sker i näten samt genomförandet av unionens lagstiftning om energimarknaden. Bestämmelserna har samordnats med grundlagsutskottets utlåtandepraxis. Den i naturgasmarknadslagen föreslagna prisregleringen och regleringen av skyldigheten att utveckla de system som naturgashandeln förutsätter bedöms vara problemfri med tanke på grundlagen även med hänsyn till naturgasföretagens ställning, egendomens speciella karaktär, kravet att regleringen ska grunda sig på exakta bestämmelser samt regleringens rimlighet ur ägarens och näringsidkarens synvinkel. Den föreslagna prisregleringen och regleringen om utvecklingskyldighet är påkallade av ett vägande samhälleligt behov och proportionella.

Den föreslagna regleringen bedöms inte vara problematisk med tanke på 15 § i grundlagen.

Avtalsfrihet och avtals beständighet

Enligt vedertagen praxis hör reglering av avtalsrätt till vanlig lagstiftning (GrUU 26/2008 rd). Avtalsfriheten skyddas dock i viss mån av generalklausulen om egendomsskydd i grundlagens

15 § 1 mom. (GrUU 15/2004 rd). Exempelvis innebär en i lag för någon föreskriven skyldighet att avtala om något (avtalstvång) en begränsning av personens rätt att besluta om avtalsförhållanden. Grundlagsutskottet har dock inte ansett att avtalstvång är problematiskt ur egendoms- skyddets synvinkel, om det finns en godtagbar grund för den föreslagna regleringen till exempel med hänsyn till hur stor roll tjänsterna i fråga spelar i samhället och om proportionalitetskravet uppfylls (GrUU 24/2002 rd). Utskottet har också bedömt förhållandet mellan föreslagen reglering och egendoms skyddet med tanke på kravet på acceptabilitet och proportionalitet (GrUU 28/2012 rd).

I den föreslagna 58 a § i naturgasmarknadslagen ingår en bestämmelse om detaljförsäljares och distributionsnätsinnehavares skyldighet att anlita de centraliserade informationsutbytestjänster som den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren producerar. Ur tjänsteanvändarens synvinkel handlar regleringen om avtalstvång, vilket formellt sett innebär en inskränkning i användarens rätt att besluta om de åtgärder som behövs för verkställande eller utredning av naturgasleveranser. Naturgashandeln i naturgasnäten förutsätter att de faktiska naturgasleveranserna och den faktiska naturgasförbrukningen utreds. Utredningsförfarandet och marknadsprocesserna för detaljmarknaden för naturgas har i den gällande lagstiftningen reglerats i stor detalj, eftersom naturgassystemet bildar en integrerad helhet där verksamhetsutövarna måste följa enhetliga förfaranden och där anskaffningen och förbrukningen ska vara i balans vid utgången av balansavräkningsperioden. Införandet av centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln är ett alternativ till förbundna decentraliserade tjänster som detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare enligt lag skulle tillhandahålla så att de antingen producerar dem själva eller skaffar dem som köpta tjänster. Genom att centralisera informationsutbytestjänsterna inom naturgashandeln kan produktionen av informationsutbytestjänsterna effektiviseras och kostnaderna för verksamhetsutövarna och för de slutförbrukare som är deras kunder minskas. Som motvikt till avtalstvånget föreslås reglering av prissättningen av de centraliserade informationsutbytestjänsterna inom naturgashandeln och av villkoren för prissättningen (33 § i naturgasmarknadslagen och 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden). De föreslagna bestämmelserna ålägger också tjänsteproducenten att säkerställa att informationssäkerheten för detaljförsäljarnas och nätsinnehavarnas kunders företagshemligheter och personuppgifter är på en adekvat nivå. Det föreslagna regleringssättet är förenligt med de förfaranden som genomförts i fråga om andra monopolfunktioner enligt el- och naturgasmarknadslagarna. Det föreslagna avtalstvånget kan anses ha en godtagbar grund och det har genomförts proportionerligt.

De begränsningar som föreslagits i avtalsfriheten bedöms inte vara problematiska med tanke på egendoms skyddet i 15 § i grundlagen.

4.4 Administrativa påföljder

Genom den föreslagna ändringen av 16 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden föreskrivs om påföljdsavgifter. Bestämmelser som förutsätter att det ska föreskrivas om påföljdsavgifter finns i artikel 41.4 d i direktivet om den inre marknaden för naturgas. Också naturgasnätsförordningen förpliktar medlemsstaterna att besluta om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner vid förseelser mot förordningen.

Grundlagsutskottets hävdvunna tolkning är att avgifter av motsvarande slag som de föreslagna med avseende på 81 § i grundlagen varken är skatter eller avgifter, utan administrativa påföljder av sanktionskaraktär för lagstridiga gärningar. I sak jämställer utskottet en ekonomisk påföljd av straffkaraktär med en straffrättslig påföljd (GrUU 9/2012 rd, GrUU 55/2005 rd och GrUU 32/2005 rd). De allmänna grunderna för administrativa påföljder ska bestämmas i lag på det sätt som avses i 2 § 3 mom. i grundlagen, eftersom påförande av påföljderna innebär utövning av offentlig makt. Utskottet har också ansett att det är fråga om betydande utövning av offentlig

makt. Det ska lagstiftas exakt och tydligt om betalningsskyldigheten och grunderna för avgiftens storlek, lika väl som om den betalningsskyldiges rättsskydd och grunderna för att verkställa lagen (GrUU 17/2012 rd, GrUU 9/2012 rd, GrUU 57/2010 rd, GrUU 40/2010 rd, GrUU 55/2005 rd och GrUU 32/2005 rd). Även om kravet på exakthet enligt den straffrättsliga legalitetsprincipen i grundlagens 8 § inte i sig gäller bestämmelser om administrativa påföljder, kan det allmänna kravet på exakthet ändå inte förbigås i ett sammanhang som detta (GrUU 28/2014 rd, GrUU 9/2012 rd, GrUU 57/2010 rd och GrUU 74/2002 rd). I bestämmelserna om administrativa påföljder kan hänsyn dock tas till att regleringen i första hand gäller företag som utövar affärsverksamhet och inte enskilda individer (GrUU 9/2008 rd och GrUU 36/2004 rd).

De föreslagna bestämmelserna om administrativa påföljder anses uppfylla de krav som grundlagsutskottet i sin praxis har ställt på bestämmelser av detta slag. Den föreslagna ändringen av 16 § 1 mom. i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden kompletterar den gällande bestämmelsen. De påföljder som föreskrivs i momentet grundar sig på kraven i unionens energimarknadslagstiftning och riktar sig till företag som bedriver avsedd energiaffärsverksamhet. En annan faktor som inverkar på förutsägbarheten av vilka åtgärder och försummelser som föranleder eventuella påföljder är det faktum att Energimyndigheten i många fall med stöd av 10 eller 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknadslagen för ett företag som är föremål för tillsyn på förhand har fastställt villkoren för tjänster som anknyter till förpliktelsen i fråga samt metoderna för prissättningen av dessa eller deras priser.

4.5 Delegering av lagstiftningsbehörigheten

I 17 § i förslaget till lag om ändring av naturgasmarknadslagen ingår ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i lag. Bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska dock utfärdas genom lag.

Grundlagsutskottet har utvärderat de bestämmelser om bemyndigande att utfärda normer som finns i elmarknadslagen och naturgasmarknadslagen i utlåtandena GrUU 4/2000 rd, GrUU 62/2002 rd, GrUU 36/2004 rd och GrUU 37/2004 rd.

Bemyndigandet i lagförslaget har utarbetats med beaktande av grundlagsutskottets utlåtandepraxis. Det föreslagna bemyndigandet har begränsats till att gälla endast detaljer av teknisk art, när grunderna för den rättsliga ställningen fastställs utifrån bestämmelserna i lagen. Bemyndigandet har tagits in i och i sak anknutits till den paragraf som gäller det som regleras. Bemyndigandet att utfärda normer har även i övrigt angivits så noggrant och exakt som möjligt. Den föreslagna bestämmelsen är nödvändig eftersom föremålet för regleringen är av teknisk art.

Det bemyndigande att utfärda normer som lagförslaget innehåller bedöms inte strida mot 80 § i grundlagen.

4.6 Bedömning av lagstiftningsordningen

Enligt de grunder som anges ovan bedöms det att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i naturgasmarknadslagen (587/2017) 31 § 3 mom.,
ändras 8 § 2 och 4 mom., 17 § 1 och 4 mom., 33 §, 34 a § 1 och 2 mom. och 41 § 2 mom., av
dem 34 a § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 288/2018, och
fogas till 3 § en ny 15 a-punkt samt till lagen nya 32 a, 32 b, 40 a och 58 a—58 c § som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

15 a) *enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln* en verksamhetsenhet eller ett företag, som sköter uppgifter som hör till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln,

8 §

Naturgasnätstillstånd för systemansvariga överföringsnätinnehavare

Den som förordnas till systemansvarig överföringsnätinnehavare ska utöver kraven enligt 6 och 7 § innan tillstånd beviljas visa att denna har ordnat

1) de uppgifter som hänför sig till naturgassystemets balanseringstjänster, naturgassystemets balansavräkning och upprätthållande av en handelsplats för naturgashandel så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag,

2) de uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln så att de sköts av en separat verksamhetsenhet.

Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren får med Energimyndighetens tillstånd anförtro ett eller flera intressebolag som den systemansvariga överföringsnätinnehavaren äger tillsammans med överföringsnätinnehavare från andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet funktioner som avses i 2 mom. 1 punkten. Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren får anförtro ett helägt dotterbolag eller en verksamhetsutövare som utför motsvarande uppgifter inom elhandeln i Finland de i 2 mom. 2 punkten avsedda uppgifterna som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, om Energimyndigheten beviljar tillstånd till det. På tillståndsbeslutet tillämpas bestämmelserna i 5 § om beviljande av naturgasnätstillstånd och bestämmelserna i 3 mom. i denna paragraf om de villkor som i naturgasnätstillståndet ställs på systemansvariga överföringsnätinnehavare. På dotterbolag och verksamhetsutövare som utför uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln tillämpas det som i Europaparlamentets och rådets

RP 104/2019 rd

förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, föreskrivs om personuppgiftsbiträden.

17 §

Nätinnehavarens uppgifter vid mätningen av naturgasleveranser

Nätinnehavaren ska ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt naturgasnät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälandet av dem till parterna på naturgasmarknaden. De mätuppgifter som behövs vid balansavräkningen och faktureringen ska lämnas per driftställe, per inmatningspunkt eller per mätning.

Närmare bestämmelser om mätning av naturgasleveranser i naturgasnät utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla

- 1) installering av mätapparatur på driftställen, lagringsanläggningar och anläggningar som matar in gas i naturgasnätet,
- 2) mätning av kvaliteten på gasen,
- 3) krav som ställs på mätapparatur och mätningssystem,
- 4) avläsning av mätapparatur,
- 5) tillhandahållande av mätuppgifter för att de ska kunna användas av parterna på naturgasmarknaden,
- 6) tidsfördelning i fråga om mättjänster.

32 a §

Utveckling av det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen

Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren har till uppgift att i naturgassystemet utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen. Utvecklingsverksamheten ska främja det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen så att utbytet är effektivt och så att det är jämlikt och icke-diskriminerande med avseende på naturgasmarknadsparterna och nätinnehavarna, samt främja en adekvat informationssäkerhetsnivå vid informationsutbytet. Inom utvecklingsverksamheten ska samarbete bedrivas med andra naturgasföretag.

Utvecklingen av informationsutbytet enligt 1 mom. omfattar åtminstone

- 1) utvecklande av procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet och deltagande i internationellt utvecklingsarbete i anknytning till dem,
- 2) främjande av kompatibiliteten hos de informationssystem som naturgasföretagen använder för informationsutbytet och främjande av ett korrekt informationsutbyte,
- 3) framläggande av förslag för arbets- och näringsministeriet om ändring av de procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet,
- 4) informering, utbildning och rådgivning som hänför sig till informationsutbytet.

32 b §

Centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln

Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren svarar i naturgassystemet för ordandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för den naturgashandel som bedrivs i distributionsnäten förutsätter samt för

balansavräkningen i distributionsnäten (*centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln*). De centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln omfattar

1) förvaltning av sådana uppgifter om driftställen som gäller driftställen och gasinmatningspunkter i distributionsnäten,

2) ordnande av det informationsutbyte som avtalsprocesserna för detaljförsäljningen förutsätter vid de driftställen i distributionsnäten som avläses dagligen,

3) ordnande av informationsutbytet i fråga om de mätuppgifter som utgör grunden för faktureringen och balansavräkningen vid de driftställen och gasinmatningspunkter i distributionsnäten som avläses dagligen,

4) balansavräkning för naturgashandeln i distributionsnäten och ordnande av informationsutbytet i samband med balansavräkningen,

5) bevarande av de uppgifter som gäller tjänsterna enligt 1—4 punkten.

Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska upprätthålla och utveckla sina funktioner och tjänster enligt 1 mom. samt de system som krävs för skötseln av dem och gränssnitten till systemen hos andra naturgasföretag så att tjänsterna och systemen fungerar effektivt och är lättanvända, så att deras informationssäkerhetsnivå är adekvat och så att förutsättningarna för en effektivt fungerande detaljmarknad för naturgas kan tryggas.

Den systemansvariga överföringsnätinnehavaren ska tillhandahålla detaljförsäljarna och distributionsnätinnehavarna centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt samt se till att informationssäkerheten för de personuppgifter och företagshemligheter som behandlas i dess informationssystem samt för sådana uppgifter som är känsliga med hänsyn till beredskapen för undantagsförhållanden och befolkningskyddet samt skyddsarrangemangen för informations- och kommunikationssystemen har ordnats på tillbörligt sätt.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är personuppgiftsansvarig enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen i de uppdrag som hör till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln.

33 §

Avgifter för den systemansvariga överföringsnätinnehavarens informationsutbytestjänster

De uppgifter som avses i 32 a och 32 b § finansieras med separata avgifter som den systemansvariga överföringsnätinnehavaren har rätt att ta ut hos dem som använder överföringsnätstjänsten, balanstjänsten eller centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln. Avgifterna får täcka de skäligen kostnader som skötseln av uppgifterna orsakat den systemansvariga överföringsnätinnehavaren och en skälig vinst. Grunderna för bestämmande av avgifterna ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

De serviceavgifter som enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln tar ut ska basera sig på de tjänster som användarna utnyttjar. Avgifterna får inte basera sig på marknadsvärdet för de uppgifter som enheten samlar in med stöd av 32 b §.

Uppgifter om avgifterna och grunderna för hur de bestäms ska publiceras.

34 a §

Överföringsnätinnehavares skyldighet att sörja för riskhanteringen i fråga om kommunikationsnät och informationssystem samt anmälan om störning i informationssäkerheten

Överföringsnätinnehavaren ska sörja för riskhanteringen i fråga om de kommunikationsnät och informationssystem som denne använder. Vid riskhanteringen ska hänsyn tas till

1) systemens och utrymmenas säkerhet,

2) hanteringen av hot mot informationssäkerheten och av störningar,

3) kontinuitetshandling av affärsverksamhet,

RP 104/2019 rd

- 4) riskuppföljning samt granskning och testning av systemen,
- 5) tillämpning av eventuella internationella standarder.

Överföringsnätsinnehavaren ska utan dröjsmål göra en anmälan till Energimyndigheten, om de informationssystem som överföringsnätsinnehavaren använder för produktion av tjänster drabbas av betydande störningar och om tjänsterna utsätts för eller hotas av betydande kränkningar av informationssäkerheten eller av andra incidenter som gör att tjänsterna inte fungerar eller som väsentligen stör dem.

40 a §

Personuppgiftsansvarig

Distributionsnätsinnehavaren är personuppgiftsansvarig enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen när den utför sådana uppgifter eller fullgör sådana skyldigheter enligt denna lag som hänför sig till marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret samt balansavräkningen.

41 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

Bestämmelserna i 26 § 1 mom. om publicering av försäljningsvillkor för nättjänster och i 26 § 2 mom. om hur de ska anmälas till Energimyndigheten samt bestämmelserna i 58 a § om skyldigheten att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln tillämpas på innehavare av slutna distributionsnät endast om Energimyndigheten har fastställt villkor och metoder för innehavare av slutna distributionsnät i enlighet med 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

58 a §

Skyldighet att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln

Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln och se till att deras informationssystem och system för informationsöverföring är kompatibla med de informationssystem som används av enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska sörja för att de uppgifter som dessa ansvarar för och lämnar till enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är felfria samt för att de felaktiga uppgifter som de lämnat korrigeras utan dröjsmål.

58 b §

Bevarande av information i samband med marknadsprocesserna för naturgashandeln

Naturgasföretag ska bevara de uppgifter som företagen fått vid utförande av de uppdrag eller fullgörande av de skyldigheter som föreskrivs i denna lag och som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar och balansavräkningen i sex års tid från utgången av det kalenderår som uppgiften hänför sig till. Personuppgifterna ska avföras ur naturgasföretagets register när den ovannämnda tiden har löpt ut, om det inte finns någon annan rättslig grund för behandling av dem därefter.

58 c §

Utlämnande av uppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren

Ett naturgasföretag ska ha slutförbrukarens uttryckliga samtycke till att till någon annan utlämna sådana mät- och förbrukningsuppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren och gäller slutförbrukarens naturgasförbrukning eller andra uppgifter som slutförbrukaren behöver för byte av naturgasleverantör, om naturgasföretaget erhållit uppgifterna i fråga vid utförandet av uppdrag eller fullgörandet av skyldigheter enligt denna lag i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar eller balansavräkningen. Uppgifterna får dock lämnas ut utan slutförbrukarens samtycke, om

1) utlämnandet behövs för att den som lämnar ut uppgifterna ska kunna fullgöra sin skyldighet enligt denna lag eller någon annan lag,

2) utlämnandet behövs för att mottagarens rätt till information enligt denna lag eller någon annan lag ska kunna tillgodoses,

3) utlämnandet behövs för fullföljande av ett avtal mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren, skötsel av en avtalsbaserad kundrelation mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren eller för fullgörande av en i denna eller någon annan lag angiven skyldighet som har samband med en kundrelation mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren,

4) det gäller utlämnande av uppgifter om avbrott i överföringen, distributionen eller leveransen av naturgas och utlämnandet behövs för att en byggnad eller en del av den eller den egendom som finns i byggnaden ska kunna skyddas mot skada som orsakas av avbrottet eller för att en sådan skada ska kunna utredas, och mottagaren av de uppgifter som lämnas ut är ägare till eller innehavare av byggnaden eller delen av byggnaden eller part i ett anslutningsavtal som gäller byggnaden,

5) det är enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln som lämnar ut uppgifter till Statistikcentralen och utlämnandet behövs för att Statistikcentralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt lag,

6) det är enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln som lämnar ut uppgifterna och utlämnandet behövs för allmän vetenskaplig forskning kring energimarknaden eller energianvändning, eller för myndighetsutredning som tjänar allmänt beslutsfattande angående energimarknaden eller energianvändningen.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln får inte i en i 1 mom. 6 punkten avsedd situation lämna ut sådana uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren och dennes avtalspart kan identifieras direkt. I en sådan situation får enheten dock ge rätt att använda sådana uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren kan identifieras indirekt. Uppgifter som lämnats ut eller som någon fått användningsrätt till får inte vidareutlämnas, om inte enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ger sitt tillstånd till detta.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 10 och 16 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 10 § 1 mom. 7 punkten och 16 § 1 mom. 2 punkten, sådana de lyder, 10 § 1 mom. 7 punkten i lag 109/2019 och 16 § 1 mom. 2 punkten i lag 589/2017, samt
fogas till 10 § 1 mom. en ny 8 punkt som följer:

10 §

Villkor och metoder som fastställs av Energimyndigheten

Energimyndigheten ska genom ett beslut (*beslut om fastställande*) fastställa att en nätinnehavare, en systemansvarig stamnätsinnehavare och en systemansvarig överföringsnätsinnehavare samt en innehavare av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska iaktta följande villkor för tjänsterna och metoder för prissättning av tjänsterna innan dessa införs:

7) den systemansvariga stamnätsinnehavarens villkor för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln samt metoderna för bestämmande av de avgifter som tas ut för den systemansvariga stamnätsinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för elhandel och balansavräkning och för bestämmande av de avgifter som tas ut för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln,

8) den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens villkor för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln samt metoderna för bestämmande av de avgifter som tas ut för den systemansvariga överföringsnätsinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandel och balansavräkning och för bestämmande av de avgifter som tas ut för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln.

16 §

Påföljdsavgift

En näringsidkare kan påföras en påföljdsavgift, om denne uppsåtligen eller av oaktsamhet

2) bryter mot eller underlåter att iaktta någon av följande bestämmelser i naturgasmarknads-lagen:

a) bestämmelsen i 14 § om skyldighet att utveckla nätet, om det är fråga om ett sådant väsentligt eller långvarigt brott mot eller en sådan väsentlig eller långvarig försummelse av en skyldighet, som Energimyndigheten genom ett beslut med stöd av 9 § har ålagt näringsidkaren att rätta till, om näringsidkaren har underlåtit att iaktta beslutet,

RP 104/2019 rd

- b) bestämmelserna i 13, 15—17, 20—23 eller 25 § om ordnande av tillträde till nätet och nättjänster eller prissättningen av nättjänsterna,
 - c) bestämmelserna i 29, 31, 32, 32 b eller 35 § om överföringsnätsinnehavarens uppgifter eller om skyldigheter i anslutning till dem,
 - d) bestämmelserna i 39 eller 46 § om distributionsnätsinnehavarens eller detaljförsäljarens fakturering,
 - e) bestämmelserna i 42 eller 44 § om leveransskyldighet eller skyldigheter i anslutning till den,
 - f) bestämmelserna i 43 § om bevarande av avtalsuppgifter,
 - g) bestämmelserna i 49 eller 53 § om utseende av innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas eller lagringsanläggningar och om anmälan om inledande av verksamhet,
 - h) bestämmelserna i 50 eller 51 § respektive 54 eller 55 § om systemet för tillträde till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas respektive lagringsanläggningar eller lagring av gas i rörledning, om ordnande av tillträde till anläggningar eller om prissättningen av tjänster,
 - i) bestämmelserna i 56 § om oberoende för innehavare av lagringsanläggningar,
 - j) bestämmelserna i 57 eller 58 § om balansansvar eller anmälningskyldighet för parterna på naturgasmarknaden eller nätinnehavarna,
 - k) bestämmelserna i 58 a § om skyldighet att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln,
 - l) bestämmelserna i 59 § om sekretess och förbud mot utnyttjande, förutsatt att näringsidkaren är en juridisk person, eller
 - m) bestämmelserna i 60—63 eller 65 § om särredovisning av verksamheter,
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 19 december 2019

Statsminister

Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä

1.

Lag

om ändring av naturgasmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i naturgasmarknadslagen (587/2017) 31 § 3 mom.,
ändras 8 § 2 och 4 mom., 17 § 1 och 4 mom., 33 §, 34 a § 1 och 2 mom. och 41 § 2 mom., av
dem 34 a § 1 och 2 mom. sådana de lyder i lag 288/2018, och
fogas till 3 § en ny 15 a-punkt samt till lagen nya 32 a, 32 b, 40 a och 58 a—58 c § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

Föreslagen lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

15 a) enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln en verksamhetsenhet eller ett företag, som sköter uppgifter som hör till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln,

8 §

Naturgasnätstillstånd för systemansvariga överföringsnätsinnehavare

Den som förordnas till systemansvarig överföringsnätsinnehavare ska utöver kraven enligt 6 och 7 § innan tillstånd beviljas visa att denna har ordnat de uppgifter som hänför sig till naturgassystemets balanseringstjänster, naturgassystemets balansavräkning, upprätthållande av en handelsplats för naturgashandel och det centraliserade informationsutbytet så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag.

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren får med Energimyndighetens tillstånd anförtro ett eller flera intressebolag som den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren äger tillsammans med överföringsnätsinnehavare från andra EES-stater funktioner som avses i 2 mom. Uppgifter som hänför sig till det centraliserade informationsutbytet inom naturgashandeln får med Energimyndighetens tillstånd också anförtros en verksamhetsutövare som utför motsvarande uppgifter inom elhandeln i Finland. På tillståndsbeslutet tillämpas bestämmelserna i 5 § om beviljande av naturgasnätstillstånd och bestämmelserna i 3 mom. i denna paragraf om de villkor som i naturgasnätstillståndet ställs på systemansvariga överföringsnätsinnehavare.

8 §

Naturgasnätstillstånd för systemansvariga överföringsnätsinnehavare

Den som förordnas till systemansvarig överföringsnätsinnehavare ska utöver kraven enligt 6 och 7 § innan tillstånd beviljas visa att denna har ordnat

1) de uppgifter som hänför sig till naturgassystemets balanseringstjänster, naturgassystemets balansavräkning och upprätthållande av en handelsplats för naturgashandel så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag,

2) de uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln så att de sköts av en separat verksamhetsenhet.

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren får med Energimyndighetens tillstånd anförtro ett eller flera intressebolag som den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren äger tillsammans med överföringsnätsinnehavare från andra stater inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet funktioner som avses i 2 mom. 1 punkten. Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren får anförtro ett helägt dotterbolag eller en verksamhetsutövare som utför motsvarande uppgifter inom elhandeln i Finland de i 2 mom. 2 punkten avsedda uppgifterna som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, om Energimyndigheten beviljar tillstånd till det. På tillståndsbeslutet tillämpas bestämmelserna i 5 § om beviljande av naturgasnätstillstånd och bestämmelserna i 3 mom. i denna paragraf om de villkor som i naturgasnätstillståndet ställs på systemansvariga överföringsnätsinnehavare. På dotterbolag och verksamhetsutövare som utför uppgifter som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln tillämpas det som i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphä-

vande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan **dataskyddsförordningen**, föreskrivs om personuppgiftsbiträden.

17 §

Nätinnehavarens uppgifter vid mätningen av naturgasleveranser

Nätinnehavaren ska ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt naturgasnät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälandet av dem till parterna på naturgasmarknaden. De mätuppgifter som behövs vid faktureringen ska lämnas till naturgasleverantören per driftställe eller per mätning.

Närmare bestämmelser om mätning av naturgasleveranser i naturgasnät utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla

1) installering av mätapparatur på driftställen, lagringsanläggningar och anläggningar som matar in gas i naturgasnätet,

2) tekniska krav som ställs på mätapparatur och mätningssystem,

3) avläsning av mätapparatur,

4) utnyttjande av mätningssuppgifter,

5) tidsfördelning i fråga om mättjänster.

31 §

Balansansvar för naturgassystem

Prissättningen av balansgasen ska vara skälig.

17 §

Nätinnehavarens uppgifter vid mätningen av naturgasleveranser

Nätinnehavaren ska ordna den mätning av naturgasleveranser i sitt naturgasnät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och anmälandet av dem till parterna på naturgasmarknaden. De mätuppgifter som behövs vid balansavräkningen och faktureringen ska lämnas per driftställe, per inmatningspunkt eller per mätning.

Närmare bestämmelser om mätning av naturgasleveranser i naturgasnät utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla

1) installering av mätapparatur på driftställen, lagringsanläggningar och anläggningar som matar in gas i naturgasnätet,

2) mätning av kvaliteten på gasen,

3) krav som ställs på mätapparatur och mätningssystem,

4) avläsning av mätapparatur,

5) tillhandahållande av mätuppgifter för att de ska kunna användas av parterna på naturgasmarknaden,

6) tidsfördelning i fråga om mättjänster.

31 §

Balansansvar för naturgassystem

(upphävs)

32 a §

Utveckling av det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen

Den systemansvariga överföringsnätshavaren har till uppgift att i naturgassystemet utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen. Utvecklingsverksamheten ska främja det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen så att utbytet är effektivt och så att det är jämlikt och icke-diskriminerande med avseende på naturgasmarknadsparterna och nätinnehavarna, samt främja en adekvat informations-säkerhetsnivå vid informationsutbytet. Inom utvecklingsverksamheten ska samarbete bedrivas med andra naturgasföretag.

Utvecklingen av informationsutbytet enligt 1 mom. omfattar åtminstone

1) utvecklande av procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet och deltagande i internationellt utvecklingsarbete i anknytning till dem,

2) främjande av kompatibiliteten hos de informationssystem som naturgasföretagen använder för informationsutbytet och främjande av ett korrekt informationsutbyte,

3) framläggande av förslag för arbets- och näringsministeriet om ändring av de procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet,

4) informering, utbildning och rådgivning som hänför sig till informationsutbytet.

32 b §

Centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln

*Den systemansvariga överföringsnätshavaren svarar i naturgassystemet för ordandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för den naturgashandel som bedrivs i distributionsnäten förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnäten (**centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln**).*

De centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln omfattar

1) förvaltning av sådana uppgifter om driftställen som gäller driftställen och gasinmatningspunkter i distributionsnäten,

2) ordnande av det informationsutbyte som avtalsprocesserna för detaljförsäljningen förutsätter vid de driftställen i distributionsnäten som avläses dagligen,

3) ordnande av informationsutbytet i fråga om de mätuppgifter som utgör grunden för faktureringen och balansavräkningen vid de driftställen och gasinmatningspunkter i distributionsnäten som avläses dagligen,

4) balansavräkning för naturgashandeln i distributionsnäten och ordnande av informationsutbytet i samband med balansavräkningen,

5) bevarande av de uppgifter som gäller tjänsterna enligt 1—4 punkten.

Den systemansvariga överföringsnätshavaren ska upprätthålla och utveckla sina funktioner och tjänster enligt 1 mom. samt de system som krävs för skötseln av dem och gränssnitten till systemen hos andra naturgasföretag så att tjänsterna och systemen fungerar effektivt och är lättanvända, så att deras informationssäkerhetsnivå är adekvat och så att förutsättningarna för en effektivt fungerande detaljmarknad för naturgas kan tryggas.

Den systemansvariga överföringsnätshavaren ska tillhandahålla detaljförsäljarna och distributionsnätshavarna centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt samt se till att informationssäkerheten för de personuppgifter och företags-hemligheter som behandlas i dess informationssystem samt för sådana uppgifter som är känsliga med hänsyn till beredskapen för undantagsförhållanden och befolkningsskyddet samt skyddsarrangemangen för informations- och kommunikationssystemen har ordnats på tillbörligt sätt.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är personuppgifts-ansvarig enligt artikel 4.7 i dataskyddsförordningen i de uppdrag som hör till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln.

33 §

Utveckling av det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen

Det är den systemansvariga överföringsnätinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandeln och balansavräkningen. Utvecklingsverksamheten ska främja ett effektivt informationsutbyte som är jämlikt och icke-diskriminerande med avseende på naturgasmarknadsparterna och nätinnehavarna. Utvecklingen av informationsutbytet omfattar åtminstone

1) utvecklande av standarder för meddelandetraffiken och deltagande i internationellt utvecklingsarbete i anknytning till det,

2) utvecklande av procedurer som hänför sig till informationsutbyte och deltagande i internationellt utvecklingsarbete i anknytning till det,

3) uppgörande av förslag för ministeriet om ändring av standarderna för meddelandetraffiken och de procedurer som hänför sig till informationsutbyte,

4) administration av en testtjänst för meddelandetraffiken,

5) informering, utbildning och rådgivning som hänför sig till informationsutbyte.

De uppgifter som avses i 1 mom. finansieras med separata avgifter som den systemansvariga överföringsnätinnehavaren har rätt att ta ut av dem som använder överföringsnätstjänsten, balanstjänsten eller den tjänst som avses i 1 mom. Avgifterna får täcka skäliga kostnader som uppdraget orsakat den systemansvariga överföringsnätinnehavaren och en skälig vinst. Grunderna för bestämmande av avgifterna ska vara jämlika och icke-diskriminerande. Uppgifter om avgifterna och grunderna för hur de bestäms ska publiceras.

34 a §

Överföringsnätinnehavares skyldighet att sörja för riskhanteringen i fråga om kommunikationsnät och informationssystem samt

33 §

Avgifter för den systemansvariga överföringsnätinnehavarens informationsutbytetjänster

De uppgifter som avses i 32 a och 32 b § finansieras med separata avgifter som den systemansvariga överföringsnätinnehavaren har rätt att ta ut hos dem som använder överföringsnätstjänsten, balanstjänsten eller centraliserade informationsutbytetjänster för naturgashandeln. Avgifterna får täcka de skäliga kostnader som skötseln av uppgifterna orsakat den systemansvariga överföringsnätinnehavaren och en skälig vinst. Grunderna för bestämmande av avgifterna ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

De serviceavgifter som enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln tar ut ska basera sig på de tjänster som användarna utnyttjar. Avgifterna får inte basera sig på marknadsvärdet för de uppgifter som enheten samlar in med stöd av 32 b §.

Uppgifter om avgifterna och grunderna för hur de bestäms ska publiceras.

34 a §

Överföringsnätinnehavares skyldighet att sörja för riskhanteringen i fråga om kommunikationsnät och informationssystem samt

anmälan om störning i informationssäkerheten

Överföringsnätinnehavare ska sörja för riskhanteringen i fråga om de kommunikationsnät och informationssystem som denne använder.

Överföringsnätinnehavaren ska utan dröjsmål lämna Energimyndigheten en anmälan om sådana betydande informationssäkerhetsrelaterade störningar som är riktade mot kommunikationsnät eller informationssystem som denne använder och som kan leda till att naturgasdistributionen i överföringsnätet avbryts i betydande omfattning.

anmälan om störning i informationssäkerheten

Överföringsnätinnehavare ska sörja för riskhanteringen i fråga om de kommunikationsnät och informationssystem som denne använder. *Vid riskhanteringen ska hänsyn tas till*

- 1) systemens och utrymmenas säkerhet,
- 2) hanteringen av hot mot informationssäkerheten och av störningar,
- 3) kontinuitetshantering av affärsverksamhet,
- 4) riskuppföljning samt granskning och testning av systemen,
- 5) tillämpning av eventuella internationella standarder.

Överföringsnätinnehavaren ska utan dröjsmål göra en anmälan till Energimyndigheten, om de informationssystem som överföringsnätinnehavaren använder för produktion av tjänster drabbas av betydande störningar och om tjänsterna utsätts för eller hotas av betydande kränkningar av informationssäkerheten eller av andra incidenter som gör att tjänsterna inte fungerar eller som väsentligen stör dem.

40 a §

Personuppgiftsansvarig

Distributionsnätinnehavaren är personuppgiftsansvarig enligt artikel 4.7 i den allmänna dataskyddsförordningen när den utför sådana uppgifter eller fullgör sådana skyldigheter enligt denna lag som hänför sig till marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvaret samt balansavräkningen.

41 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

Bestämmelserna i 26 § 1 mom. om publicering av försäljningsvillkor för nättjänster

41 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

Bestämmelserna i 26 § 1 mom. om publicering av försäljningsvillkor för nättjänster

och 2 mom. om hur de ska anmälas till Energimyndigheten tillämpas på innehavare av slutna distributionsnät endast om Energimyndigheten har fastställt villkor och metoder för innehavare av slutna distributionsnät i enlighet med 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

och i 26 § 2 mom. om hur de ska anmälas till Energimyndigheten *samt bestämmelserna i 58 a § om skyldigheten att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln* tillämpas på innehavare av slutna distributionsnät endast om Energimyndigheten har fastställt villkor och metoder för innehavare av slutna distributionsnät i enlighet med 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

58 a §

Skyldighet att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln

Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln och se till att deras informationssystem och system för informationsöverföring är kompatibla med de informationssystem som används av enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska sörja för att de uppgifter som dessa ansvarar för och lämnar till enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln är felfria samt för att de felaktiga uppgifter som de lämnat korrigeras utan dröjsmål.

58 b §

Bevarande av information i samband med marknadsprocesserna för naturgashandeln

Naturgasföretag ska bevara de uppgifter som företagen fått vid utförande av de uppdrag eller fullgörande av de skyldigheter som föreskrivs i denna lag och som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln, marknadsprocesserna för naturgashandeln, genomförandet av balansansvar och balansavräkningen i sex års tid från utgången av det kalenderår som uppgiften hänför sig till. Personuppgifterna ska avföras ur naturgasföretagets register när den ovannämnda tiden har löpt ut, om det inte finns någon annan rättslig grund för behandling av dem därefter.

58 c §

Utlämnande av uppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren

Ett naturgasföretag ska ha slutförbrukarens uttryckliga samtycke till att till någon annan utlämna sådana mät- och förbrukningsuppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren och gäller slutförbrukarens naturgasförbrukning eller andra uppgifter som slutförbrukaren behöver för byte av naturgasleverantör, om naturgasföretaget erhållit uppgifterna i fråga vid utförandet av uppdrag eller fullgörandet av skyldigheter enligt denna lag i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgas-handeln, marknadsprocesserna för naturgas-handeln, genomförandet av balansansvar eller balansavräkningen. Uppgifterna får dock lämnas ut utan slutförbrukarens samtycke, om

1) utlämnandet behövs för att den som lämnar ut uppgifterna ska kunna fullgöra sin skyldighet enligt denna lag eller någon annan lag,

2) utlämnandet behövs för att mottagarens rätt till information enligt denna lag eller någon annan lag ska kunna tillgodoses,

3) utlämnandet behövs för fullföljande av ett avtal mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren, skötsel av en avtalsbaserad kundrelation mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren eller för fullgörande av en i denna eller någon annan lag angiven skyldighet som har samband med en kundrelation mellan naturgasföretaget och slutförbrukaren,

4) det gäller utlämnande av uppgifter om avbrott i överföringen, distributionen eller leveransen av naturgas och utlämnandet behövs för att en byggnad eller en del av den eller den egendom som finns i byggnaden ska kunna skyddas mot skada som orsakas av avbrottet eller för att en sådan skada ska kunna utredas, och mottagaren av de uppgifter som lämnas ut är ägare till eller innehavare av byggnaden eller delen av byggnaden eller part i ett anslutningsavtal som gäller byggnaden,

5) det är enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln som lämnar ut uppgifter till Statistikcentralen och utlämnandet behövs för att Statistikcentralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt lag,

6) det är enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln som lämnar ut uppgifterna och utlämnandet behövs för allmän vetenskaplig forskning kring energimarknaden eller energianvändning, eller för myndighetsutredning som tjänar allmänt beslutsfattande angående energimarknaden eller energianvändningen.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln får inte i en i 1 mom. 6 punkten avsedd situation lämna ut sådana uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren och dennes avtalspart kan identifieras direkt. I en sådan situation får enheten dock ge rätt att använda sådana uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren kan identifieras indirekt. Uppgifter som lämnats ut eller som någon fått användningsrätt till får inte vidareutlämnas, om inte enheten för centraliserat informationsutbyte inom naturgashandeln ger sitt tillstånd till detta.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 10 och 16 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) 10 § 1 mom. 7 punkten och 16 § 1 mom. 2 punkten, sådana de lyder, 10 § 1 mom. 7 punkten i lag 109/2019 och 16 § 1 mom. 2 punkten i lag 589/2017, samt
fogas till 10 § 1 mom. en ny 8 punkt som följer:

Gällande lydelse

10 §

Villkor och metoder som fastställs av Energimyndigheten

Energimyndigheten ska genom ett beslut (*beslut om fastställande*) fastställa att en nätinnehavare, en systemansvarig stamnätsinnehavare och en systemansvarig överföringsnätinnehavare samt en innehavare av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska iaktta följande villkor för tjänsterna och metoder för prissättning av tjänsterna innan dessa införs:

7) den systemansvariga stamnätsinnehavarens villkor för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln samt metoderna för bestämmande av de avgifter som tas ut för den systemansvariga stamnätsinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för elhandel och balansavräkning och för bestämmande av de avgifter som tas ut för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln.

Föreslagen lydelse

10 §

Villkor och metoder som fastställs av Energimyndigheten

Energimyndigheten ska genom ett beslut (*beslut om fastställande*) fastställa att en nätinnehavare, en systemansvarig stamnätsinnehavare och en systemansvarig överföringsnätinnehavare samt en innehavare av en behandlingsanläggning för kondenserad naturgas ska iaktta följande villkor för tjänsterna och metoder för prissättning av tjänsterna innan dessa införs:

7) den systemansvariga stamnätsinnehavarens villkor för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln samt metoderna för bestämmande av de avgifter som tas ut för den systemansvariga stamnätsinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för elhandel och balansavräkning och för bestämmande av de avgifter som tas ut för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln,

8) den systemansvariga överföringsnätinnehavarens villkor för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln samt metoderna för bestämmande av de avgifter som tas ut för den systemansvariga överföringsnätinnehavarens uppgift att utveckla det informationsutbyte som krävs för naturgashandel och balansavräkning och för bestämmande av de avgifter som tas ut för

de centraliserade informationsutbytestjänsterna för naturgashandeln.

16 §

Påföljdsavgift

En näringsidkare kan påföras en påföljdsavgift, om denne uppsåtligt eller av oaktsamhet

2) bryter mot eller underlåter att iaktta någon av följande bestämmelser i naturgasmarknadslagen:

a) bestämmelsen i 14 § om skyldighet att utveckla nätet, om det är fråga om ett sådant väsentligt eller långvarigt brott mot eller en sådan väsentlig eller långvarig försummelse av en skyldighet, som Energimyndigheten genom ett beslut med stöd av 9 § har ålagt näringsidkaren att rätta till, om näringsidkaren har underlåtit att iaktta beslutet,

b) bestämmelserna i 13, 15—17, 20—23 eller 25 § om ordnande av tillträde till nätet och nättjänster eller prissättningen av nättjänsterna,

c) bestämmelserna i 29, 31, 32 eller 35 § om överföringsnätsinnehavarens uppgifter eller om skyldigheter i anslutning till dem,

d) bestämmelserna i 39 eller 46 § om distributionsnätsinnehavarens eller detaljförsäljarens fakturering,

e) bestämmelserna i 42 eller 44 § om leveransskyldighet eller skyldigheter i anslutning till den,

f) bestämmelserna i 43 § om bevarande av avtalsuppgifter,

g) bestämmelserna i 49 eller 53 § om utseende av innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas eller lagringsanläggningar och om anmälan om inledande av verksamhet,

h) bestämmelserna i 50 eller 51 § respektive 54 eller 55 § om systemet för tillträde till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas respektive lagringsanläggningar eller lagring av gas i rörledning, om ordnande av tillträde till anläggningar eller om prissättningen av tjänster,

16 §

Påföljdsavgift

En näringsidkare kan påföras en påföljdsavgift, om denne uppsåtligt eller av oaktsamhet

2) bryter mot eller underlåter att iaktta någon av följande bestämmelser i naturgasmarknadslagen:

a) bestämmelsen i 14 § om skyldighet att utveckla nätet, om det är fråga om ett sådant väsentligt eller långvarigt brott mot eller en sådan väsentlig eller långvarig försummelse av en skyldighet, som Energimyndigheten genom ett beslut med stöd av 9 § har ålagt näringsidkaren att rätta till, om näringsidkaren har underlåtit att iaktta beslutet,

b) bestämmelserna i 13, 15—17, 20—23 eller 25 § om ordnande av tillträde till nätet och nättjänster eller prissättningen av nättjänsterna,

c) bestämmelserna i 29, 31, 32, 32 b eller 35 § om överföringsnätsinnehavarens uppgifter eller om skyldigheter i anslutning till dem,

d) bestämmelserna i 39 eller 46 § om distributionsnätsinnehavarens eller detaljförsäljarens fakturering,

e) bestämmelserna i 42 eller 44 § om leveransskyldighet eller skyldigheter i anslutning till den,

f) bestämmelserna i 43 § om bevarande av avtalsuppgifter,

g) bestämmelserna i 49 eller 53 § om utseende av innehavare av behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas eller lagringsanläggningar och om anmälan om inledande av verksamhet,

h) bestämmelserna i 50 eller 51 § respektive 54 eller 55 § om systemet för tillträde till behandlingsanläggningar för kondenserad naturgas respektive lagringsanläggningar eller lagring av gas i rörledning, om ordnande av tillträde till anläggningar eller om prissättningen av tjänster,

RP 104/2019 rd

i) bestämmelserna i 56 § om oberoende för innehavare av lagringsanläggningar,

j) bestämmelserna i 57 eller 58 § om balansansvar eller anmälningsskyldighet för parterna på naturgasmarknaden eller nätinnehavarna,

k) bestämmelserna i 59 § om sekretess och förbud mot utnyttjande, förutsatt att näringsidkaren är en juridisk person, eller

l) bestämmelserna i 60–63 eller 65 § om särredovisning av verksamheter,

i) bestämmelserna i 56 § om oberoende för innehavare av lagringsanläggningar,

j) bestämmelserna i 57 eller 58 § om balansansvar eller anmälningsskyldighet för parterna på naturgasmarknaden eller nätinnehavarna,

k) bestämmelserna i 58 a § om skyldighet att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för naturgashandeln,

l) bestämmelserna i 59 § om sekretess och förbud mot utnyttjande, förutsatt att näringsidkaren är en juridisk person, eller

m) bestämmelserna i 60–63 eller 65 § om särredovisning av verksamheter,

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .